

NIEUWSBRIEF • RECHTSPRAAK EUROPA

Inhoud

In deze nieuwsbrief vindt u de volgende onderwerpen:

(Door op het onderwerp te klikken komt u direct bij de uitspraken op het betreffende rechtsgebied.)

Inhoud.....	1
Leeswijzer.....	4
Deel I – Rechtspraak.....	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten.....	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers.....	5
Asiel, migratie en Unieburgerschap.....	11
Belastingen.....	15
Belastingen, accijns.....	18
Belastingen, btw.....	18
Belastingen, douane en tariefindeling.....	22
Beroepskwalificaties.....	24
Bestuursrecht.....	24
Bescherming financiële belangen EU.....	25
Brexit.....	26
Consumenten.....	26
COVID-19.....	28
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek.....	29
Digitale markt en social media.....	30
Discriminatie.....	31
Eigendomsrecht.....	31
Energiemarkt.....	32

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU).

De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVR).

Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Sophie Abelsma, Roel Andrea, Jos Beckers, Anouk Biersteker, Anne-Marie ten Bosch, Stella van Gennip, Nicolien Keerweer, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Charlotte Roseboom, Nynke Veenstra en Bonita van Vliet.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVR), en wordt gepubliceerd op de website van de rechtspraak en op MKO (alleen intern). Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Erfrecht en erfbelasting	32
Euthanasie.....	33
Familieleven en familierecht.....	33
Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie	35
GBVB.....	36
Gewasbeschermingsmiddelen	36
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering	36
Godsdienstvrijheid	38
Grondrechten (Handvest), EVRM, en EHRM.....	39
Handel en antidumping.....	40
Huiselijk geweld.....	41
IE - Intellectuele eigendom	41
Insolventie.....	44
Institutioneel	45
IPR.....	45
Kansspelen.....	48
Landbouw en visserij.....	49
LHBT-rechten	53
Luchtvaart	54
Mededinging	56
Milieu, natuur, duurzame energie	57
Ne bis in idem.....	61
Onderwijs.....	62
Oekraïne	63
Overlevering en uitlevering.....	64
Prejudiciële procedure HvJ.....	65
Privacy, persoonsgegevens en AVG.....	66
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht.....	70
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht.....	70
Psychiatrie	71
Rechtsbeginselen EU	71
Rechtsstaat en rechterlijke macht	72
Recht op leven.....	73
Staatsteun.....	73
Strafrecht	75
Tabak.....	81
Terrorisme en witwassen.....	81
Verkiezingen en kiesrecht	81

Vervoer en reizen	82
Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid	83
Vrijheid van vereniging	84
Deel II – Algemeen	85
Cursus en opleiding	85
Nieuwsbrieven	88
NL zaken bij het HvJEU	89
NL prejudiciële verwijzingen	89
NL zaken bij het EHRM	90
Verzoeken Protocol no. 16 EVRM	90

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven “bladwijzers”, de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.

Volledigheid en selectiecriteria

- Voor wat betreft de Europese uitspraken streeft de redactie ernaar een volledig overzicht te geven van de voor Nederland relevante uitspraken.
- Alle prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten worden opgenomen in de nieuwsbrief.
- De Nederlandse uitspraken die in de nieuwsbrief staan, worden opgenomen omdat er een blog over is of omdat iemand de redactie heeft gewezen op een bepaalde uitspraak. Het overzicht van de Nederlandse jurisprudentie is dus niet volledig. Signalering van een relevante Nederlandse uitspraak wordt zeer op prijs gesteld.
- De redactie houdt ontwikkelingen bij via Twitter, Legal Intelligence etc. Uiteraard is dit overzicht niet volledig. Datzelfde geldt voor opleidingen, literatuur en noten bij arresten. Ook hiervoor geldt dat signalering door lezers op prijs wordt gesteld.

Deel I – Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-642/20 – Caruter – Italië – ECLI:EU:C:2022:308 – geen conclusie – [arrest](#)

Aanbesteding - Combinatie van ondernemers die een beroep doet op draagkracht andere entiteiten

Richtlijn 2014/24/EU. De zaak gaat over de gunning van een overheidsopdracht voor veeg-, inzamel- en vervoersdiensten ter verwijdering van gesorteerd en ongesorteerd vast stedelijk afval en andere openbare reinigingsdiensten in 33 gemeenten die zijn verenigd in de SRR. De verwijzende rechter is van mening dat de door de rechter in eerste aanleg aan het wetboek overheidsopdrachten gegeven uitlegging volgens welke de leider in ieder geval aan de meeste toelatingsvoorwaarden moet voldoen en de meeste prestaties moet verrichten, in strijd zou kunnen zijn met artikel 63 van richtlijn 2014/24, dat geen beperkingen lijkt te stellen aan de mogelijkheid voor een ondernemer om zich te beroepen op de draagkracht van andere ondernemers.

Hof: Artikel 63 van richtlijn 2014/24/EU verzet zich tegen een nationale regeling waarbij de leider van een combinatie van ondernemers die deelneemt aan een procedure voor het plaatsen van een overheidsopdracht, aan de meeste in de aankondiging van de opdracht opgelegde eisen moet voldoen en de meeste prestaties van de opdracht moet verrichten.

NOOT – bij HvJ 7 september 2021, [C-927/19](#)

J.S.O. den Houting, Vertrouwelijkheid inschrijvingsstukken, (Vertrouwelijkheid inschrijvingsstukken), in: [TBR 2022/47](#)

OVERIG

EZK brengt circulaire uit over gevolgen sanctiepakket Rusland voor aanbestedingen ([ECER](#))

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-236/20 – Ministero della Giustizia e.a. – Italië – ECLI:EU:C:2022:263 – geen conclusie – [arrest](#)

Sociale zekerheid honoraire vredesrechter

Raamovereenkomst van het EVV, Unice en CEEP inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, Clausules 2 en 4. Raamovereenkomst van het EVV, Unice en CEEP inzake deeltijdarbeid, Clausule 4 en 5. Richtlijn 2003/88/EG. De zaak gaat over de weigering om vast te stellen dat er tussen PG en het ministerie van Justitie een voltijdse of deeltijdse arbeidsverhouding in het kader van de openbare dienst bestaat.

Hof: Artikel 7 van richtlijn 2003/88/EG, clause 4 van de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid, en clause 4 van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, staan in de weg aan een nationale regeling die voor een vrederechter niet voorziet in enig recht op een jaarlijkse vakantie van 30 dagen met behoud van loon noch in een stelsel van sociale rechten en sociale zekerheid dat wordt bepaald door de arbeidsverhouding, zoals het stelsel dat is vastgesteld voor gewone rechters, indien die vrederechter valt onder het begrip „deeltijdwerker” in de zin van de raamovereenkomst inzake deeltijdarbeid en/of „werknemer met een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd” in de zin van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, en zich in een situatie bevindt die vergelijkbaar is met die van een gewone rechter.

Clausule 5, punt 1, van de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd, verzet zich tegen een nationale regeling op grond waarvan een arbeidsverhouding voor bepaalde tijd ten hoogste drie opeenvolgende malen mag worden vernieuwd, telkens voor vier jaar, en voor een totale duur van niet meer dan 16 jaar, en die niet voorziet in de mogelijkheid om de oneigenlijke vernieuwing van arbeidsverhoudingen daadwerkelijk en afschrikkend te bestraffen.

- EU-Hof: honoraire vrederechter mag niet worden uitgesloten van elke vorm van sociale bescherming of sociale zekerheid (ECER)

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-237/20 – Federatie Nederlandse Vakbeweging – Nederland – Hoge Raad der Nederlanden – ECLI:EU:C:2022:321 – persbericht – conclusie – arrest

Pre-pack – Faillissement – Overgang van onderneming – Rechten werknemers

Richtlijn 2001/23/EG. De Hoge Raad legt het Hof vragen voor over het faillissement (en de doorstart) van het Groningse garnalenbedrijf Heiploeg in 2014. De Hoge Raad heeft vragen over de zogenaamde pre-pack en de verenigbaarheid daarvan met het EU-recht. De vraag is met name of de werknemers die na de doorstart aan het werk bleven, recht hebben op dezelfde arbeidsvoorwaarden.

Het Hof oordeelt dat in geval van overgang van activa in het kader van een pre-packprocedure de verkrijger het recht heeft om af te wijken van de regel dat de rechten van de werknemers behouden blijven, mits deze procedure wordt geregeld in wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen. Het Hof overweegt dat de pre-packprocedure uitsluitend is geregeld in de rechtspraak en door de verschillende nationale rechterlijke instanties niet uniform wordt toegepast, hetgeen leidt tot rechtsonzekerheid. In dergelijke omstandigheden kan de in de rechtspraak van de verwijzende rechter vastgestelde pre-packprocedure niet worden geacht een kader te bieden voor de toepassing van de uitzondering en voldoet deze niet aan het vereiste van rechtszekerheid. Voorwaarde voor de uitzondering is bovendien dat de overgang van een onderneming is voorbereid, voorafgaand aan het inleiden van een faillissementsprocedure gedurende welke deze overgang plaatsvindt, en ertoe strekt in de faillissementsprocedure een liquidatie van de draaiende onderneming te vergemakkelijken waarbij een zo hoog mogelijke uitbetaling aan de gezamenlijke schuldeisers wordt bereikt en de werkgelegenheid zo veel mogelijk wordt behouden,

Hof: Artikel 5, lid 1, van richtlijn 2001/23/EG moet aldus worden uitgelegd dat aan de daarin voor het niet van toepassing zijn van de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn op de overgang van een onderneming gestelde voorwaarde dat de vervreemder verwickeld is in een faillissementsprocedure of in een soortgelijke procedure „met het oog op de liquidatie van het vermogen van de vervreemder”, is voldaan wanneer de overgang van (een deel van) een onderneming is voorbereid, voorafgaand aan het inleiden van een faillissementsprocedure die de liquidatie van het vermogen van de vervreemder beoogt en gedurende welke deze overgang plaatsvindt, in het kader van een pre-packprocedure die ertoe strekt in de faillissementsprocedure een liquidatie van de draaiende onderneming te vergemakkelijken waarbij een zo hoog mogelijke uitbetaling aan de gezamenlijke schuldeisers wordt bereikt en de werkgelegenheid zo veel mogelijk wordt behouden, mits een dergelijke pre-packprocedure wordt geregeld in wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.

Artikel 5, lid 1, van richtlijn 2001/23 moet aldus worden uitgelegd dat aan de daarin voor het niet van toepassing zijn van de artikelen 3 en 4 van deze richtlijn op de overgang van een onderneming, vestiging of onderdeel van een onderneming of vestiging gestelde voorwaarde dat de faillissementsprocedure of soortgelijke procedure waarin de vervreemder is verwickeld „onder toezicht staat van een bevoegde overheidsinstantie”, is voldaan wanneer de overgang van (een deel van) een onderneming voorafgaand aan de faillietverklaring in het kader van een pre-packprocedure is voorbereid door een „beoogd curator”, die onder toezicht staat van een „beoogd rechter-commissaris”, en de overeenkomst inzake deze overgang is gesloten en uitgevoerd na

de faillietverklaring met het oog op de liquidatie van het vermogen van de vervreemder, mits een dergelijke pre-packprocedure wordt geregeld in wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.

- EU-Hof: bij de overgang van een onderneming in het kader van een pre-pack is de overnemende partij niet gebonden aan bestaande werknemersrechten ([ECER](#))

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-86/21 – Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León – Spanje – ECLI:EU:C:2022:310 – geen conclusie – arrest

Vrij verkeer werknemers – Beroepservaring in andere lidstaat – Anciënniteit

Artikel 45 VWEU. Verordening (EU) nr. 492/2011. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen mevrouw Delia en het regionaal gezondheidsbestuur van Castilië en Leon, Spanje over de weigering van laatstgenoemde om bij de berekening van haar anciënniteit in het kader van de erkenning van haar loopbaan rekening te houden met de door haar in Portugal opgedane beroepservaring.

Hof: Artikel 45 VWEU en artikel 7 van verordening (EU) nr. 492/2011 verzetten zich tegen nationale regelgeving inzake de erkenning van de loopbaan binnen de gezondheidsdienst van een lidstaat die verhindert dat de beroepservaring die een werknemer bij een openbare gezondheidsdienst van een andere lidstaat heeft opgedaan, in aanmerking wordt genomen bij de bepaling van zijn anciënniteit, tenzij de beperking van het vrije verkeer van werknemers die deze regelgeving met zich meebrengt, een doel van algemeen belang nastreeft, de verwezenlijking van dat doel waarborgt en niet verder gaat dan nodig is om dat doel te bereiken.

HvJ – CONCLUSIE A-G MEDINA – 7 april 2022 – zaak C-638/20 – MCM – Zweden – ECLI:EU:C:2022:285 – conclusie

Vrij verkeer van werknemers – Financiële steun voor het volgen van hoger onderwijs in het buitenland – Studiefinanciering - Woonplaatsvereiste

Artikel 45 VWEU. Verordening (EU) nr. 492/2011. De verwijzing is gedaan in het kader van een beroep dat werd ingesteld door de verzoekende partij in het hoofdgeding, M.C.M, tegen een beslissing van de centrale commissie voor studiefinanciering in Zweden met betrekking tot de aanvraag van M.C.M. voor studiefinanciering vanwege de Zweedse Staat voor zijn studie in Spanje.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 45 VWEU noch artikel 7, lid 2, van verordening (EU) nr. 492/2011 verzet zich ertegen dat een lidstaat (het land van herkomst) bepaalt dat aan een kind van een (voormalige) migrerende werknemer, na de terugkeer van deze werknemer naar zijn land van herkomst, slechts studiefinanciering voor een studie in de lidstaat van de Europese Unie waar de ouder van het kind voorheen werkzaam was (het gastland), kan worden toegekend indien is voldaan aan het vereiste dat dat kind een binding heeft met het land van herkomst, in een situatie waarin:

het kind nooit heeft gewoond in het land van herkomst, maar sinds zijn geboorte in het gastland woont, en

het land van herkomst zijn andere onderdanen die niet voldoen aan het woonplaatsvereiste en die studiefinanciering aanvragen voor een studie in een andere lidstaat van de Europese Unie, onderwerpt aan hetzelfde vereiste dat sprake is van een binding met het land van herkomst.

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 28 april 2022 – zaak C-677/20 – IG Metall en ver.di – Duitsland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2022:325 – persbericht – conclusie

Vakbondsvertegenwoordigers in de raad van commissarissen

Richtlijn 2001/86/EG (SE-richtlijn). De richtlijn is het resultaat van onderhandelingen die meer dan 30 jaar hebben geduurd; het eerste voorstel voor de oprichting van een Europese onderneming ('een SE') werd in 1970 door de Europese Commissie uitgevaardigd. Lange tijd stuitten de onderhandelingen op twee punten: de dualistische of monistische structuur van de onderneming en de betrokkenheid van de werknemers. Nadat het ontwerp in 1989 in twee voorstellen was gesplitst – een voor een verordening betreffende het statuut van een Europese vennootschap en de andere voor een richtlijn ter aanvulling van het statuut van een Europese vennootschap met betrekking tot de betrokkenheid van werknemers – werd uiteindelijk een compromis gevonden. Dit heeft ertoe geleid dat een SE kan worden opgericht door omzetting van een naamloze vennootschap naar het recht van een lidstaat, indien zij gedurende ten minste twee jaar een dochteronderneming heeft gehad die onder het recht van een andere lidstaat valt. Deze nieuwe vierde optie voor de oprichting van een SE, naast een fusie, de oprichting van een SE-holding en de oprichting van een dochteronderneming SE, leidde tot de toevoeging van bepalingen aan de SE-richtlijn om ervoor te zorgen dat een dergelijke transformatie van een vennootschap niet wordt gebruikt om een nationaal mechanisme voor werknemersbetrokkenheid in het te transformeren bedrijf te omzeilen. Die bepalingen omvatten artikel 4, lid 4, van de SE-richtlijn, waarvan de uitlegging wordt gevraagd in het onderhavige verzoek om een prejudiciële beslissing.

Volgens de A-G mag de omzetting van een Duitse naamloze vennootschap in een Europese vennootschap geen invloed hebben op de speciale stemming voor de verkiezing van vakbondsvertegenwoordigers in de raad van commissarissen. Dit is een bepalend element van de regels voor werknemersmedezeggenschap in Duitsland en kan niet het onderwerp zijn van onderhandelingen in het kader van de omschakeling.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 27 januari 2022 (ECER 6.4.2022) – C-134/22 – G GmbH

Collectief ontslag – Voorwaarden – Insolventie - Schriftelijke mededeling ondernemingsraad

Richtlijn 98/59/EG. Verzoeker procedeert tegen de beëindiging van zijn dienstverband als onderdeel van een collectief ontslag door insolventie van de werkgever omdat, volgens hem, in strijd is gehandeld met artikel 2, derde lid, tweede alinea van richtlijn 98/59/EG.

Welk doel heeft artikel 2, lid 3, tweede alinea, van richtlijn 98/59/EG volgens hetwelk de werkgever verplicht is de bevoegde overheidsinstantie een afschrift te doen toekomen van ten minste de in de eerste alinea, onder b), i) tot en met v), genoemde gegevens van de schriftelijke mededeling aan de vertegenwoordigers van de werknemers?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 13 december 2021 (ECER 7.4.2022) – C-132/22 – Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca

Vrij verkeer van werknemers - Beroepservaring in andere lidstaat - Nationale ranglijsten voor docenten

Artikel 45 VWEU. Verordening (EU) nr. 492/2011. Beroep ingesteld bij de bestuursrechter in eerste aanleg tot nietigverklaring van een ministerieel besluit dat de procedure voor het opstellen van nationale ranglijsten van docenten aan hogescholen voor kunst, muziek en dans regelt. De regeling wordt betwist voor zover het, voor de toelating tot die procedure, niet toestaat dat de gevraagde beroepservaring van ten minste drie jaar ook kan zijn verworven aan instellingen van hetzelfde niveau in andere lidstaten.

De vraag is onder meer of artikel 45, leden 1 en 2, VWEU en artikel 3, lid 1, onder b), van verordening nr. 492/2011 in de weg staan aan een nationale regeling volgens welke voor deelneming aan de procedure voor opnemingslijsten die worden opgesteld met het oog op het sluiten van onderwijsovereenkomsten voor onbepaalde en bepaalde tijd met Italiaanse instellingen, uitsluitend de beroepservaring in aanmerking wordt genomen die de kandidaten bij deze nationale instellingen hebben verworven, en niet eveneens die welke zij hebben verworven bij instellingen van hetzelfde niveau in andere Europese landen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 2 februari 2022 (ECER 22.4.2022) – [C-113/22](#) – [TGSS*](#)

Arbeidsongeschiktheid – Pensioen arbeidsongeschiktheid – Moederschapstoelage – Gelijke behandeling

Richtlijn 79/7/EEG. Een van de verzoeksters, D.X., heeft twee kinderen en heeft sinds 2018 recht op een pensioen wegens duurzame arbeidsongeschiktheid. Twee jaar later heeft verzoekster een aanvraag om toekenning van de moederschapstoelage ingediend. Dat verzoek is afgewezen en verzoekster heeft hiertegen beroep ingesteld. De rechter heeft verwezen naar het arrest W.A. (C-450/18) waarin het Hof heeft verklaard dat „*richtlijn 79/7/EEG aldus moet worden uitgelegd dat zij zich verzet tegen een nationale regeling zoals die in het hoofdgeding, die voorziet in het recht op een pensioentoeslag voor vrouwen die ten minste twee biologische of geadopteerde kinderen hebben en een op premie of bijdragebetaling berustend pensioen voor duurzame arbeidsongeschiktheid ontvangen krachtens een regeling uit hoofde van het nationale socialezekerheidsstelsel, terwijl mannen in dezelfde situatie geen recht hebben op een dergelijke pensioentoeslag.*” en geoordeeld dat geen schadevergoeding hoefde te worden toegekend, aangezien het een wettelijke discriminatie betrof. Beide verzoeksters hebben hoger beroep ingesteld.

De vraag is o.a. of de na het arrest WA (C-450/18) bij bestuursbesluit ingestelde praktijk van het nationale beheersorgaan om mannen de litigieuze toeslag altijd te ontzeggen en hen aldus te dwingen zich met hun vordering tot de rechter te wenden, volgens de richtlijn moet worden beschouwd als een administratieve inbreuk op deze richtlijn, die verschilt van de in het arrest vastgestelde wettelijke inbreuk, en of die administratieve inbreuk een met de artikelen 4 en 5 van die richtlijn strijdige discriminatie op grond van geslacht oplevert.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Rechtbank Overijssel, zittingsplaats Zwolle – 19 april 2022 – na prejudiciële verwijzing [ECLI:NLRBOVE:2020:1805](#) – na [HvJ C-217/20](#) - [ECLI:NL:RBOVE:2022:1066](#)

Organisatie arbeidstijd - Jaarlijkse vakantie met behoud van loon – Lager loon wegens arbeidsongeschiktheid

Richtlijn 2003/88/EG. Het HvJ heeft in antwoord op de gestelde prejudiciële vraag voor recht verklaard dat artikel 7, lid 1, van richtlijn 2003/88/EG in de weg staat aan nationale bepalingen en gebruiken volgens welke bij de vaststelling van het loon dat een wegens ziekte arbeidsongeschikte werknemer tijdens zijn jaarlijkse vakantie met behoud van loon ontvangt, rekening wordt gehouden met de korting die als gevolg van zijn arbeidsongeschiktheid werd toegepast op het loon dat hij ontving in het arbeidstijdvak dat voorafging aan de aangevraagde vakantie.

Gelet op het vorenstaande is de rechtbank van oordeel dat verweerder eiser, werknemer bij de Belastingdienst, tijdens zijn vakantieverlof dat liep van 25 juli 2017 tot en met 17 augustus 2017, ten onrechte slechts 70% van zijn bezoldiging heeft betaald over de uren dat hij arbeidsongeschikt was verklaard. Het beroep is daarom gegrond en de rechtbank vernietigt het bestreden besluit. De rechtbank herroept het primaire besluit. De rechtbank ziet aanleiding om zelf in de zaak te voorzien door te bepalen dat verweerder eiser over de onder 2 genoemde periode alsnog 100% van zijn bezoldiging uitbetaalt over de uren dat hij arbeidsongeschikt was verklaard.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 12 oktober 2021 (ECER 19.4.2022) - C-192/22 - Bayerische Motoren Werke

Arbeidstijd – Recht op vakantie – Niet volledig opgenomen vakantiedagen vanwege arbeidsongeschiktheid

Richtlijn 2003/88/EG (arbeidstijd). Het Hof moet met het oog op de beslechting van het geding verduidelijken of het Unierecht ook toestaat dat het recht op vakantie na afloop van het vakantiejaar of, in voorkomend geval, van een langere periode vervalt, wanneer de werknemer van de arbeidsfase naar de vrijstellingsfase van zijn dienstverband voor deeltijdarbeid voor oudere werknemers overgaat zonder zijn vakantie uit hetzelfde kalenderjaar – volledig – te hebben opgenomen. De vraag is met name of het Unierecht zich tegen het verval verzet wanneer de werkgever zijn verplichtingen ten opzichte van de werknemer om hem te wijzen op zijn vakantie en hem uit te nodigen deze op te nemen, niet is nagekomen, maar de werkgever de werknemer de nog resterende vakantie overeenkomstig de aanvraag heeft toegekend en de werknemer het recht op vakantie alleen niet – volledig – heeft kunnen uitoefenen omdat hij na de toekenning van de vakantie vanwege ziekte arbeidsongeschikt is geworden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 24 februari 2022 (ECER 21.4.22) - C-148/22 Commune d'Ans*

Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Verbod tekens van overtuiging te dragen

Richtlijn 2000/78/EG. De vraag is o.a. of de richtlijn het toelaat dat een overheidsdienst een volkomen neutrale overheidsomgeving creëert en het derhalve alle personeelsleden, ongeacht of zij in contact komen met het publiek, verbiedt om tekens van een overtuiging te dragen.

LITERATUUR

Prof. mr. L.A.J. Senden en Drs. R. Hesdahl, Gelijke beloning voor mannen en vrouwen: geen woorden meer maar daden, in: NtEr 2022, nr. 1 en 2

OVERIG

- Advies over eerlijke objectieve sollicitatieprocedures en discriminatiemeldplicht voor intermediairs (College voor de rechten van de mens)
- College geeft advies over wetsvoorstel aanpassing pensioenstelsel (college voor rechten van de mens)
- Europese Commissie presenteert wetgevingsvoorstel voor de herziening van de richtlijn gecombineerde vergunning (ECER)

EHRM factsheets en case-law guide

- Trade union rights (december 2021)
- Work-related rights (februari 2022)
- Legal professional privilege (november 2021)
- Slavery, servitude and forced labour (januari 2022)
- Surveillance at workplace (januari 2022)
- Guide on Article 4 ECHR on prohibition of slavery and forced labour (december 2021)

WIKI

[Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en Unieburgerschap

EHRM – ARREST – 26 april 2022 – M.A.M. t. Zwitserland – persbericht – arrest - 29836/20 - ECLI:CE:ECHR:2022:0426JUD002983620

Afwijzing asielverzoek – Bekering tot Christendom – Risico op vervolging in Pakistan

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Klager heeft de Pakistaanse nationaliteit. In 2015 vraagt hij asiel aan in Zwitserland. Klager bekeert zich tijdens de asielprocedure tot het Christendom. Hij woont regelmatig diensten bij en doet mee aan kerkelijke activiteiten. In 2016 wordt hij gedoopt. In 2017 wordt klager ondervraagd door de asielautoriteiten, waarbij hij wordt bijgestaan door een pastoor in plaats van een advocaat. Hij legt daarbij een aanbevelingsbrief van een pastoor over, die daarin schrijft dat klager regelmatig met activiteiten van de kerk meedoet, waaronder kerkdiensten. In 2018 wordt de asielaanvraag afgewezen, omdat klager niet aan de voorwaarden voor asiel voldoet. Het beroep tegen de beslissing wordt afgewezen. In 2020 vaardigt het EHRM na een verzoek van klager een 'interim measure' uit, gebaseerd op artikel 39 van de Rules of Court, waarin de rechter van het EHRM de Zwitserse overheid informeert dat het wenselijk is dat klager niet wordt uitgezet naar Pakistan.

Klager stelt dat artikelen 2 en 3 EVRM zijn geschonden, omdat zijn uitzetting naar Pakistan een groot risico op de dood of mishandeling oplevert. Ook is artikel 9 EVRM geschonden, omdat de vrijheid van religie in Pakistan serieus wordt ingeperkt.

Het EHRM overweegt als volgt. De asielautoriteiten waren ervan op de hoogte dat klager regelmatig meedeed aan activiteiten van de kerk. Desondanks hebben ze daarop niet gereageerd en daarover geen vragen gesteld aan klager. Uit een rapport van de Verenigde Naties was gebleken dat personen die zich van de Islam tot het Christendom bekeren, zich in een risicovolle positie kunnen bevinden, omdat ze als afvalligen gezien kunnen worden. De asielautoriteiten hadden dit risico moeten onderzoeken. In de specifieke zaak van klager had de nationale rechter reeds geoordeeld dat de bekering van klager geloofwaardig is. Het EHRM gaat daar dus ook vanuit.

Met aanhaling van diverse rapporten overweegt het EHRM voorts dat gebleken is dat de mensenrechten van personen die zich bekeren tot het Christendom, in Pakistan in ernstige mate worden geschonden. De nationale rechter heeft echter nagelaten om een voldoende gedetailleerd onderzoek te doen naar de situatie van Christelijke bekeerlingen in Pakistan over het algemeen, de persoonlijke situatie van klager omtrent zijn bekering, hoe serieus zijn geloof is, de manier waarop hij zijn geloof uit in Zwitserland, hoe hij zijn geloof wenst te uiten in Pakistan als hij zou worden uitgezet, of zijn familie weet van zijn bekering en of hij een risico loopt op vervolging en beschuldigingen van godslastering. De nationale autoriteiten hebben daarom niet adequaat onderzocht welk risico klager loopt als hij naar Pakistan zou worden uitgezet, mede in acht genomen dat hij tijdens de procedure nooit bijstand van een advocaat heeft gehad.

Als klager zonder de voornoemde diepgaande en grondige beoordeling van de algemene situatie van Christelijke bekeerlingen in Pakistan en de persoonlijke situatie van klager naar Pakistan zou worden uitgezet, zou dit een schending opleveren van artikel 2 en 3 EVRM. Gelet hierop is een beslissing niet nodig op de vraag of artikel 9 EVRM is geschonden.

B Returning a Christian convert to Pakistan? *MAM v Switzerland* ([law&religion](#))

EHRM- ARREST – 5 april 2022 – A.A. e.a. t. Noord-Macedonië – [persbericht](#) – [arrest](#) - [55798/16](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0405JUD005579816](#)

Pushbacks - Collectieve uitzetting - Geen schending

Artikel 4, Vierde Protocol EVRM. Met een beroep op artikel 4 van Protocol nr. 4 (en artikel 13 (recht op effectief rechtsmiddel) EVRM, klagen klagers over hun collectieve uitzetting zonder een individuele beoordeling van hun zaak of de mogelijkheid om zich daartegen te verzetten. Het hof constateert dat klagers geen gebruik hebben gemaakt van de bestaande juridische procedures voor het verkrijgen van legale toegang tot Macedonisch grondgebied. Het Hof oordeelt dat er geen sprake is van schending van artikel 4, Vierde Protocol EVRM. Geen schending van artikel 13 EVRM.

E [Enlarging the Hole in the Fence of Migrants' Rights \(verfassungsblog\)](#)

HvJ – ARREST – 26 april 2022 – gevoegde zaken C-368/20 en C-369/20 – Landespolizeidirektion Steiermark en Bezirkshauptmannschaft Leibnitz – Oostenrijk – [Grote Kamer](#) – [ECLI:EU:C:2022:298](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Schengen - Grenscontroles – Ernstige bedreiging openbare orde - Maximale duur

Verordening (EU) 2016/399. Verordening (EU) 2016/1624. Zweden, Denemarken, Duitsland, Oostenrijk en Frankrijk hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Mogen grenscontroles in de Schengenzone voor een langere periode dan de maximumduur van twee jaar (verordening 2016/3991), zonder een besluit van de Raad, worden ingevoerd door opeenvolgende nationale beslissingen? Oostenrijk heeft tussen 2015 en 2019 meermaals grenscontroles ingesteld met o.m. Slovenië (daarover gaat deze zaak) en die telkens met zes maanden verlengd.

Het Hof oordeelt dat in geval van een ernstige bedreiging van de openbare orde of binnenlandse veiligheid een lidstaat opnieuw toezicht aan zijn grenzen met andere lidstaten kan invoeren. Dit toezicht mag echter in totaal niet langer dan zes maanden duren. Alleen indien er zich een nieuwe ernstige bedreiging voordoet, kan het gerechtvaardigd zijn om een dergelijke maatregel opnieuw toe te passen.

Hof: Artikel 25, lid 4, van verordening (EU) 2016/399 verzet zich ertegen dat een lidstaat tijdelijk opnieuw binnengrenstoezicht invoert op basis van de artikelen 25 en 27 van deze code, wanneer de duur van deze herinvoering de in artikel 25, lid 4, vastgestelde totale maximumduur van zes maanden overschrijdt en er geen nieuwe bedreiging bestaat die een nieuwe toepassing van de in dat artikel 25 vastgestelde perioden rechtvaardigt.

Artikel 25, lid 4, van verordening 2016/399, verzet zich tegen een nationale regeling waarmee een lidstaat een persoon op straffe van een sanctie verplicht om bij binnenkomst op het grondgebied van die lidstaat via een binnengrens een paspoort of een identiteitskaart te tonen, wanneer de herinvoering van binnengrenstoezicht in het kader waarvan deze verplichting wordt opgelegd, in strijd is met die bepaling.

E [Oostenrijk mag grenscontrole niet steeds zomaar verlengen \(Europa-nu\)](#)

E [EU-Hof oordeelt over de toegestane duur van de herinvoering van binnengrenscontroles \(ECER\)](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G EMILIOU – 7 april 2022 – zaak C-19/21 – Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid – Nederland – Rechtbank Den Haag – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2022:279 – conclusie

Dublinverordening – Rechtsmiddel tegen afwijzing overnameverzoek – Doeltreffende voorziening in rechte

Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin III-verordening). Artikel 47, Handvest EU. Het hoofdgeding betreft een asielzoeker, I, die een niet-begeleide minderjarige was toen hij in Griekenland zijn verzoek om internationale bescherming indiende. Indien een dergelijke minderjarige een familielid heeft dat zich legaal in een andere lidstaat ophoudt en voor hem kan zorgen, is die andere lidstaat overeenkomstig artikel 8, lid 2, van de Dublin III-verordening verantwoordelijk voor de behandeling van zijn verzoek om internationale bescherming, mits dit in het belang van die minderjarige is.

In de onderhavige zaak stelt verzoeker een dergelijk familielid te hebben, te weten zijn veronderstelde oom, S, die in Nederland verblijft. De Griekse autoriteiten hebben daarom een overnameverzoek ingediend bij de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid in Nederland (hierna: "Staatssecretaris") zodat zijn verzoek om internationale bescherming in Nederland kon worden behandeld en hij tijdens de gehele behandeling ervan bij S kon wonen. De procedure bij de verwijzende rechter, die door verzoeker en zijn oom is aangespannen tegen de Staatssecretaris, betreft de afwijzing van dat overnameverzoek door de Staatssecretaris.

In dit kader wenst de verwijzende rechter te vernemen of en zo ja op welke rechtsgrondslag (artikel 27, lid 1, van de Dublin III-verordening of artikel 47, eerste alinea, van het Handvest, apart of samen) verzoeker en zijn oom een rechtsmiddel moeten kunnen instellen tegen de afwijzing door de Staatssecretaris.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 27, lid 1, van verordening (EU) nr. 604/2013 kan niet aldus worden uitgelegd dat het de lidstaten verplicht te voorzien in een daadwerkelijk rechtsmiddel tegen een afwijzing door hun bevoegde autoriteiten van een overnameverzoek in de zin van artikel 22, lid 1, ervan gelezen in samenhang met artikel 8, lid 2, van die verordening.

Evenwel verplicht in een dergelijke situatie artikel 47, eerste alinea, Handvest EU, gelezen in samenhang met artikel 7 en artikel 24, lid 2, ervan, de lidstaat waarvan de bevoegde autoriteiten het overnameverzoek hebben afgewezen, om ten gunste van de betrokken niet-begeleide minderjarige (maar niet zijn gestelde familielid) te voorzien in een doeltreffende voorziening in rechte bij de nationale rechterlijke instanties van die lidstaat.

De gedetailleerde voorschriften over de wijze waarop gebruik kan worden gemaakt van een dergelijke doeltreffende voorziening in rechte zijn krachtens het beginsel van procedurele autonomie een zaak van de interne rechtsorde van iedere lidstaat, met dien verstande dat de beginselen van doeltreffendheid en gelijkwaardigheid in acht moeten worden genomen en de autoriteiten van de lidstaat die het overnameverzoek heeft ingediend, verplicht zijn om i) de betrokken niet-begeleide minderjarige in kennis te stellen van het antwoord van de bevoegde autoriteiten in de aangezochte lidstaat en ii) de procedure voor het bepalen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor de behandeling van het verzoek om internationale bescherming van de minderjarige, op te schorten zolang diens beroepsprocedure aanhangig is.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 24 februari 2022 (ECER 15.4.22) - C-143/22 - ADDE e.a.

Schengengrenscodes – Asielrecht – Grenstoezicht

Verordening (EU) 2016/399 (Schengengrenscodes). Richtlijn 2008/115/EG. De verzoekende partijen hebben de Conseil d'État verzocht om nietigverklaring van ordonnantie nr. 2020-1733 tot vaststelling van het wetgevende gedeelte van het wetboek betreffende de binnenkomst en het verblijf van vreemdelingen en betreffende het asielrecht (CESEDA/wetboek) wegens bevoegdheidsoverschrijding. Zij betogen dat de nieuwe bepalingen in strijd zijn met de bepalingen van artikel 2, lid 2, onder a), van richtlijn 2008/115/EG aangezien zij in geval van herinvoering

van het grenstoezicht aan de binnengrenzen op grond van artikel 25 van de „Schengengrenscodes” voorzien in de toepassing van de regeling van weigering van toegang tijdens controles die aan een binnengrens worden verricht,

Kan, in geval van tijdelijke herinvoering van het grenstoezicht aan de binnengrenzen, onder de voorwaarden van titel III, hoofdstuk II, van verordening (EU) 2016/399, aan een vreemdeling die rechtstreeks afkomstig is van het grondgebied van een staat die partij is bij de Schengen overeenkomst, bij controles aan die grens de toegang worden geweigerd op grond van artikel 14 van die verordening, zonder dat richtlijn 2008/115/EG van toepassing is?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 22 februari 2022 (ECER 11.4.2022) – C-129/22 – Stadt Offenbach am Main

Langdurig ingezetenen – Onderdaan derde land – Verblijfsvergunning

Richtlijn 2003/109/EG. Beroep na afwijzing van een verzoek om verlenging van de verblijfsvergunning omdat verzoeker de status van langdurige ingezetene had verloren, aangezien hij langer dan zes jaar niet in Italië heeft verbleven.

De vraag is o.a. of een onderdaan van een derde land die van een eerste lidstaat de status van langdurig ingezetene heeft verkregen krachtens de richtlijn 2003/109/EG, van de tweede lidstaat de verlenging kan eisen van een aldaar aan hem toegekende verblijfsvergunning, zonder het bewijs te leveren van het voortbestaan van de status van langdurig ingezetene.

RECHTSPRAAK NL - Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Den Bosch – 5 april 2022 – ECLI:NL:RBDHA:2022:3044

Griekse statushouders

Richtlijn 2011/95. Griekse statushouders – de rechtbank stelt vast dat het Vluchtelingenverdrag en het Unierecht niet voorzien in regels en te volgen procedures als een Verdragsluitende partij en/of lidstaat van de Unie na erkenning van vluchtelingstatus en verlening van de vluchtelingenstatus niet wil en/of kan voldoen aan zijn verplichtingen jegens de statushouder en de statushouder daardoor in een met artikel 4 Handvest-strijdige situatie geraakt. Het Unierecht dient daarom nader te worden uitgelegd. De Europese Hoven en de Afdeling hebben zich nog niet uitgelaten over de rechtsvraag of de lidstaat bij wie een erkend vluchteling, wiens vluchtelingenstatus voortduurt, een verzoek om internationale bescherming indient, verplicht zijn deze status inclusief de verplichtingen voor de lidstaat en de rechten voor de statushouder over te nemen.

Het is niet onvoorzienbaar dat divergerende jurisprudentie in de nationale rechtspraak en tussen de lidstaten onderling zal ontstaan. De rechtbank gaat ondanks het zaaksoverstijgende karakter van de aan de orde zijnde rechtsvragen niet over tot het stellen van prejudiciële vragen omdat de rechtbank dit in strijd acht met de concrete belangen van eisers om deze procedure zo spoedig mogelijk af te ronden.

NOOT – bij EHRM 1 februari 2022, Johansen t. Denemarken

Anything Goes? ([Verfassungsblog](#))

Last month, the ECtHR ruled in the case of Johansen v. Denmark on the deprivation of nationality and expulsion for terrorist offenses. It rejected the applicant's complaint of an infringement of Art. 8 ECHR.

LITERATUUR

A.Pahladsingh, De problemen rond de strafbaarstelling van het inreisverbod (artikel 197 Sr): een overzicht van tien roerige jaren sinds de implementatie in Nederland, in: [Nederlands Tijdschrift voor Strafrecht 2022/2.4](#)

OVERIG

- EUAA releases updated “Country Guidance” for Afghan applicants ([EUAA](#))
- EUAA publishes Medical Country of Origin Report on Nigeria ([EUAA](#))
- Europese Commissie presenteert wetgevingsvoorstel voor de herziening van de richtlijn gecombineerde vergunning ([ECER](#))
- Europese Commissie presenteert wetgevingsvoorstel voor de herziening van de richtlijn langdurig ingezetenen ([ECER](#))
- Voorstel van de Europese Commissie om de Schengenvisumprocedure te digitaliseren ([ECER](#))
- Oekraïners moeten toch asiel aanvragen ([Verblijfblog](#))
- EU Citizenship Report 2020 ([EU publications](#))

Alongside peace, EU citizenship is one of the most significant achievements of the European project and is unique in the world. EU citizenship rights include free movement, political and democratic rights and the right for EU citizens to benefit from consular protection by other Member States when not represented abroad. This is the latest report of the European Commission on the application of EU citizenship.

EHRM factsheets en case-law guides

- [Accompanied migrant minors in detention](#) (februari 2022)
- [Unaccompanied migrant minors in detention](#) (december 2021)
- [Migrants in detention](#) (juni 2021)
- [Dublin” cases](#) (maart 2021)
- [Collective expulsions of aliens](#) (december 2021)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Immigration](#) (december 2021)
- [Guide on Article 3 of Protocol No. 4 ECHR - prohibition of expulsion of nationals](#) (december 2021)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 4 to ECHR - prohibition of collective expulsions of aliens](#) (December 2021)
- [Guide to Article 1 of Protocol No. 7 ECHR - procedural safeguards relating to expulsion of aliens](#) (december 2021)

Belastingen

EHRM – ARREST – 5 april 2022 - Anderlecht Christian Assembly t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) – 20165/20 - ECLI:CE:ECHR:2022:0405JUD002016520

Vrijstelling eigendomsbelasting– Religieuze gemeenten – Erkende religies – Toegankelijkheid en voorzienbaarheid instrument

Samenvatting onder: [Godsdienstvrijheid](#)

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-342/20 – Veronsaajien oikeudenvontayksikkö – Finland – ECLI:EU:C:2022:276 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beleggingsfonds

Artikelen 63 en 65 VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen A, een in Frankrijk gevestigd beleggingsfonds, en de Finse belastingdienst over een prealabele beslissing van laatstgenoemde. A. zou in het belastingjaar 2020 fiscaal niet transparant zijn geweest en dus aan de Finse inkomstenbelasting onderworpen zijn.

Deze beslissing van de belastingdienst is gebaseerd op recentelijk ingevoerde bepalingen in de Finse belastingwetgeving die een onderscheid maken tussen enerzijds bij overeenkomst opgerichte beleggingsfondsen en anderzijds bij statuten opgerichte beleggingsfondsen. Bij *overeenkomst* opgerichte beleggingsfondsen worden als fiscaal transparant beschouwd en zijn daarom vrijgesteld van inkomstenbelasting.

De verwijzende rechter wenst te vernemen of de artikelen 49, 63 en 65 VWEU in de weg staan aan de nationale wet volgens welke uitsluitend niet-ingezeten bij overeenkomst opgerichte open-end-beleggingsfondsen worden gelijkgesteld met Finse beleggingsfondsen die zijn vrijgesteld van inkomstenbelasting, waardoor bijvoorbeeld beleggingsfondsen die in de vorm van een vennootschap zijn opgericht, zoals A, sinds de inwerkingtreding van nationale wet niet langer kunnen worden gelijkgesteld met vrijgestelde Finse beleggingsfondsen.

Hof: De artikelen 63 en 65 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een nationale wettelijke regeling die, doordat de vrijstelling voor de huurinkomsten en de winsten op de vervreemding van onroerend goed of aandelen in vennootschappen die eigenaar zijn van onroerend goed daarbij uitsluitend wordt voorbehouden aan rechtens bij overeenkomst opgerichte beleggingsfondsen, een rechtens bij statuten opgerichte niet-ingezeten alternatieve beleggingsinstelling uitsluit van die vrijstelling, hoewel deze laatste in haar lidstaat van vestiging onder een fiscale transparantieregeling valt en in deze laatste lidstaat niet aan inkomstenbelasting is onderworpen.

- 📌 Uitsluiting vreemdrechtelijke beleggingsfondsen van Finse IB-vrijstelling in strijd met EU-recht. (VN-Vandaag-2022/870)

HvJ – ARREST – 27 april 2022 – zaak C-674/20 – Airbnb Ireland – België – ECLI:EU:C:2022:303 – [persbericht](#) – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Verzoek om gegevens door belastingdienst – AirBnB

Richtlijn 2000/31/EG. Artikel 114, lid 2, en artikel 56 VWEU. Brusselse gewestelijke regelgeving verplicht met name Airbnb om, op schriftelijk verzoek van de fiscale administratie en op straffe van een administratieve geldboete, „de gegevens van de exploitant en de adresgegevens van de inrichtingen van toeristisch logies, alsook het aantal overnachtingen en het aantal tijdens het voorbije jaar geëxploiteerde eenheden van logies” mee te delen met het oog op het identificeren van de schuldenaars van een gewestbelasting op de inrichtingen van toeristisch logies en hun belastbare inkomsten. Het Belgische grondwettelijke Hof wil van het Hof vernemen of een en ander strookt met het EU-recht.

Het Hof oordeelt dat een Belgische gewestelijke wettelijke regeling waarbij verleners van bemiddelingsdiensten op het gebied van onroerend goed, en met name beheerders van onlineplatforms voor logies, worden verplicht om bepaalde gegevens inzake transacties op het gebied van toeristisch logies te verstrekken aan de fiscale administratie, niet in strijd is met het Unierecht. De bepaling van een gewestelijke wettelijke regeling waarbij exploitanten worden verplicht bepaalde gegevens betreffende inrichtingen van toeristisch logies mee te delen, is van fiscale aard en is om die reden uitgesloten van de werkingssfeer van de richtlijn inzake elektronische handel.

Hof: Een bepaling van een belastingregeling van een lidstaat die tussenpersonen verplicht om met betrekking tot in een regio van die lidstaat gelegen inrichtingen van toeristisch logies

waarvoor zij bemiddelen of promotie maken, de gewestelijke fiscale administratie op schriftelijk verzoek de gegevens mee te delen van de exploitant en de adresgegevens van de inrichtingen van toeristisch logies, alsook het aantal overnachtingen en het aantal tijdens het voorbije jaar geëxploiteerde eenheden van logies, moet worden geacht naar haar aard onlosmakelijk verbonden te zijn met de regeling waarvan zij deel uitmaakt, en behoort dus tot het gebied van „belastingen”, dat uitdrukkelijk is uitgesloten van de werkingssfeer van richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000 betreffende bepaalde juridische aspecten van de diensten van de informatiemaatschappij, met name de elektronische handel, in de interne markt („richtlijn inzake elektronische handel”).

Een regeling op grond waarvan de verleners van bemiddelingsdiensten op het gebied van onroerend goed, ongeacht hun plaats van vestiging en de wijze waarop zij bemiddelen, met betrekking tot in een regio van de betrokken lidstaat gelegen inrichtingen van toeristisch logies waarvoor zij bemiddelen of promotie maken verplicht zijn om de gewestelijke fiscale administratie op schriftelijk verzoek de gegevens mee te delen van de exploitant en de adresgegevens van de inrichtingen van toeristisch logies, alsook het aantal overnachtingen en het aantal tijdens het voorbije jaar geëxploiteerde eenheden van logies, is niet in strijd met het verbod van artikel 56 VWEU.

- B** Opvragen informatie van Airbnb is niet in strijd met EU-recht. (VN-Vandaag-2022/1049)
- B** EU-Hof: nationale regeling die onlineplatforms zoals Airbnb verplicht bepaalde gegevens over logies aan fiscale toeristen belasting administratie te verstrekken niet in strijd met Unierecht ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 5 april 2022 – zaak C-694/20 – Orde van Vlaamse Balies e.a. – België – **Grote Kamer** – [ECLI:EU:C:2022:259](#) – [conclusie](#)

Administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen - Intermediair - Meldingsplicht - Beroepsgeheim

Artikel 7 Handvest EU. Artikel 47 Handvest EU. De onderhavige zaak draait om de omvang van de bescherming van het beroepsgeheim van advocaten die als „intermediair” deelnemen aan het opzetten van fiscale constructies en de meldings- en kennisgevingsplicht die op hen rust krachtens richtlijn 2011/16/EU.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 8 bis ter, lid 5, van richtlijn 2011/16/EU, op grond waarvan een als intermediair optredende advocaat die vanwege een beroep op zijn beroepsgeheim is ontheven van de meldingsplicht, een andere intermediair onverwijld in kennis dient te stellen van de meldingsverplichtingen die krachtens lid 6 van dat artikel op die intermediair rusten, vormt geen schending van het door artikel 7 Handvest EU gewaarborgde recht op eerbiediging van het privéleven, op voorwaarde dat de naam van die advocaat bij de nakoming van de in artikel 8 bis ter, lid 9, tweede alinea, en lid 14, van die richtlijn neergelegde meldingsplicht niet aan de belastingautoriteiten wordt meegedeeld.

- B** Meldingsplicht advocaten bij opzetten fiscale constructies volgens A-G niet in strijd met EU-recht. (VN-Vandaag-2022/846)

NOOT – bij conclusie A-G HvJ 20 januari 2022, [C-37/20](#)

EU-richtlijn over register van uiteindelijk begunstigen deels ongeldig volgens A-G. ([VN-Vandaag-2022/791](#))

EHRM factsheet

- [Taxation](#) (december 2021)

Belastingen, accijns

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-489/20 – Kauno teritorinė muitinė – Litouwen – ECLI:EU:C:2022:277 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Btw – Accijns – Tenietgaan douaneschuld

Samenvatting onder: [belastingen, douane](#)

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-668/20 – Y GmbH – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:270 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Tariefindeling van door extractie verkregen vanille-oleohars – Begrip aroma - Accijns

Samenvatting onder: [Belastingen, douane](#)

Belastingen, btw

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-489/20 – Kauno teritorinė muitinė – Litouwen – ECLI:EU:C:2022:277 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Btw – Accijns – Tenietgaan douaneschuld

Samenvatting onder: [belastingen, douane](#)

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-228/20 – I – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:275 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Medische diensten particulier ziekenhuis – Btw-vrijstelling

Richtlijn 2006/112/EG. In welke omstandigheden mag een particulier ziekenhuis gebruikmaken van de btw-vrijstelling die wordt verleend voor medische verzorging door openbare ziekenhuizen?

Hof: Artikel 132, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG verzet zich tegen een nationale wettelijke regeling die bepaalt dat de door een particulier ziekenhuis verleende zorgdiensten van de btw zijn vrijgesteld indien dit ziekenhuis als gevolg van de opnemingscontracten met wettelijke ziekenfondsen of vrijwillige ziekenfondsen is erkend overeenkomstig de nationale bepalingen betreffende de algemene ziektekostenverzekering, en die regeling ertoe leidt dat vergelijkbare particuliere ziekenhuizen die onder vergelijkbare sociale voorwaarden als publiekrechtelijke instellingen soortgelijke diensten verstrekken, anders worden behandeld wat de in die bepaling neergelegde vrijstelling betreft.

Artikel 132, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteiten van een lidstaat, om te bepalen of de door een particulier ziekenhuis verleende zorgdiensten worden verstrekt onder sociale voorwaarden die vergelijkbaar zijn met die welke gelden voor publiekrechtelijke lichamen, rekening kunnen houden met de in de regelgeving opgenomen voorwaarden die van toepassing zijn op de diensten van publiekrechtelijke ziekenhuizen, alsmede met indicatoren voor de prestaties van dat particuliere ziekenhuis op het gebied van personeel, gebouwen en uitrusting alsmede de economische efficiëntie van het beheer ervan, voor zover deze indicatoren ook van toepassing zijn op publiekrechtelijke ziekenhuizen, wanneer met die voorwaarden en indicatoren wordt beoogd om de kosten van medische verzorging te verlagen en zorg van goede kwaliteit beter toegankelijk te maken voor particulieren. Ook kan rekening worden gehouden met de wijze van berekening van de vaste tarieven per dag en de omstandigheid dat de door dat particuliere ziekenhuis verstrekte diensten worden vergoed uit hoofde van het socialezekerheidsstelsel of middels met overheidsinstanties

gesloten overeenkomsten, zodat de kosten voor de patiënt vergelijkbaar zijn met die welke een patiënt in een openbaar ziekenhuis voor soortgelijke diensten moet dragen.

- 🇧🇪 Duitse voorwaarden voor BTW-vrijstelling medische diensten in strijd met EU-recht. ([VN-Vandaag-2022/871](#))

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-333/20 – Berlin Chemie A. Menarini – Roemenië – ECLI:EU:C:2022:291 – geen conclusie – arrest

Plaats van een dienst – Verrichten van diensten – Fiscaal aanknopingspunt – Begrip ‘vaste inrichting’ – Vennootschap van een lidstaat die is verbonden met een in een andere lidstaat gevestigde vennootschap

Richtlijn 2006/112/EG. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 282/2011. Het betreft een geding tussen Berlin Chemie A., een Roemeense vennootschap en de Roemeense belastingdienst over een verzoek tot nietigverklaring van een heffingsbesluit tot vaststelling van een naheffing inzake btw en van een besluit betreffende bijkomende fiscale verplichtingen en een verzoek om teruggaaf van de btw-naheffing en bijkomende fiscale verplichtingen.

Hof: Artikel 44 van richtlijn 2006/112/EG, en artikel 11 van uitvoeringsverordening (EU) nr. 282/2011 moeten aldus worden uitgelegd dat een vennootschap met statutaire zetel in een lidstaat niet beschikt over een vaste inrichting in een andere lidstaat op grond dat deze vennootschap aldaar een dochtervennootschap heeft die personeel en technische middelen ter beschikking stelt in het kader van overeenkomsten waarbij de dochtervennootschap uitsluitend voor die vennootschap diensten op het gebied van marketing, regelgeving, reclame en vertegenwoordiging verricht die haar verkoopvolume direct kunnen beïnvloeden.

- 🇧🇪 Bij afwezigheid geschikte structuur beschikt Duitse farmaceut in Roemenië niet over v.i. ([VN-Vandaag-2022/868](#))

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-612/20 – Happy Education – Roemenië – ECLI:EU:C:2022:314 – geen conclusie – arrest

Btw-vrijstelling – Instituut voor huiswerkbegeleiding

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over de weigering van de belastingautoriteiten om vrijstelling van btw te verlenen voor de door Happy Education in aanvulling op het onderwijscurriculum aangeboden onderwijsdiensten.

Hof: Artikel 132, lid 1, onder i), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat een particuliere entiteit die onderwijsactiviteiten van algemeen belang uitoefent die met name bestaan in het organiseren van aanvullende activiteiten op het onderwijscurriculum – zoals huiswerkbegeleiding, educatieve programma’s, cursussen vreemde talen – en die van het nationaal bureau voor het handelsregister een vergunning heeft verkregen in de vorm van de toekenning van CAEN-code 8559 „Andere onderwijsvormen die niet elders zijn ingedeeld” in de zin van de classificatie van de nationale economische activiteiten, niet valt onder het begrip „organisaties die [...] als lichamen met soortgelijke doeleinden [als die van publiekrechtelijke lichamen] worden erkend” in de zin van deze bepaling, wanneer deze onderneming hoe dan ook niet voldoet aan de in het nationale recht gestelde voorwaarden om voor die erkenning in aanmerking te komen.

- 🇧🇪 Instituut voor huiswerkbegeleiding kan BTW-onderwijsvrijstelling niet toepassen. ([VN-Vandaag-2022/1051](#))

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-637/20 – DSAB Destination Stockholm – Zweden – ECLI:EU:C:2022:304 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Citycard - Begrip 'voucher voor meervoudig gebruik

Richtlijn 2006/112/EG. De zaak gaat over de btw-behandeling van de stadspas die aangeboden wordt aan bezoekers van de stad Stockholm.

Hof: Artikel 30 bis van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat een instrument dat de houder ervan het recht geeft om gedurende een beperkte tijd en tot een bepaald bedrag op een bepaalde plaats gebruik te maken van verschillende diensten, een „voucher” in de zin van artikel 30 bis, punt 1, van deze richtlijn kan zijn, zelfs indien een gemiddelde consument wegens de beperkte geldigheidsduur van dit instrument niet van alle aangeboden diensten gebruik kan maken. Dat instrument is een „voucher voor meervoudig gebruik” in de zin van artikel 30 bis, punt 3, van die richtlijn, aangezien de over deze diensten verschuldigde belasting over de toegevoegde waarde niet bekend is op het tijdstip waarop het wordt uitgegeven.

 Citycard voor toeristen is voucher voor meervoudig gebruik. ([VN-Vandaag-2022/1052](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 7 april 2022 – zaak C-294/21 – Navitours – Luxemburg – ECLI:EU:C:2022:281 – [conclusie](#)

Plaats van vervoerdiensten – Toeristische rondvaarten over de Moezel – Rivier met de status van condominium – Gezamenlijke soevereiniteit

Zesde richtlijn (77/388/EEG). Navitours Sàrl, een vennootschap naar Luxemburgs recht, organiseert toeristische rondvaarten over een deel van de Moezel dat krachtens het grensverdrag van 1984 onder gezamenlijke soevereiniteit valt. Wegens deze bijzondere status van de rivier zijn de activiteiten van Navitours door de belastingdienst aangemerkt als in het buitenland verrichte activiteiten in de zin van de btw-regelgeving, zodat die dienst geen betaling van de belasting over de prijs van de genoemde rondvaarten heeft gevorderd.

In 2004 heeft Navitours voor de uitoefening van haar activiteiten in Nederland een passagiersschip gekocht. De belastingdienst heeft op dit schip de bepalingen betreffende de intracommunautaire verwerving toegepast. Dat wil zeggen dat de transactie in Nederland was vrijgesteld en in Luxemburg werd belast. De belastingdienst heeft Navitours evenwel het recht op aftrek van de bij de verwerving van het schip betaalde btw geweigerd met het argument dat het schip bij gebreke van belastingheffing over de activiteiten van de vennootschap in condominiumwateren niet was gekocht met het oog op een belastbare activiteit, wat een voorwaarde is voor het recht op aftrek.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 2, punt 1, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG), gelezen in samenhang met artikel 3, lid 2, van deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat het van toepassing is op de personenvervoerdiensten die worden verricht op het grondgebied dat krachtens de toepasselijke internationale overeenkomsten onder de gezamenlijke soevereiniteit van Luxemburg en Duitsland valt, ongeacht of deze lidstaten al dan niet een akkoord inzake de toepassing van deze bepaling op dit grondgebied hebben gesloten.

Artikel 9, lid 2, onder b), van de Zesde richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat het er niet aan in de weg staat dat deze diensten hetzij in onderlinge overeenstemming door beide lidstaten, hetzij eenzijdig door een van hen worden belast. In het laatste geval verliest de andere lidstaat de bevoegdheid om de genoemde handelingen te belasten.

Met zijn prejudiciële vraag in de onderhavige zaak stelt de verwijzende rechter in wezen twee kwesties aan de orde. Enerzijds wenst hij namelijk te vernemen of, bij gebreke van een akkoord tussen Luxemburg en Duitsland betreffende de toepassing van de bepalingen inzake de btw op het grondgebied van het condominium, deze bepalingen van toepassing zijn op de op dit grondgebied verrichte vervoerdiensten, en anderzijds of de toepassing daarvan leidt of kan leiden tot het heffen van belasting over deze diensten in Luxemburg.

- 📌 Op Duits-Luxemburgs deel van de Moezel verrichte prestaties vormen volgens A-G HvJ EU belaste prestaties. ([VN-Vandaag-2022/869](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 26 augustus 2021 (ECER 4.4.2022) – [C-108/22](#) – [Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej](#)

Hotelbroker - Toeristische diensten – Btw

Richtlijn 2006/112/EG. Cassatieberoep bij de hoogste bestuursrechter tegen een uitspraak van de rechter in eerste aanleg waarbij is geoordeeld dat de wederverkoop van accommodatiediensten onder de ruimere categorie van toeristische diensten valt en derhalve moet worden belast volgens de bijzondere winstmargeregeling. In het primaire besluit van de directeur van de nationale belastinginformatiedienst is aangegeven dat de accommodatiediensten die verzoeker aanbiedt, als hoteldienst dienen te worden aangemerkt en niet als toeristische diensten.

Is artikel 306 van richtlijn 2006/112/EG van toepassing op een belastingplichtige die hotelbroker is en die accommodatiediensten koopt en aan andere marktdeelnemers doorverkoopt, wanneer er bij deze handelingen geen sprake is van andere, aanvullende diensten?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 20 oktober 2021 (ECER 19.4.2022) - [C-180/22](#) – [Mensing](#)

Levering kunstvoorwerpen - Vrijgestelde intracommunautaire leveringen

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoeker is kunsthandelaar. Hij exploiteert kunstgalerijen in meerdere Duitse steden. In de loop van 2014 (litigieuze jaar) zijn aan hem ook kunstvoorwerpen geleverd, afkomstig van in andere lidstaten gevestigde kunstenaars. Deze leveringen zijn in de lidstaat van vestiging van de kunstenaars telkens aangegeven als vrijgestelde intracommunautaire leveringen. Verzoeker heeft het verminderde belastingtarief overeenkomstig § 12, lid 2, punt 13, onder a), van de wet op de omzetbelasting (UStG) over intracommunautaire verwervingen betaald. In zijn bezwaar tegen een voorlopige aanslag heeft verzoeker aangevoerd dat § 25a, lid 7, punt 1, onder a), UStG, volgens welk de winstmargeregeling niet van toepassing is op de levering van een voorwerp dat de wederverkoper in het kader van een intracommunautaire verwerving heeft verworven, indien op de levering van dat voorwerp aan de wederverkoper de belastingvrijstelling voor intracommunautaire leveringen op het resterende grondgebied van de Gemeenschap is toegepast, niet verenigbaar is met het Unierecht.

De vraag is o.a. of de maatstaf van heffing in omstandigheden, waarin een belastingplichtige zich erop beroept dat de levering van kunstvoorwerpen, die hem in een eerder stadium door de maker zijn geleverd in het kader van een vrijgestelde intracommunautaire levering, eveneens onder de winstmargeregeling in de zin van de artikelen 311 en volgende van de btw-richtlijn valt, uitsluitend volgens het Unierecht moet worden bepaald, zodat de uitlegging door de nationale rechter niet toelaatbaar is.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 16 februari 2022 (ECER 13.4.2022) - [C-127/22](#) - [Balgarska telekomunikatsionna kompania](#)

Btw - Afdanken van goederen

Richtlijn 2006/112/EG. Het Bulgaarse bedrijf BTK EAD verstrekt telecommunicatiediensten. Het bedrijf heeft herzieningen van de aftrek toegepast en heeft investeringsgoederen afgedankt of buiten gebruik gesteld.

De verwijzende rechter vraagt zich met betrekking tot artikel 185 van de richtlijn af of de aftrek moet worden herzien wanneer goederen worden afgedankt, ook al worden zij later als afval verkocht. Met betrekking tot de betekenis van het begrip 'afval' rijst de vraag of artikel 80, lid 2,

van de Bulgaarse wet op de belasting over de toegevoegde waarde, een maatregel in de zin van artikel 189, onder c) van de richtlijn vormt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 23 november 2021 (ECER 13.4.22) - C-114/22 - Dyrektor Izby Administracji Skarbowej w Warszawie

Btw - Schijntransactie

Richtlijn 2006/112/EG. Volgens de verwijzende rechter bestaat er twijfel over de vraag of de door de belastingdienst gekozen rechtsgrondslag om het recht op aftrek te weigeren, steun vindt in de bepalingen van de btw-richtlijn. Verzetten de btw-richtlijn en de beginselen van evenredigheid en neutraliteit zich tegen een nationale bepaling die een belastingplichtige het recht ontzegt om btw af te trekken over de verwerving van een recht die volgens het nationaal burgerlijk recht slechts in schijn heeft plaatsgevonden, ongeacht of het beoogde resultaat van de transactie een belastingvoordeel was waarvan de toekenning in strijd zou zijn met een of meerdere doelen van de richtlijn en of dat resultaat het wezenlijke doel van de gekozen contractuele oplossing was.

REGELGEVING

Nieuwe Europese regels voor btw-tarieven (ECER)

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-489/20 – Kauno teritorinė muitinė – Litouwen – ECLI:EU:C:2022:277 – conclusie – arrest

Btw – Accijns – Tenietgaan douaneschuld

Richtlijn 2008/118/EG. Richtlijn 2006/112/EG. De heffing van accijns op ingevoerde goederen is geregeld bij artikel 2, onder b), en artikel 7 van richtlijn 2008/118/EG. De heffing van btw op ingevoerde goederen is geregeld bij artikel 2, lid 1, onder d), en artikel 70 van richtlijn 2006/112/EG. Kan, indien de in het hoofdgeding aan de orde zijnde douaneschuld krachtens artikel 124, lid 1, onder e), van het douanewetboek van de Unie feitelijk is tenietgegaan, niettemin nog accijns en btw worden geheven?

Hof: Artikel 124, lid 1, onder e), van verordening (EU) nr. 952/2013 dient aldus te worden uitgelegd dat in een situatie waarin onregelmatig ingevoerde goederen in beslag zijn genomen en naderhand, nadat zij reeds op onregelmatige wijze in het douanegebied van de EU zijn binnengebracht, worden verbeurdverklaard, de douaneschuld voor deze goederen tenietgaat.

Artikel 2, onder b), en artikel 7, lid 1, van richtlijn 2008/118/EG, alsmede artikel 2, lid 1, onder d), en artikel 70 van richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde moeten aldus worden uitgelegd dat het tenietgaan van de douaneschuld op grond van artikel 124, lid 1, onder e), van verordening nr. 952/2013 niet leidt tot het tenietgaan van de schuld in verband met de accijns en btw voor goederen die op onregelmatige wijze in het douanegebied van de Europese Unie zijn binnengebracht.

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-668/20 – Y GmbH – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:270 – geen conclusie – arrest

Tariefindeling van door extractie verkregen vanille-oleohars – Begrip aroma - Accijns

Gecombineerde nomenclatuur. Richtlijn 92/83/EEG. Richtlijn 92/12/EEG. De zaak gaat over de verplichting van verzoekster in het hoofdgeding om invoerrechten en accijnzen te betalen over de invoer van vanille-oleohars in de EU.

Hof: De gecombineerde nomenclatuur in bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87, moet aldus worden uitgelegd dat een product dat uit ongeveer 85 % ethanol, 10 % water, 4,8 % droog residu en gemiddeld 0,5 % vanilline bestaat en verkregen wordt door een met behulp van ethanol uit vanillestokjes geëxtraheerd tussenproduct met het oog op standaardisering te verdunnen in water en ethanol, onder code 1302 19 05 van deze nomenclatuur valt.

Artikel 27, lid 1, onder e), van richtlijn 92/83/EEG moet aldus worden uitgelegd dat een vanille-oleohars die valt onder code 1302 19 05 van de gecombineerde nomenclatuur in bijlage I bij verordening nr. 2658/87, zoals gewijzigd bij uitvoeringsverordening nr. 2015/1754, moet worden beschouwd als „aroma” in de zin van die bepaling, mits die hars een ingrediënt vormt dat een specifieke smaak of geur geeft aan een bepaald product.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – gevoegde zaken C-415/20, C-419/20 en C-427/20 – Gräfenfelder Geflügel und Tiefkühlfeinkost, F. Reyher en Flexi Montagetechnik – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:306 – conclusie – arrest

Rente - Tardieve uitkering uitvoerrestituties voor landbouwproducten – Onterecht opgelegde boeten – Antidumpingrechten - Invoerrechten

Verordening (EEG) nr. 2913/92. Verordening (EU) nr. 952/2013. Verordening (EG) nr. 800/1999. Nederland heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. De zaak heeft betrekking op drie verschillende situaties waarin het gaat om vorderingen tot de betaling van rente over ten onrechte, in strijd met het Unierecht geïnde bedragen die verband houden met ten eerste de tardieve uitkering van uitvoerrestituties voor landbouwproducten en de terugbetaling van ten onrechte opgelegde geldboeten in verband met die restituties, ten tweede de terugbetaling van antidumpingrechten en ten derde de terugbetaling van invoerrechten.

De vragen die in de onderhavige zaken aan de orde zijn, bieden het Hof de gelegenheid om zijn rechtspraak over het recht op rentebetaling uit te leggen en te ontwikkelen, en met name om antwoord te geven op de vraag wanneer bij schending van het Unierecht een dergelijk recht ontstaat op grond van het Unierecht. Daarnaast wordt het Hof verzocht om te verduidelijken over welke voorwaarden zowel het Unierecht als het nationale recht beperkingen kan stellen aan het recht op rentebetaling.

Hof: De Unierechtelijke beginselen inzake het recht van justitiabelen op de terugbetaling van geldsommen waarvan de betaling hun door een lidstaat in strijd met het Unierecht is opgelegd en inzake hun recht op de betaling van rente over deze geldsommen, moeten aldus worden uitgelegd dat zij:

ten eerste, van toepassing zijn ingeval de geldsommen in kwestie overeenkomen met tardief aan een justitiabele verleende uitvoerrestituties die hem eerder in strijd met het Unierecht zijn geweigerd, en met een geldboete die hem ten gevolge van deze schending van dat recht is opgelegd;

ten tweede, van toepassing zijn wanneer uit een beslissing van het Hof of van een nationale rechterlijke instantie volgt dat een nationale autoriteit de betaling van uitvoerrestituties, van een geldboete, van antidumpingrechten of van invoerrechten naargelang van het geval heeft geweigerd of opgelegd op basis van ofwel een onjuiste uitlegging ofwel een onjuiste toepassing van het Unierecht, en

ten derde, zich verzetten tegen een nationale regeling die inhoudt dat wanneer in strijd met het Unierecht de betaling van uitvoerrestituties, van een geldboete, van antidumpingrechten of van

invoerrechten naargelang van het geval is geweigerd of opgelegd, slechts rente kan worden betaald voor de periode vanaf de datum waarop het beroep in rechte ter verkrijging van betaling of terugbetaling van de geldsom in kwestie is ingesteld tot de datum waarop de bevoegde rechter een beslissing heeft gegeven, met uitsluiting van de daaraan voorafgaande periode. Daarentegen staan die beginselen er op zich niet aan in de weg dat een nationale wettelijke regeling bepaalt dat slechts rente verschuldigd is indien een dergelijk beroep is ingesteld, voor zover dit er niet toe leidt dat de uitoefening van de door de justitiabelen aan het Unierecht ontleende rechten uiterst moeilijk wordt gemaakt.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-72/21 – PRODEX – Letland – ECLI:EU:C:2022:312 – geen conclusie – arrest

Tariefindeling houten panelen en lijsten

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 1001/2013. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen „PRODEX” en de Letse belastingdienst over de tariefindeling van onder GN-postonderverdeling 4418 20 ingevoerde goederen als deuren en kozijnen daarvoor, alsmede drempels.

Hof: Postonderverdeling 4418 20 van de gecombineerde nomenclatuur, gelezen in samenhang met het eerste deel van algemene regel 2, onder a), voor de interpretatie van deze nomenclatuur, die is opgenomen in bijlage I bij verordening (EEG) nr. 2658/87 moet aldus worden uitgelegd dat goederen die worden omschreven als houten panelen en lijsten waarvan het profiel en de decoratieve afwerking er objectief op wijzen dat zij bestemd zijn voor de vervaardiging van deurkozijnen en deurdrempels, als afzonderlijke artikelen onder die postonderverdeling vallen, en dit zelfs indien deze artikelen in niet-complete of niet-afgewerkte staat zijn, voor zover die goederen bewerkingen hebben ondergaan waardoor zij uitsluitend als zodanig kunnen worden gebruikt en aldus de essentiële kenmerken van de afgewerkte artikelen vertonen.

Beroepskwalificaties

Aanbeveling (EU) 2022/554 van de Commissie van 5 april 2022 betreffende de erkenning van kwalificaties van mensen die op de vlucht zijn door de Russische invasie van Oekraïne, [PB L 1071 van 6.4.2022](#)

Bestuursrecht

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 14 januari 2022 (ECER 22.4.2022) – [C-166/22 – Hellfire Massy Residents Association*](#)

Vergunning – Procedure vergunningverlening – Inspraakprocedure – Strikte bescherming

Richtlijn 92/43/EEG. Richtlijn 2009/147/EG. Verzoekster heeft bezwaar gemaakt tegen een vergunning die op 25 juni 2020 door de nationale beroepsinstantie voor ruimtelijke ordening onder voorwaarden is verleend aan de lokale autoriteit van het graafschap South Dublin. Verzoekster betwist de geldigheid van de Ierse wettelijke regeling inzake strikt beschermde soorten, die is neergelegd in het besluit dat is vastgesteld ter uitvoering van richtlijn 92/43/EEG (habitatrictlijn) en richtlijn 2009/147/EG (vogelrichtlijn).

De vragen gaan met name over de te volgen procedure wanneer een vergunning is verleend, de strikte bescherming van artikel 12 van de richtlijn en of er een inspraakprocedure moet bestaan voor een project waarvoor de vergunningverlening is onderworpen aan een passende beoordeling krachtens de richtlijn.

Bescherming financiële belangen EU

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – gevoegde zaken C-447/20 en C-448/20 – IFAP – Portugal – ECLI:EU:C:2022:265 – geen conclusie – arrest

Terugvordering EOGFL-steun – Onregelmatigheid - Verjaringstermijn

Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95. In beide zaken vordert het IFAP, een autonoom bestuursorgaan, mede door het EOGFL gefinancierde steun terug vanwege een onregelmatigheid. Die terugvordering vindt plaats meer dan vijf jaar later. Beide steunontvangers komen op tegen die terugvordering en worden in het gelijk gesteld vanwege het verstrijken van de terugvorderingstermijn. Het IFAP heeft bij de verwijzende rechter beroepen ingesteld tegen die beslissingen. Volgens de verwijzende rechter moet worden vastgesteld of het verzet tegen de fiscale executie de passende rechtsgang is om kennis te nemen van de in artikel 3, lid 1, van verordening nr. 2988/95 bedoelde verjaring van vervolging en als dat zo blijkt te zijn, welke termijn en berekeningsregels op die verjaring van toepassing zijn.

Hof: Artikel 3, lid 1, van verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 moet aldus worden uitgelegd dat, onder voorbehoud van eerbiediging van de beginselen van doeltreffendheid en gelijkwaardigheid, deze bepaling zich niet verzet tegen een nationale regeling krachtens welke de adressaat van een besluit tot invordering van wederrechtelijk geïnde bedragen, dat is vastgesteld na het verstrijken van de in die bepaling bedoelde verjaringstermijn van de vervolging, gehouden is om – op straffe van verval – de onregelmatigheid van dat besluit binnen een bepaalde termijn bij de bevoegde bestuursrechter aan te voeren ter betwisting van dat besluit, en zich niet meer kan verzetten tegen de uitvoering van dat besluit door diezelfde onregelmatigheid aan te voeren in het kader van de tegen hem ingeleide gerechtelijke invorderingsprocedure.

Artikel 3, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 2988/95 moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling rechtstreekse werking heeft in de nationale rechtsorden zonder dat de nationale instanties uitvoeringsmaatregelen hoeven vast te stellen. Daaruit volgt dat de adressaat van een besluit tot invordering van wederrechtelijk geïnde bedragen in elk geval moet kunnen aanvoeren dat de uitvoeringstermijn van artikel 3, lid 2, eerste alinea, van deze verordening of, in voorkomend geval, de verlengde uitvoeringstermijn overeenkomstig artikel 3, lid 3, van deze verordening is verstreken, teneinde zich te verzetten tegen de gedwongen invordering van deze bedragen.

Artikel 3, lid 2, eerste alinea, van verordening nr. 2988/95 moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling volgens welke de in die bepaling vastgestelde uitvoeringstermijn begint te lopen op de datum van vaststelling van een besluit waarbij de terugbetaling van wederrechtelijk geïnde bedragen wordt gelast, aangezien die termijn moet aanvangen op de dag waarop dat besluit definitief wordt, dat wil zeggen de dag waarop de beroepstermijnen verstrijken of de beroepsmogelijkheden zijn uitgeput.

Artikel 3, lid 2, tweede alinea, van verordening nr. 2988/95 moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling zich niet verzet tegen een nationale regeling volgens welke de in artikel 3, lid 2, eerste alinea, bedoelde uitvoeringstermijn wordt gestuit door de kennisgeving van de inleiding van de procedure tot invordering van de schuld waarop een invorderingsbesluit betrekking heeft.

Brexit

LITERATUUR

- P.M.M. van der Grinten, Erkenning en tenuitvoerlegging na Brexit: de rechtzoekende als verliezer, in: [NIPR 2022-201](#)
- Dr. J.E. Larik en Prof. dr. R.A. Wessel, De Handels- en Samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en het VK: partnerschap of conflictbeheersing?, in: [NtER 2022, nr. 1 en 2](#)
- Van der Grinten, Erkenning en tenuitvoerlegging na Brexit: de rechtzoekende als verliezer, in: [Netherlands PIL journal \(NIPR\) – issue 2022\(1\)](#)

Wiki

[Wiki Brexit](#)

Consumenten

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-385/20 – Caixabank – Spanje – ECLI:EU:C:2022:278 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Oneerlijke bedingen – Kredietovereenkomst - Verhaalbare proceskosten - Maximumbedrag advocatenhonoraria – Redelijke vergoeding

Richtlijn 93/13/EEG. Zijn lidstaten verplicht om in hun nationale recht voor civiele procedures betreffende oneerlijke bedingen te voorzien in het recht voor in het gelijk gestelde consumenten om van de in het ongelijk gestelde verkopers volledige vergoeding te verkrijgen van de gerechtskosten, met inbegrip van de honoraria die zij vrijelijk met hun advocaten zijn overeengekomen, zonder dat deze staten dienaangaande bepaalde maxima kunnen vaststellen. Het HvJ oordeelt dat een maximering van de verhaalbare advocaatkosten niet in strijd is met het Unierecht. Wel dient de consument met dat maximumbedrag een redelijke vergoeding te ontvangen die evenredig is aan de kosten die hij objectief heeft moeten maken.

Hof: Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG, gelezen in het licht van het doeltreffendheidsbeginsel, verzetten zich niet tegen een nationale regeling die, in het kader van de begroting van de kosten die verband houden met een beroep betreffende het oneerlijke karakter van een contractueel beding, voorziet in een maximumbedrag voor de advocatenhonoraria die een ten gronde in het gelijk gestelde consument op de in de kosten veroordeelde verkoper kan verhalen, mits de consument met dat maximumbedrag een redelijke vergoeding ontvangt die evenredig is aan de kosten die hij objectief heeft moeten maken om een dergelijke vordering in te stellen.

Artikel 6, lid 1, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 93/13, gelezen in het licht van het doeltreffendheidsbeginsel, verzetten zich niet tegen een nationale regeling volgens welke de waarde van de vordering, die als grondslag dient voor de berekening van de kosten die de in het kader van een beroep betreffende een oneerlijk contractueel beding in het gelijk gestelde consument kan verhalen, moet worden bepaald in het verzoekschrift of, bij gebreke daarvan, bij die regeling wordt vastgesteld, zonder dat dat gegeven daarna kan worden gewijzigd, mits de in laatste instantie met de begroting van de kosten belaste rechter vrij blijft om de reële waarde van de vordering voor de consument te bepalen en er daarbij voor zorgt dat deze consument aanspraak kan maken op de vergoeding van een redelijk bedrag dat evenredig is aan de kosten die hij objectief gezien moest maken om een dergelijke procedure in te stellen.

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-249/21 – Fuhrmann-2 – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:269 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Elektronisch gesloten overeenkomst – Aangaan verplichting

Richtlijn 2011/83/EU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Fuhrmann-2-GmbH en B. over het al dan niet tot stand komen van een overeenkomst tot accommodatieverstreking tussen deze twee personen.

Het Hof oordeelt dat om rechtsgeldig door een elektronisch gesloten overeenkomst te worden gebonden, de consument louter uit de woorden op de bestelknop ondubbelzinnig moet kunnen afleiden dat hij, zodra hij deze knop aanklikt, een betalingsverplichting aangaat.

Hof: Artikel 8, lid 2, tweede alinea, van richtlijn 2011/83/EU moet aldus worden uitgelegd dat, teneinde in de context van een bestelproces voor het op elektronische wijze sluiten van een overeenkomst op afstand te bepalen of een op de bestelknop of soortgelijke functie aangebrachte formulering, zoals de formulering „voltooi boeking”, „overeenkomst” met de woorden „bestelling met betalingsverplichting” in de zin van die bepaling, uitsluitend moet worden uitgegaan van de woorden op die knop of soortgelijke functie.

- E** HvJ EU: Vermelding van bestelling met betalingsverplichting moet ondubbelzinnig op bestelknop. ([IEF20657](#))
- E** A promise is a promise - or is it? Ask the average consumer! CJEU in C-249/21, Fuhrmann ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-319/20 – Meta Platforms Ireland – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:322 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

AVG – Facebook – Oneerlijke handelspraktijk – Ongeldige algemene voorwaarden - Vordering tot staking door consumentenvereniging

Samenvatting onder: [privacy en persoonsgegevens](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 10 februari 2022 (ECER 14.4.22) - [C-133/22](#) – [LACD](#)

Garantieverklaring – Wettelijke eisen – Subjectieve houding consument – Tevredenheid consument

Richtlijn 2011/83/EU. Richtlijn (EU) 2019/771. Verzoekster verkoopt in haar onlineshop sport- en fitnessartikelen. Verweerster distribueert via de detailhandel en onlinehandelaars sport- en fitnessartikelen onder de merknaam „LACD”. Zij voorzag, ten minste tot en met 2013, haar T-shirts van hanglabels („Hang tags”), waarop de volgende tekst was gedrukt: „LACD Warranty. Every LACD product comes with our own lifetime guarantee. If you are not completely satisfied with any of our products, please return it to your specialist dealer from whom you purchased it. Alternatively, you can return it to ‚LACD’ directly but remember to tell us where and when you bought it. Volgens verzoekster voldeed de informatie op de hangtags niet aan de wettelijke vereisten die aan een garantieverklaring worden gesteld.

Kan er sprake zijn van enig/een ander vereiste dat geen verband houdt met de conformiteit in de zin van artikel 2, punt 14, van richtlijn 2011/83/EU en van artikel 2, punt 12, van richtlijn 2019/771, indien de verplichting van de garant samenhangt met omstandigheden die in de persoon van de consument zijn gelegen, in het bijzonder met diens subjectieve houding ten opzichte van het verkochte product (in casu: de aan het vrije oordeel van de consument overgelaten tevredenheid over het verkochte product), zonder dat deze persoonlijke omstandigheden verband hoeven te houden met de staat of de kenmerken van het verkochte product?

Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord: Moet het niet beantwoorden aan vereisten die betrekking hebben op omstandigheden die in de persoon van de consument zijn gelegen (in

casu diens tevredenheid over de gekochte goederen), kunnen worden vastgesteld aan de hand van objectieve omstandigheden?

NOOT – bij HvJ 9 september 2022, [zaken C-33/20, C-155/20 en C-187/20 Volkswagen](#)

New clarifications on information rules in the Consumer Credit Directive: the CJEU in Volkswagen Bank ([ECLB](#))

REGELGEVING

- Voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van de Richtlijnen 2005/29/EG en 2011/83/EU wat betreft het versterken van de positie van de consument voor de groene transitie door middel van betere informatie en bescherming tegen oneerlijke praktijken ([2022/0092\(COD\)](#))
- Besluit (EU) 2022/589 van de Commissie van 6 april 2022 tot vaststelling van de samenstelling en de operationele bepalingen voor de oprichting van de Coördinatiegroep energiearmoede en kwetsbare consumenten van de Commissie, [PBL 112 van 11.4.2022](#)

OVERIG

- Proposal on Empowering Consumers for the Green Transition/Part 2 ([ECLB](#))
- Proposal on Empowering Consumers for the Green Transition/part 1 ([ECLB](#))
- ACM roept op mee te denken bij vernieuwing Leidraad bescherming online consument ([NJB](#))

COVID-19

GERECHT EU – ARREST – 27 april 2022 – [gevoegde zaken T-701/21, T-722/21 en T-723/21 – Roos e.a. / Parlement, D'Amato e.a. / Parlement en Rookan e.a. / Parlement – ECLI:EU:T:2022:262 – \[persbericht\]\(#\) – \[arrest\]\(#\)](#)

COVID-certificaat - Toegang parlementsleden tot gebouwen Europees Parlement

Verordening (EU) 2021/953. Verordening (EU) 2021/954. Het Gerecht van de Europese Unie verwerpt de actie van bepaalde leden van het Europees Parlement. De toegangsvoorwaarden tasten de vrije en onafhankelijke uitoefening van het mandaat van het lid niet onevenredig of onredelijk aan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 7 februari 2022 (ECER 8.4.2022) – [C-128/22 – \[NORDIC INFO\]\(#\)](#)

Covid-19-pandemie – Uit- en inreisverbod – Kleurcodes – Niet-essentiële reizen – Reisorganisatie

Richtlijn 2004/38/EG. Verordening (EU) 2016/399. Eiseres (een reisorganisatie die zich specialiseert in reizen naar Scandinavië en speciaal Zweden) vordert schadevergoeding van de Belgische staat. In de context van de coronacrisis heeft de Belgische regering besloten om de niet-essentiële reizen van en naar België te regelen met een kleurencode. Op 12 juli is de eerste lijst van bovengenoemde regeling gepubliceerd waarin Zweden als rode zone is ingekleurd, waardoor reizen naar dit land werd verboden. Eiseres heeft alle geplande reizen van het zomerseizoen geannuleerd en het nodige gedaan om in Zweden zijnde reizigers te informeren en bijstand te verlenen bij hun terugkeer naar België. Op 15 juli werd de lijst aangepast en veranderde de kleurcode voor Zweden naar oranje, waardoor reizen alleen afgeraden werd.

De vragen zien op de verenigbaarheid met het Unierecht van een regeling waarin het in- en uitreizen van en naar België (niet-essentiële reizen) werd afgeraden dan wel verboden middels een kleurencode in de context van de coronacrisis.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 25 januari 2022 (ECER 26.4.2022) – C-193/22 – FTI Touristik*

Pakketreizen – Annulering – Covid-19-pandemie – Onvermijdbare en buitengewone omstandigheden

Richtlijn (EU) 2015/2302. Verzoekers hebben bij verweerster een pakketreis geboekt. Op 24 februari 2020 werden op de reisbestemming de eerste twee gevallen van COVID-19 bevestigd. Toen verzoekers daarvan vernamen, hebben zij de reis schriftelijk geannuleerd om niet tijdens de geplande reis het coronavirus op te lopen. Verweerster heeft een deel van de betaalde reissom ingehouden en daarvoor als reden aangevoerd dat het kosteloos afzeggen van de reis voor verzoekers niet mogelijk was. Verzoekers vorderen terugbetaling van het ingehouden bedrag.

De vraag is of voor de beoordeling van de gegrondheid van de beëindiging alleen de onvermijdbare en buitengewone omstandigheden in de zin van artikel 12, tweede lid, van de richtlijn relevant zijn die zich reeds op het tijdstip van beëindiging hebben voorgedaan of ook rekening moet worden gehouden met buitengewone omstandigheden die zich daadwerkelijk voordoen na de beëindiging, maar vóór de geplande aanvang van de reis.

OVERIG

- Externe openbaarheid en COVID-19. Overwegingen voor het strafproces in de toekomst, in: [NTM/NJCM-bull. 2022/2](#)
- Europese Commissie presenteert aanpak voor de beheersing van de verspreiding van Covid-19 in de komende maanden ([ECER](#))

WIKI

- [Coronavirus – Europees recht](#)

EHRM - factsheet

- [COVID-19 health crisis](#) (maart 2022)

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek

EHRM - factsheets en guides

- [Hunger strikes in detention](#) (juni 2021)
- [Migrants in detention](#) (juni 2021)
- [Prisoners' right to vote](#) (februari 2022)
- [Prisoners' health-related rights](#) (februari 2022)
- [Detention and mental health](#) (januari 2022)
- [Detention conditions and treatment of prisoners](#) (december 2021)
- [Use of force in the policing of demonstrations](#) (november 2021)
- [Guide on the case-law of the ECHR on Prisoners' rights](#) (december 2021)

Digitale markt en social media

HvJ – ARREST – 26 april 2022 – zaak C-401/19 – Polen / Parlement en Raad – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2022:297 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Aansprakelijkheid aanbieders onlinediensten– Auteursrechten – Toezicht op content – Filter - Vrijheid van meningsuiting en informatie

Samenvatting onder: [IE](#)

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-319/20 – Meta Platforms Ireland – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:322 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

AVG – Facebook – Oneerlijke handelspraktijk – Ongeldige algemene voorwaarden - Vordering tot staking door consumentenvereniging

Samenvatting onder: [privacy en persoonsgegevens](#)

OVERIG

- The Council of Europe as an AI Standard Setter ([Verfassungsblog](#))
- Politiek akkoord tussen Europees Parlement en EU-lidstaten over wet inzake digitale diensten ([ECER](#))

LITERATUUR

Mr. D.S. van Boven en Mr. N. Wolters Ruckert, De AI-verordening: de black box geopend, in: [NtER 2022, nr. 1 en 2](#)

BNC fiche

Fiche: Mededeling Europese Verklaring Digitale Rechten en Beginselen voor het Digitale Decennium ([22112 nr. 3347](#))

OVERIG

- Data Act; The path to the digital decade ([EU publications](#))
Data is the basis for many new products and services. This factsheet presents in a nutshell the European strategy for data and, in particular, the data act – a basic component of the strategy, aiming to make more data available for use.
- The misuse of social media platforms and other communication channels by authoritarian regimes; Lessons learned: in-depth analysis ([EU publications](#))
- Twitter as Enforcer of the Geneva Conventions ([EJILtalk](#))
- Social media regulation: why we must ensure it is democratic and inclusive – Rowan Cruft and Natalie Alana Ashton ([Inforrms](#))
- Prevent children becoming victims of a data-driven world ([Leiden law blog](#))
- Digital Services Act Human Rights Alliance: Don't Compromise On The Protection Of Fundamental Rights In The Ongoing Negotiations ([liberties](#))

Discriminatie

EHRM - factsheets en guides

- [Guide on Article 14 ECHR and on article 1 of Protocol No. 12 to the Convention - prohibition of discrimination \(augustus 2021\)](#)

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 5 april 2022 - Anderlecht Christian Assembly t. België – [persbericht](#) – [arrest](#) – [20165/20](#) - ECLI:CE:ECHR:2022:0405JUD002016520

Vrijstelling eigendomsbelasting– Religieuze gemeenten – Erkende religies – Toegankelijkheid en voorzienbaarheid instrument

Samenvatting onder: [Godsdienstvrijheid](#)

EHRM – ARREST – 5 april 2022 - NIT S.R.L. t. Moldavië – **Grote Kamer** - [persbericht](#) - [arrest](#) - [28470/12](#) - ECLI:CE:ECHR:2022:0405JUD002847012

Intrekken uitzendvergunning nationale televisiezender – Mediapluralisme - Reikwijdte beoordelingsmarge

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid](#)

EHRM – ARREST – 28 april 2022 - Bursac t. Kroatië – [persbericht](#) – [arrest](#) - [78836/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD007883616

Oorlog in voormalig Joegoslavië - Schadevergoeding – Kostenveroordeling – Eigendomsbescherming

Artikel 2 EVRM. Artikel 6 EVRM. Klagers zijn de kinderen van een etnisch Servische burger die in 1995 door het Kroatische leger zou zijn gedood. In 2005 hebben zij in een civiele procedure schadevergoeding gevorderd van de Staat. Die claim is tot in hoogste instantie afgewezen wegens gebrek aan onderbouwing. Eind 2017 zijn ook hun constitutionele klachten afgewezen. Volgens klagers is het onderzoek naar de toedracht van hun vaders dood niet adequaat uitgevoerd, waarmee het recht op leven van artikel 2 EVRM is geschonden en vormt de proceskostenveroordeling uit de eerste aanleg een ongerechtvaardigde inbreuk op hun eigendomsrecht alsook op het recht op een eerlijk proces van artikel 6 EVRM.

EHRM: de klacht betreffende artikel 2 EVRM is niet ontvankelijk; de klacht betreffende artikel 1 EP slaagt, heel in het kort omdat de regel “de verliezer betaalt” in deze zaak is toegepast zonder rekening te houden met de omstandigheden (waaronder de hoedanigheid van de Staat als gedaagde en de financiële positie van eisers). De klacht betreffende artikel 6 EVRM hoeft niet te worden behandeld.

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on Article 1 of Protocol No. 1 to the ECHR - protection of property \(december 2021\)](#)

Energiemarkt

REGELGEVING

Besluit (EU) 2022/589 van de Commissie van 6 april 2022 tot vaststelling van de samenstelling en de operationele bepalingen voor de oprichting van de Coördinatiegroep energiearmoede en kwetsbare consumenten van de Commissie, [PB L 112 van 11.4.2022](#)

OVERIG

The Security-Oriented Turn in Energy Law ([Verfassungsblog](#))

Erfrecht en erfbelasting

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-645/20 – V.A. en Z.A. – Frankrijk – [ECLI:EU:C:2022:267](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Bevoegde rechter - Erfopvolging – Subsidiaire bevoegdheid – Gewone verblijfplaats op tijdstip van overlijden – Ambtshalve opwerpen eigen bevoegdheid

Verordening (EU) nr. 650/2012. Verordening (EU) nr. 650/2012. Aanleiding voor deze vraag is een geschil over erfrechten tussen de kinderen van een overleden Frans staatsburger, wiens laatste gewone verblijfplaats in Frankrijk ter discussie staat, en diens echtgenote (maar niet de moeder van zijn kinderen) op het tijdstip van zijn overlijden.

Geen van de partijen betwist de nationaliteit van de erflater op het tijdstip van overlijden of het feit dat hij een in Frankrijk gelegen onroerend goed bezat. De partijen zijn het er alleen niet over eens waar hij op het tijdstip van overlijden zijn gewone verblijfplaats had.

Hof: Artikel 10, lid 1, onder a), van verordening (EU) nr. 650/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een rechter van een lidstaat zijn bevoegdheid op grond van de in die bepaling neergelegde subsidiaire bevoegdheidsregel ambtshalve moet opwerpen wanneer hij, nadat hij is aangezocht op grond van de algemene bevoegdheidsregel van artikel 4 van deze verordening, vaststelt dat hij niet bevoegd is op grond van laatstgenoemde bepaling.

- 🇧🇪 CJEU on ex officio examination of jurisdiction under the Succession Regulation, case VA and ZA, C-645/20 ([conflict of laws](#))

PREDUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 september 2021 (ECER 6.1.22) - [C-670/21](#) – [B.A.*](#)

Erfbelasting – In derde land gelegen bebouwd perceel dat wordt verhuurd – Verschil met in EU lidstaat gelegen perceel

Richtlijn 88/361/EEG. Artikelen 63, 64 en 65 VWEU. De vraag is of artikel 63, lid 1, en de artikelen 64 en 65 VWEU in de weg staan aan een nationale regeling van een lidstaat over de heffing van erfbelasting die met betrekking tot de berekening van de erfbelasting bepaalt dat een tot het privévermogen behorend bebouwd perceel dat in een derde land is gelegen en voor woondoeleinden wordt verhuurd, wordt gewaardeerd tegen de volledige waarde ervan, terwijl een perceel dat in een lidstaat van de EU is gelegen bij de berekening van de erfbelasting slechts voor 90 % van de waarde ervan in aanmerking wordt genomen

Euthanasie

EHRM – ARREST – 12 april 2022 - Lings t. Denemarken - [persbericht](#) – [arrest](#) – [15136/20](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0412JUD001513620](#)

Hulp bij zelfdoding - Geen schending artikel 10 EVRM

Artikel 10 EVRM. Klager is een Deense arts. Hij is oprichter van een organisatie die hulp bij zelfdoding voorstaat: "Physicians in Favour of Euthanasia". Onder klagers verantwoordelijkheid is een gids geschreven en online gepubliceerd die als een handleiding voor zelfdoding kan worden gezien.

Na zijn optreden in een radioprogramma in 2017 waarin Ling uiteenzet hoe hij iemand heeft geholpen bij het plegen van suïcide, wordt hij als arts uit zijn ambt gezet.

Klager is in 2018 door de Deense rechter veroordeeld voor (poging) hulp bij zelfdoding. Hij zou medicijnen hebben voorgeschreven ten behoeve van zelfdoding en nader advies hebben gegeven aan drie mensen over hoe de zelfdoding kan worden volbracht. Dit oordeel wordt in 2019 door het Deens hooggerechtshof in stand gelaten.

Het Hof overweegt dat de Deense wet die klager overtrad specifieke gedragingen ten aanzien van hulp bij zelfdoding strafbaar stelt, zoals het geven van gericht advies aan individuen. Publicatie van de handleiding voor zelfdoding was legaal, de veroordeling van klager berustte op het feit dat hij specifieke informatie had gegeven aan individuen.

Het hof concludeert in dat licht dat de reden voor de veroordeling – het beschermen van de rechten van anderen – legitiem was en binnen de discretionaire bevoegdheid van de nationale autoriteiten valt. Geen schending van artikel 10 EVRM.

- Conviction of doctor under assisted suicide prohibition not in breach of Convention ([UK human rights blog](#))

Familielevens en familierecht

EHRM – ARREST – 7 april 2022 - A.L. t. Frankrijk - [persbericht](#) – [arrest](#) – [13344/20](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0407JUD001334420](#)

Weigering vaststelling vaderschap van biologische vader stemt overeen met belang van het kind maar langdurige procedure vormt schending

Artikel 8 EVRM. De klager en zijn partner hadden een (nietige) draagmoederovereenkomst gesloten met B. B. werd in ruil voor betaling zwanger van het genetisch materiaal van de klager. B. vertelde de klager dat het kind was overleden en gaf het kind, geboren op 8 maart 2013, tegen betaling aan een ander stel (familie R.), waarvan de man het kind erkende. De klager kwam erachter dat zijn kind levend was geboren en deed op 19 april 2013 een verzoek om zijn vaderschap van het kind juridisch vast te stellen. Op 23 maart 2017 wees de rechtbank het verzoek toe. In hoger beroep oordeelde de rechter op 31 mei 2018 echter dat de klager niet-ontvankelijk was in zijn verzoek, omdat het in het belang van het kind was om te blijven wonen bij familie R. in plaats van de situatie te wijzigen naar juridisch vaderschap van en verblijf bij de klager. Het cassatieberoep van de klager werd op 12 september 2019 afgewezen.

EHRM: De redenen die de nationale rechter in hoger beroep gaf voor de inmenging in het privéleven van de klager waren relevant en toereikend. Het prioriteren van het belang van het kind was de enige manier om de lastige situatie waarin het kind zich bevond op te lossen. Geen schending

De procedure duurde in totaal zes jaar en een maand. In zaken over de relatie tussen een persoon en zijn of haar kind kan het verstrijken van een aanzienlijke tijd leiden tot een juridische beslissing op basis van een voldongen feit. De complexiteit van de zaak rechtvaardigt het tijdsverloop niet. Schending van artikel 8 EVRM.

EHRM – ARREST – 7 april 2022 - Callamand t. Frankrijk – [persbericht](#) – [arrest](#) – [2338/20](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0407JUD000233820](#)

Omgangsrecht – Feitelijk ouderschap.

Artikel 8 EVRM. Vrouw wil graag contact houden met het kind van wie haar ex-partner de biologische moeder is. Dit wordt in hoger beroep afgewezen.

Het hof stelt voorop dat niet goed te begrijpen is waarom de appelrechter is afgeweken van het positieve oordeel van de rechter in eerste aanleg én van het openbaar ministerie. De appelrechter heeft het daarbij niet nodig gevonden het kind psychologisch te laten onderzoeken. Uit de motivering van de beslissing blijkt niet dat een afweging is gemaakt tussen het belang van klaagster bij bescherming van haar privéleven en familieleven, en het belang van het kind. Zodoende schending van artikel 8 EVRM.

NOOT – bij EHRM 20 januari 2022, [D.M. en N. t. Italië](#)

D.M. and N. v. Italy: individual measures in aid of biological parents in adoption proceedings. ([strasbourgobservers](#))

NOOT – bij EHRM 10 december 2021, [Abdi Ibrahim t. Noorwegen](#)

Abdi Ibrahim v. Norway: A new Zeitgeist regarding (intercultural) adoptions at the ECtHR. ([strasbourgobservers](#))

NOOT – bij EHRM 1 november 2022, [N. t. Roemenië](#)

N. v. Romania (No. 2): 'To be or not to be?'- applying Article 8 or Article 14 ECHR in mental-health cases. ([strasbourgobservers](#))

OVERIG

EJN: Children from Ukraine — Civil Judicial Cooperation ([conflict of laws](#))

EHRM - factsheets en case-law guide

- [🔗 Children's rights \(maart 2022\)](#)
- [🔗 Gestational surrogacy \(maart 2022\)](#)
- [🔗 International child abductions \(november 2021\)](#)
- [🔗 Parental rights \(maart 2022\)](#)
- [🔗 Protection of minors \(maart 2022\)](#)
- [🔗 Reproductive rights \(maart 2022\)](#)
- [🔗 Guide on Article 8 ECHR - right to respect for private and family life, home and correspondence \(augustus 2021\)](#)
- [🔗 Guide on Article 12 ECHR - right to marry \(augustus 2021\)](#)

Financiële markt en diensten, EMU, Bankenunie

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-277/21 – SeGEC e.a. – België – ECLI:EU:C:2022:318 – geen conclusie – arrest

Europees systeem van nationale rekeningen – Onderwijssector

Verordening (EU) nr. 549/2013. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen, enerzijds, het SeGEC en zes andere verenigingen zonder winstoogmerk die actief zijn in de onderwijssector in België en, anderzijds, het Instituut voor de Nationale Rekeningen en de Nationale Bank van België over het feit dat de betrokken verenigingen voor de toepassing van het Europees systeem van nationale rekeningen, dat is ingesteld bij verordening nr. 549/2013, in de sector overheid, subsector deelstaatoverheid, zijn ingedeeld.

Hof: Punt 20.309, onder h), van bijlage A bij verordening (EU) nr. 549/2013, gelezen in samenhang met punt 2.39, onder b), en punt 20.15, onder b), van deze bijlage, moet aldus worden uitgelegd dat nationale regelgeving die betrekking heeft op instellingen zonder winstoogmerk (izw's) die actief zijn op het gebied van onderwijs en die weliswaar gesubsidieerd worden door de bevoegde nationale overheid, maar een door de grondwet gewaarborgde vrijheid van onderwijs genieten, onder het begrip „buitensporige regelgeving” valt wanneer zij die overheid de taak of het recht geeft om:

de studieprogramma's goed te keuren,

de regels vast te stellen voor de structuur van de studies alsmede voor de prioritaire en bijzondere opdrachten, te voorzien in een controle van de inschrijving- en uitsluitingsvoorwaarden voor leerlingen, de besluiten van de klassenraden en de financiële bijdrage; hergroeperingen van de schoolinrichtingen binnen de gestructureerde netten te regelen en te vereisen dat opvoedkundige, pedagogische en inrichtingsprojecten worden ontwikkeld en de indiening van een activiteitenverslag voor te schrijven;

controles en inspecties uit te voeren die in het bijzonder betrekking hebben op de onderwezen vakken, het onderwijspeil en de van toepassing zijnde taalwetten, met uitzondering van de opvoedkundige methoden, en

per klas, afdeling, niveau of andere onderverdeling, behoudens ministeriële vrijstelling, een minimumaantal leerlingen op te leggen,

voor zover deze taken en rechten voldoende ingrijpend zijn om het algemene beleid of programma van de betrokken izw's feitelijk te dicteren, doordat zij het mogelijk maken op duurzame en permanente wijze een daadwerkelijke en aanzienlijke invloed uit te oefenen op de vaststelling en verwezenlijking van de doelstellingen van die izw's, hun activiteiten en operationele aspecten alsook van de strategische richtsnoeren en beleidslijnen die die izw's voornemens zijn te volgen bij de uitoefening van hun activiteiten, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Punt 20.15, tweede volzin, van bijlage A bij verordening nr. 549/2013 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „algemene regels die van toepassing zijn op alle instellingen die dezelfde activiteit uitoefenen” geen nationale regels omvat die een rechtsregeling vormen die alleen van toepassing is op personeelsleden van izw's die in het onderwijs actief zijn en door een overheid worden gefinancierd.

BNC fiche

- Fiche: Herziening verordening en richtlijn markten voor financiële instrumenten (Kamerstuk 22112, nr. 3377)
- Fiche: Wijziging verordening en richtlijn kapitaalvereisten (Kamerstuk 22112, nr. 3376)

OVERIG

Understanding the Economic and Monetary Union ([EU publications](#))

GBVB

NOOT – bij HvJ 2 september 2021, [C-180/20 Commissie/Raad](#)

The ‘centre of gravity’ test and the CFSP: Continuing the saga with Case C-180/20 Commission v Council (CEPA) on EU/Armenia relations ([EU law analysis](#))

Gewasbeschermingsmiddelen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – [Nederland](#) – [CBb](#) – 3 mei 2022 – [ECLI:NL:CBB:2022:217](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Hormoonontregelende eigenschappen - Toelating Pitcher

Samenvatting onder: [Milieu](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – [Nederland](#) – [CBb](#) – 3 mei 2022 – [ECLI:NL:CBB:2022:215](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Toelating Closer

Samenvatting onder: [Milieu](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – [Nederland](#) – [CBb](#) – 3 mei 2022 – [ECLI:NL:CBB:2022:214](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Hormoonontregelende eigenschappen - Toelating Dagonis

Samenvatting onder: [Milieu](#)

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-89/21 – Romega – Litouwen – [ECLI:EU:C:2022:313](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Levensmiddelenwetgeving – Microbiologische criteria – Vers pluimveevlees – Salmonella Beoordelingsbevoegdheid nationale autoriteiten

Verordening (EG) nr. 2073/2005. Verordening (EG) nr. 178/2002. Tsjechië, Denemarken, Italië, Hongarije en Litouwen hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Het betreft een geding tussen „Romega” UAB, een groothandelaar in pluimveevlees, en de Litouwse autoriteit over de beslissing van deze autoriteit om Romega een geldboete op te leggen en haar te gelasten het pluimveevlees waarin bepaalde salmonellaserotypen zijn aangetroffen uit de handel te nemen.

Hof: Artikel 1 van verordening (EG) nr. 2073/2005 gelezen in samenhang met artikel 14, lid 8, van verordening (EG) nr. 178/2002 moet aldus worden uitgelegd dat de bevoegde autoriteit van een lidstaat de levensmiddelencategorie bestaande in vers pluimveevlees waarin andere pathogene micro-organismen dan de in bijlage I, hoofdstuk 1, rij 1.28, bij verordening nr. 2073/2005 bedoelde salmonellaserotypen zijn aangetroffen, als onveilig in de zin van artikel 14, leden 1 en 2, van verordening nr. 178/2002 mag behandelen.

HvJ – CONCLUSIE A-G APETA – 7 april 2022 – zaak C-616/20 – M2Beaut Cosmetics – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:284 – [conclusie](#)

Definitie van geneesmiddel naar werking – Structuurgelijkenis – Wetenschappelijke kennis

Richtlijn 2001/83/EG. Verordening (EG) nr. 1223/2009. Verzoekster in het hoofdgeding heeft het product „M2 Eyelash Activating Serum” ontwikkeld en als cosmetisch product in de handel gebracht. Geneesmiddelen die voor de behandeling van glaucoom zijn ontwikkeld, hebben als bewezen bijwerking dat zij de groei van de wimpers bevorderen wanneer zij in de vorm van oogdruppels rechtstreeks op het oog worden aangebracht. Het federaal instituut voor geneesmiddelen en medische hulpmiddelen, heeft bij besluit van 29 april 2014 vastgesteld dat het product M2 geen cosmetisch product is maar een geneesmiddel, waarvoor een vergunning voor het in de handel brengen vereist is.

A-G geeft het Hof in overweging: Het is een nationale instantie toegestaan om de vereiste wetenschappelijke vaststelling van de farmacologische eigenschappen van een product en de aan dit product verbonden risico's te baseren op een ‚structuurgelijkenis’, wanneer de huidige stand van de wetenschap de overdraagbaarheid van bevindingen tussen analoge stoffen ondersteunt, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Artikel 1, punt 2, onder b), van richtlijn 2001/83/EG dient aldus te worden uitgelegd dat een in de handel gebracht product enkel als geneesmiddel naar werking moet worden aangemerkt wanneer het concrete voordelen voor de gezondheid oplevert. In dit verband is het onvoldoende dat het product enkel leidt tot een groter gevoel van eigenwaarde of het welzijn bevordert.

Wanneer een product geen noemenswaardige voordelen voor de gezondheid oplevert, is het voor de kwalificatie ervan als ‚geneesmiddel naar werking’ niet van belang of dat product al dan niet schadelijk is.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Finland – 17 februari 2022 (ECER 5.4.2022) – [C-119/22](#) – [Teva et Teva Finland](#)

Geneesmiddelen- Aanvullend beschermingscertificaat – Criteria

Verordening (EG) nr. 469/2009. Het geding heeft betrekking op een vordering tot nietigverklaring van een aanvullend beschermingscertificaat dat in Finland is afgegeven op grond van artikel 3, onder a), c) en d), van verordening (EG) nr. 469/2009.

De rechter stelt vragen met betrekking tot de voorwaarden voor de afgifte van een aanvullend beschermingscertificaat en vraagt met name op grond van welke criteria hij moet beoordelen of voor een product niet eerder een aanvullend beschermingscertificaat is verkregen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 17 februari 2022 (ECER 13.4.22) - [C-141/22](#) - [TLL The Longevity Labs](#)

Nieuwe voedingsmiddelen – Voedingssupplementen - Boekweitmeel

Verordening (EU) 2015/2283. Er bestaat geen duidelijk antwoord op de vraag of een hoog spermidinegehalte, dat zonder verdere verwerking niet voorkomt in gewone boekweit, op zich reeds ertoe leidt dat verweersters product een nieuw voedingsmiddel is. Uitgelegd moet worden of een procedé in het kader van de primaire productie een productieprocedé, dan wel of het alleen als nieuw moet worden beschouwd wanneer het nog niet op levensmiddelen is toegepast of dat enkel de productie van het betrokken levensmiddel van belang is (derde vraag). Indien dit niet het geval is, moet worden uitgelegd of het procedé waarbij boekweitkiemen in een nutrintoplossing (met natuurlijke of synthetische spermidine) worden gelegd onder de primaire productie valt, zodat verordening 2015/2283 niet van toepassing zou zijn (vierde en vijfde vraag).

Deze vragen zijn essentieel voor de beoordeling of het door verweerster verkochte product een nieuw voedingsmiddel is.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 21 februari 2022 (ECER 21.4.22) - C-149/22 - Merck Sharp & Dohme

Aanvullende beschermingscertificaat voor geneesmiddelen - Octrooi

Verordening (EG) nr. 469/2009. Richtlijn 2001/83/EG. Richtlijn 2001/82/EG. De vraag is o.a. of het voldoende is dat het product waarvoor het ABC wordt afgegeven uitdrukkelijk is geïdentificeerd in de conclusies van het octrooi en daardoor wordt beschermd; of is het noodzakelijk dat de octrooihouder aan wie een VHB is verleend tevens aantoonbaar is dat sprake is van nieuwheid of inventiviteit, of dat het product binnen een enger concept valt dat is beschreven als de uitvinding waarop het octrooi betrekking heeft.

Godsdienstvrijheid

EHRM – ARREST – 5 april 2022 - Anderlecht Christian Assembly t. België – persbericht – arrest – 20165/20 - ECLI:CE:ECHR:2022:0405JUD002016520

Vrijstelling eigendomsbelasting– Religieuze gemeenten – Erkende religies – Toegankelijkheid en voorzienbaarheid instrument

Artikel 14 jo. 9 EVRM. Artikel 1, Eerste Protocol bij het EVRM. Klagers zijn negen religieuze gemeenten die eigendommen hebben in de regio Brussel-Hoofdstad. De eigendommen worden gebruikt voor erediensten. In 2017 is de Wet op de inkomstenbelasting door de regio gewijzigd en is de mogelijkheid van vrijstelling voor eigendomsbelasting met betrekking tot eigendommen die worden gebruikt voor erediensten alleen nog toegekend aan 'erkende religies'. De wijziging is in werking getreden in het jaar 2018. De gemeenten van Jehovah's Getuigen behoorden niet tot de 'erkende religies', waardoor zij vanaf 2018 niet meer vielen onder de vrijstellingsregeling. Zij hebben beroep ingediend bij het Grondwettelijk Hof. Dat beroep is ongegrond verklaard. Toekenning van de status van 'erkende religie' is mogelijk op federaal niveau. De aanvraag wordt ingediend bij de minister van Justitie. Voor toekenning dient te worden voldaan aan verschillende criteria, die niet zijn vastgelegd in wetgeving.

Schending van artikel 14 in combinatie met artikel 9 EVRM en artikel 1, Eerste Protocol. Met betrekking tot het verschil in behandeling merkt het Hof op dat de nieuwe wetgeving het doel had om misbruik van de vrijstellingsmaatregel door 'fictieve religieuze gemeenschappen' te voorkomen. Het Hof constateert dat er geen signalen zijn om aan te nemen dat klagers in het verleden op enigerlei wijze misbruik hebben gemaakt van de mogelijkheid van vrijstelling. Het voorkomen van fraude via belastingen is een legitiem doel. De vraag is in hoeverre de maatregelen om het doel te bereiken proportioneel zijn. Het criterium van 'erkende religie' is een objectief criterium dat geschikt is om het doel te bereiken. De keuze voor het middel ligt in de beoordelingsruimte van de staat.

Het hof merkt op dat noch de criteria voor toekenning van de status van 'erkende religie', noch de procedure voor de toekenning van de status van erkende religie is neergelegd in regelgeving die voldoet aan de eisen van toegankelijkheid en voorzienbaarheid. De criteria voor de toekenning van de status zijn alleen vastgelegd in antwoorden op vragen van parlementsleden en zijn niet voldoende concreet om een voldoende mate van rechtszekerheid te bieden en ook de procedure voor toekenning van de erkenning als erkende religie is niet in wet- of regelgeving vastgelegd. Dat betekent dat er geen waarborgen zijn bij de beoordeling van aanvragen voor de status van erkende religie, niet bij de feitelijke beslissing en ook niet voor het besluitvormingsproces en evenmin de mogelijkheid bestaat om tegen een beslissing in beroep te gaan. Er zijn geen beslistermijnen vastgelegd en er is in een aantal vergelijkbare gevallen in België na de indiening van een aanvraag na zeer lange tijd nog geen besluit genomen. Tenslotte is erkenning slechts mogelijk op initiatief van de minister van justitie en is die erkenning volledig afhankelijk van de wetgever. Een dergelijk systeem brengt een risico met zich mee van willekeur.

Religieuze gemeenschappen zijn, om een vrijstelling te krijgen, dus afhankelijk van een proces dat niet is gebaseerd op de minimumgaranties van redelijkheid en dat geen garanties geeft op een objectieve beoordeling. Het verschil in behandeling van klagers heeft daarmee geen objectieve en redelijke rechtvaardiging.

- 🇧🇪 Recognition of religious groups: *Anderlecht Christian Assembly of Jehovah's Witnesses v Belgium* ([law&religion UK](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G MEDINA – 28 april 2022 – zaak C-344/20 – S.C.R.L. – België – ECLI:EU:C:2022:328 – [conclusie](#)

Godsdienstvrijheid – Hoofddoek - Werknemer

Richtlijn 2000/78/EG. De Franstalige arbeidsrechtbank van Brussel legt het Hof vragen voor over het verbod van een werkgever op het dragen van uiterlijke tekenen van godsdienstovertuiging, in het bijzonder wat de hoofddoek betreft.

A-G geeft het Hof in overweging: [niet officiële vertaling] Artikel 8 van Richtlijn 2000/78/EG moet aldus worden uitgelegd dat het de lidstaten in staat stelt om bij de tenuitvoerlegging van deze richtlijn op te treden tegen discriminatie op grond van religie en religieuze overtuigingen als een onafhankelijke discriminatiegrond. Artikel 8 van richtlijn 2000/78 verzet zich echter tegen de uitlegging van een bepaling waarin "religieuze of levensbeschouwelijke overtuiging" wordt genoemd als een van de discriminatiegronden die in de nationale wetgeving ter uitvoering van deze richtlijn worden genoemd, in die zin dat het een bepaling is die gunstiger is voor de bescherming van het beginsel van gelijke behandeling, en dat met name religieuze en levensbeschouwelijke overtuigingen afzonderlijke gronden voor bescherming vormen.

OVERIG

Hoofddoekverbod voor BOA's is stigmatiserend en niet effectief ([college voor rechten van de mens](#))

EHRM – factsheets en guides

- 🔗 [Conscientious objection](#) (oktober 2021)
- 🔗 [Freedom of religion](#) (december 2021)
- 🔗 [Religious symbols and clothing](#) (december 2021)
- 🔗 [Guide on article 9 ECHR - freedom of thought, conscience and religion](#) (augustus 2021)
- 🔗

Grondrechten (Handvest), EVRM, en EHRM

REGELGEVING EU

- Voorstel Europese Corporate Sustainability Due Diligence Directive niet in lijn met internationale normen en Nederlands IMVO beleid. ([BS-13-04-2022](#))

OVERIG

- Versterkt mandaat voor het EU-Grondrechtenbureau ([ECER](#)) – [PB L 108 van 7.4.2022](#)
- Grondrechten: Raad akkoord met versterkt mandaat Grondrechtenbureau ([Raad](#))
- Call for Abstracts: The Value(s) of the European Convention on Human Rights ([ECHR blog](#))
- New Book: Theory and Practice of the European Convention on Human Rights ([ECHR blog](#))

- Execution of the European Court of Human Rights' Judgments – Major Advances and Challenges ([ECHR blog](#))
- Widely-used child rights legal handbook now updated ([FRA](#))
- FRA welcomes its renewed Regulation ([FRA](#))
- A dark day for human rights in the UK as the Policing Bill becomes law ([fair trials](#))
- Fair Trials denounces the ongoing abuse of state powers against civil society in Greece ([fair trials](#))
- Digital Services Act Human Rights Alliance: Don't Compromise On The Protection Of Fundamental Rights In The Ongoing Negotiations ([liberties](#))
- NO MORE COMMON UNDERSTANDING OF FUNDAMENTAL RIGHTS? About the looming fundamental rights patchwork in Europe and the chances for the current negotiations on EU-accession to the ECHR to help avoid it ([Johan Callewaert](#))

LITERATUUR

- EU-Bubbel babbels: kroniek EU en mensenrechten, in: [NTM/NJCM-bull. 2022/8](#)
- Chroniques Strasbourgeoises, in: [NTM/NJCM-bull. 2022/7](#)

EHRM - factsheets en guides

- [Guide on Article 13 ECHR – right to an effective remedy](#) (december 2021)
- [Guide on Article 1 ECHR - obligation to respect human rights – Concepts of “jurisdiction” and imputability](#) (augustus 2021)
- [Guide on Article 46 ECHR - binding force and execution of judgments](#) (december 2021)

Wiki

- [Handvest grondrechten EU](#)
- [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en antidumping

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – gevoegde zaken C-415/20, C-419/20 en C-427/20 – Gräfendorfer Geflügel und Tiefkühlfeinkost, F. Reyher en Flexi Montagetechnik – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:306 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rente - Tardieve uitkering uitvoerrestituties voor landbouwproducten – Onterecht opgelegde boeten – Antidumpingrechten - Invoerrechten

Samenvatting onder: [Belastingen, douane](#)

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-666/19 P – Changmao Biochemical Engineering / Commissie – ECLI:EU:C:2022:323 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Dumping – Invoer van aspartaam van oorsprong uit China – Toepasselijkheid ratione temporis van verordening (EU) 2016/1036

Verordeningen nr. 1225/2009 en nr. 2016/1036. Met deze hogere voorziening verzoekt Changmao Biochemical Engineering Co. Ltd het HvJ om vernietiging van het arrest van 28 juni 2019, Changmao Biochemical Engineering/Commissie, waarbij het Gerecht haar beroep tot nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) 2016/1247 tot instelling van een antidumpingrecht van 55,4 % op de invoer van haar aspartaamproductie heeft verworpen.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-79/20 P – Yieh United Steel / Commissie – ECLI:EU:C:2022:305 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Antidumpingrecht op koudgewalste platte producten van roestvrij staal van oorsprong uit China en Taiwan - Vaststelling normale waarde – Verkoop van soortgelijk product dat bestemd is voor gebruik op binnenlandse markt van het land van uitvoer

Uitvoeringsverordening (EU) 2015/1429. Verordening (EG) nr. 1225/2009. Wat is op het gebied van antidumpingrecht de draagwijdte van het vereiste dat voor de berekening van de normale waarde, die vervolgens voor de vaststelling van dumping wordt gebruikt, normaal de verkoop van het „voor gebruik in het binnenland bestemde” soortgelijke product wordt gebruikt? Veronderstelt dit vereiste dat een subjectief element bij de producent-verkoper van het betrokken product wordt aangetoond? Yieh United Steel verzoekt om vernietiging van het arrest van het Gerecht van 3 december 2019, Yieh United/Commissie, zaak T-607/15 houdende verwerping van het door die vennootschap ingestelde beroep tot nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) 2015/1429 tot instelling van een definitief antidumpingrecht op koudgewalste platte producten van roestvrij staal van oorsprong uit de Volksrepubliek China en Taiwan.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

Huiselijk geweld

EHRM – ARREST – 7 april 2022 - Landi t. Italië – [persbericht](#) – [arrest](#) – [10929/19](#) - ECLI:CE:ECHR:2022:0407JUD001092919

De autoriteiten slaagden er niet in een vrouw en haar overleden zoon te beschermen tegen huiselijk geweld

Artikel 2 EVRM. In onderhavige zaak stelt klagster zich op het standpunt dat de Italiaanse staat niet de nodige maatregelen had genomen om haar en haar twee kinderen te beschermen tegen huiselijk geweld door haar partner, dat ertoe heeft geleid dat haar eenjarige zoontje is komen te overlijden. Ook is gepoogd klagster te doden.

Het hof overweegt dat de nationale autoriteiten hebben gefaald een onmiddellijke en proactieve inschatting te maken van het risico op herhaling van de geweldshandelingen jegens klagster en haar kinderen. Daarnaast hebben de nationale autoriteiten gefaald operationele en preventieve maatregelen te nemen ter vermindering van het risico op herhaling en ter bescherming van klagster en haar kinderen. De autoriteiten reageerde niet onmiddellijk, zoals vereist in gevallen van huiselijk geweld, noch op enig ander moment. Dit heeft ervoor gezorgd dat de partner van klagster ongehinderd en straffeloos door kon gaan haar en haar kinderen te mishandelen.

Het hof overweegt verder dat er geen aanwijzingen zijn van discriminatie van klagster door de nationale autoriteiten.

Het hof oordeelt unaniem dat sprake is van een schending van het recht op leven en kent klagster een immateriële schadevergoeding toe van € 32.000,00.

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 26 april 2022 – zaak C-401/19 – Polen / Parlement en Raad – **Grote Kamer – ECLI:EU:C:2022:297 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)**

Aansprakelijkheid aanbieders onlinediensten– Auteursrechten – Toezicht op content – Filter - Vrijheid van meningsuiting en informatie

Richtlijn (EU) 2019/790. Artikel 11 en artikel 17, lid 2, Handvest EU. Polen verzoekt het Hof om nietigverklaring van artikel 17 van richtlijn (EU) 2019/790 inzake auteursrechten in de digitale eengemaakte markt. Die bepaling bevat een nieuwe aansprakelijkheidsregeling voor aanbieders van een onlinedienst. Aanbieders worden verplicht om toezicht te houden op de content die de

gebruikers van hun diensten online plaatsen, teneinde te voorkomen dat werken en andere beschermde materialen worden geüpload die de auteursrechthebbenden niet op die diensten toegankelijk willen maken. Dat preventieve toezicht op content bestaat doorgaans in het filteren ervan met behulp van software. Dat filteren roept evenwel vragen op die betrekking hebben op de vrijheid van meningsuiting en van informatie die gebruikers van deeldiensten genieten.

Het Hof van Justitie verworpt het beroep dat Polen heeft ingesteld tegen artikel 17 van de richtlijn betreffende auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt. Het hof oordeelt dat de verplichting voor aanbieders van onlinediensten om de inhoud die gebruikers naar hun platforms willen uploaden te filteren voordat deze aan het publiek wordt verspreid, met passende waarborgen is omkleed om ervoor te zorgen dat die verplichting verenigbaar is met de vrijheid van meningsuiting en informatie.

Hof: Het beroep wordt verworpen.

- 🇪🇺 Uploadfilter (art. 17 DSM-richtlijn) is met passende waarborgen omkleed. ([Boek9.nl](#))
- 🇪🇺 HvJ EU: nietigverklaring Polen slaagt niet, art. 17 DSM blijft overeind. ([IEF20679](#))
- 🇪🇺 Article 17 of the DSM Directive is valid: an early take on today's Grand Chamber ruling ([IPkat](#))
- 🇪🇺 BREAKING: Article 17 of the DSM Directive is VALID ([IPkat](#))
- 🇪🇺 EU-Hof verworpt Pools bezwaar tegen nieuwe aansprakelijkheidsregeling voor aanbieders van online diensten ([ECER](#))
- 🇪🇺 Europees Hof: 'Uploadfilter niet in strijd met grondrechten' ([Privacyweb](#))

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-531/20 – NovaText – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:316 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Handhaving van intellectuele-eigendomsrechten - Gerechtskosten - Octrooigemachtigde

Richtlijn 2004/48/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen NovaText GmbH en de Universiteit van Heidelberg. De vraag gaat over de begroting van de proceskosten die voortvloeien uit de gezamenlijke deelneming van een advocaat en een als „octrooigemachtigde” (*Patentanwalt*) aangeduide deskundige aan een gerechtelijke procedure wegens inbreuk door Novatext op Uniemerken waarvan de universiteit de houder is.

Hof: De artikelen 3 en 14 van richtlijn 2004/48/EG staan in de weg aan een nationale regeling of aan een uitlegging daarvan op grond waarvan de rechter bij wie een procedure aanhangig is die onder deze richtlijn valt, niet in elke aan hem voorgelegde zaak naar behoren rekening kan houden met de specifieke kenmerken van die zaak, teneinde te beoordelen of de gerechtskosten die de in het gelijk gestelde partij heeft gemaakt, redelijk en evenredig zijn.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-559/20 – Koch Media – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:317 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Gerechtskosten en andere kosten – Advocatenkosten voor buitengerechtelijke aanmaning – Plafonnering vergoedbare kosten

Richtlijn 2004/48/EG. Een in Duitsland gevestigde onderneming, die houdster is van intellectuele-eigendomsrechten op een computerspel, heeft een advocaat ingeschakeld om een persoon die inbreuk had gemaakt op deze rechten te sommeren de inbreuk te staken. Deze persoon heeft gevolg gegeven aan die buitengerechtelijke aanmaning.

Overeenkomstig het Duitse recht moet een inbreukmaker in beginsel de kosten betalen voor de bijstand van een advocaat ter verdediging van een houder van intellectuele-eigendomsrechten. Het bedrag van deze kosten kan evenwel worden geplafonneerd wanneer de onrechtmatige gedraging door een natuurlijke persoon is verricht voor doeleinden die buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit vallen.

In casu is de inbreukmaker van mening dat de gevorderde kosten (984,60 EUR) buitensporig hoog zijn en daarom verzet hij zich tegen de betaling van die kosten

Hof: Artikel 14 van richtlijn 2004/48/EG moet aldus worden uitgelegd dat de kosten die een houder van intellectuele-eigendomsrechten voor zijn vertegenwoordiging door een raadsman maakt teneinde de handhaving van die rechten langs buitengerechtelijke weg te verzekeren, zoals kosten in verband met een aanmaning, onder het begrip „andere kosten” in de zin van die bepaling vallen.

Artikel 14 van richtlijn 2004/48 staat niet in de weg aan een nationale regeling die bepaalt dat de vergoeding van de in die bepaling vermelde „andere kosten” waarop de houder van een intellectuele-eigendomsrecht aanspraak kan maken, in een situatie waarin een inbreuk op dat recht door een natuurlijke persoon buiten zijn bedrijfs- of beroepsactiviteit is gepleegd, als forfaitair bedrag wordt berekend op basis van een vorderingswaarde die door deze regeling is geplafonneerd, tenzij de nationale rechter van oordeel is dat, gelet op de specifieke kenmerken van de bij hem aanhangige zaak, de toepassing van een dergelijk plafond onbillijk is.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-44/21 – Phoenix Contact – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:309 – geen conclusie – [arrest](#)

Europees octrooi – Verzoeken in kort geding wegens octrooi-inbreuk

Richtlijn 2004/48/EG. Het betreft een geding over een vermeende inbreuk op een Europees octrooi waarvan Phoenix Contact de houder is.

Hof: Artikel 9, lid 1, van richtlijn 2004/48/EG verzet zich tegen nationale rechtspraak volgens welke verzoeken in kort geding wegens octrooi-inbreuk in beginsel moeten worden afgewezen wanneer de geldigheid van het betrokken octrooi niet op zijn minst is bevestigd door een beslissing in eerste aanleg die is gegeven in een oppositie- of nietigheidsprocedure.

GERECHT EU – ARREST – 27 april 2022 – zaak T-327/20 – Group Nivelles / EUIPO - Easy Sanitary Solutions – ECLI:EU:T:2022:263 – [arrest](#)

Gemeenschapsmodel doucheafvoergoot

Verordening (EG) nr. 2245/2002. Verordening (EG) nr. 6/2002. Het betreft een beroep tegen de beslissing van de derde kamer van beroep van het EUIPO van 17 maart 2020 (zaak R 2664/2017-3) inzake een nietigheidsprocedure tussen Group Nivelles en Easy Sanitary Solutions BV.

Gerecht: Het beroep wordt verworpen.

 Gerecht EU: douchegoot is geldig model. ([IEF20681](#))

HvJ – AANHANGIGE ZAAK - voeging C-148/21 en C-184/21

The Louboutin/Amazon cases (C-148/21 and C-184/21) and primary liability under EU trade mark law ([IPKat](#))

NOOT – bij HvJ 24 maart 2022, [C-433/20 Austro Mechana](#)

CJEU rules that private copying also applies in the cloud and warns against thinking that everything is communication to the public ([IPKat](#))

EUROPESE REKENKAMER

Speciaal verslag nr. 6/2022 Intellectuele-eigendomsrechten van de EU: bescherming niet geheel waterdicht 2022/C 174/03, [PB C 174 van 28.4.2022](#)

Insolventie

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-237/20 – Federatie Nederlandse Vakbeweging – Nederland – Hoge Raad der Nederlanden – ECLI:EU:C:2022:321 – persbericht – conclusie – arrest

Pre-pack – Faillissement – Overgang van onderneming – Rechten werknemers

Samenvatting onder: [Arbeid en sociale zekerheid](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 24 januari 2022 (ECER 6.4.2022) – C-78/22 – ALD Automotivev

Faillissement – Vordering – Terugkerende of voortdurende prestatie - Handelstransactie

Richtlijn 2011/7/EU. Verzoekster heeft een schuldvordering ten aanzien van niet-betaalde facturen ingediend na het faillissement van schuldenares.

Vraag is onder andere aan welke criteria moet worden voldaan om aanspraak te kunnen maken op ten minste het vaste bedrag van 40 EUR als bedoeld in artikel 6, lid 1, van richtlijn 2011/7/EU in het geval van overeenkomsten inzake een terugkerende of voortdurende prestatie?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 22 februari 2022 (ECER 25.4.2022) – C-200/22 – Vantage Logistics*

Insolventie – Reorganisatieplan – Herstructurering – Schuldeisers

Richtlijn (EU) 2019/1023. Hoger beroep ingesteld door schuldeiser Vantage Logistics. Het voorwerp van de zaak betreft de bevestiging van het reorganisatieplan dat door de schuldenaar is voorgesteld onder de voorwaarden die zijn vastgesteld in de nationale wet betreffende procedures ter voorkoming van insolventie en betreffende insolventieprocedures

De vraag is of het Unierecht zich verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan in het kader van een insolventieprocedure kan worden aangenomen dat het reorganisatie-/herstructureringsplan is aanvaard indien, wanneer er twee of vier categorieën vorderingen zijn, ten minste de helft van het aantal categorieën voor het plan stemt, mits het plan wordt aanvaard door een van de benadeelde categorieën en door schuldeisers die ten minste 30 % van de totale waarde van de vorderingen vertegenwoordigen.

NOOT – bij HvJ 24 maart 2022, C-723/20 Galapagos BidCo

Galapagos Bidco v DE. The CJEU fails to clarify whether move of COMI by mere market notice, may be effective. ([GAVL](#))

Institutioneel

HvJ – ARREST – 5 april 2022 – zaak C-161/20 – Commissie/Raad – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2022:260 – conclusie – arrest

Besluit van het Coreper (Comité van permanente vertegenwoordigers) – Besluit van de Raad - Voorstel van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) – Exclusieve, gedeelde of aanvullende bevoegdheid EU?

Artikel 17, lid 1, VEU. De raad van de EU wordt ondersteund door Nederland, België, Tsjechië, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Frankrijk, Finland en Zweden.

De onderhavige zaak heeft betrekking op twee onderscheiden vraagstukken. Het eerste is dat van de beginselen en modaliteiten van de externe vertegenwoordiging van de Europese Unie binnen een internationale organisatie waarin de Unie de status van lid noch die van waarnemer heeft. Het tweede houdt verband met de exclusieve dan wel gedeelde aard van de externe bevoegdheid van de Unie aangaande besprekingen over een toekomstig instrument op een terrein dat voor een deel wordt bestreken door het Unierecht.

De kern van het tweede vraagstuk kan worden samengevat met de vraag of een toekomstig instrument van een internationale organisatie waarvan de aard, de inhoud en de werkingssfeer nog moeten worden bepaald, gemeenschappelijke Unierechtelijke regels kan aantasten of de strekking daarvan kan wijzigen in de zin van artikel 3, lid 2, VWEU in fine.

De antwoorden op deze vragen zijn bepalend voor de wettigheid van een besluit om namens de lidstaten en de Europese Commissie (en niet namens de Europese Unie) een voorstel betreffende maritiem vervoer en de bescherming van het milieu in te dienen bij een commissie van de Internationale Maritieme Organisatie.

Met haar verzoekschrift vordert de Europese Commissie nietigverklaring van het in de handeling van het Coreper van 5 februari 2020 vervatte besluit van de Raad, waarbij de aan de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) gerichte bijdrage betreffende de vaststelling van levenscyclusrichtsnoeren voor de raming van de broeikasgasemissies „van bron tot tank” van duurzame alternatieve brandstoffen werd goedgekeurd met het oog op de toezending ervan aan de IMO door het voorzitterschap van de Raad, namens de lidstaten en de Commissie.

Hof: Het beroep wordt verworpen.

IPR

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-568/20 – H Limited – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2022:264 – conclusie – arrest

Betalingsbevel lidstaat op grond van vonnis derde staat - Gronden tot weigering van tenuitvoerlegging – Strijdigheid met openbare orde van aangezochte lidstaat

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Het betreft een geding inzake de tenuitvoerlegging in Oostenrijk van een betalingsbevel dat is afgegeven door de High Court of Justice (England & Wales) op grond van twee in Jordanië uitgesproken vonnissen. De verwijzende rechter wil o.a. weten of sprake is van een ten uitvoer te leggen beslissing wanneer de geëxecuteerde in een lidstaat na een summiere toetsing in een procedure op tegenspraak, die echter enkel betrekking had op diens gebondenheid aan het gezag van gewijsde van een tegen hem in een derde land gewezen vonnis, wordt verplicht tot betaling van het bedrag van de bij uitvoerbaar vonnis toegewezen schuldvordering aan de partij die in de procedure in het derde land in het gelijk was gesteld, waarbij het voorwerp van de procedure in de lidstaat beperkt was tot het onderzoek of de schuldvordering op grond van het uitvoerbare vonnis jegens de geëxecuteerde bestaat?

Hof: Artikel 2, onder a), en artikel 39 van verordening (EU) nr. 1215/2012 moeten aldus worden uitgelegd dat een betalingsbevel dat door een gerecht van een lidstaat is afgegeven op grond van in een derde staat gewezen definitieve vonnissen, een beslissing vormt en in de andere

lidstaten uitvoerbaar is, mits het is afgegeven na een procedure op tegenspraak in de lidstaat van herkomst en daar uitvoerbaar is verklaard. Het feit dat het om een beslissing gaat, ontnemt de verweerder bij de tenuitvoerlegging echter niet het recht om overeenkomstig artikel 46 van deze verordening te verzoeken dat de tenuitvoerlegging op een van de in artikel 45 ervan bedoelde gronden wordt geweigerd.

- E** EU-Hof oordeelt over de tenuitvoerlegging van een betalingsbevel dat is uitgevaardigd op grond van in een derde land gegeven beslissingen ([ECER](#))
- E** CJEU fitting an order issued in a Member State on the basis of a third State judgment within the Brussels I bis Regime, case H Limited, C-568/20 ([conflict of laws](#))
- E** J v H Limited. CJEU holds third country judgments may, under circumstances, be smuggled into Brussels Ia via the backdoor. Yet they will be vulnerable to ordre public exceptions. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-645/20 – V.A. en Z.A. – Frankrijk – ECLI:EU:C:2022:267 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Bevoegde rechter - Erfopvolging – Subsidiare bevoegdheid – Gewone verblijfplaats op tijdstip van overlijden – Ambtshalve opwerpen eigen bevoegdheid

Samenvatting onder: [Erfrecht](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 28 april 2022 – zaak C-604/20 – ROI Land Investments – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:331 – [conclusie](#)

Arbeidsovereenkomst – Vordering op grond van patronaatsverklaring – Begrip ‚werkgever‘ – Begrip ‚beroepsactiviteiten‘ – Voorwaarden voor toepassing van de nationale bevoegdheidsregels

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 593/2008 (Rome I-verordening). Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen F.D. die in Duitsland woont en werkt, en ROI Land Investments Ltd, gevestigd in Canada, over de weigering van ROI Land Investments om het loon uit te betalen dat F.D. tegoed had van de failliete dochtermaatschappij van deze onderneming, R Swiss AG. Dat loon was gebaseerd op een patronaatsverklaring die was gesloten tussen F.D. en ROI Land Investments in verband met de overdracht van F.D.'s arbeidsovereenkomst aan R Swiss.

A-G geeft het Hof in overweging: Primair: Artikel 21, leden 1 en 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een natuurlijke of rechtspersoon die al dan niet woonplaats heeft op het grondgebied van een lidstaat en waarmee de werknemer niet zijn arbeidsovereenkomst heeft gesloten, maar een andere overeenkomst die integreerend deel uitmaakt van die arbeidsovereenkomst, op grond waarvan die persoon aansprakelijk is voor de nakoming van de verplichtingen van de werkgever jegens die werknemer, als ‚werkgever‘ kan worden beschouwd indien deze persoon belang heeft bij de uitvoering van die andere overeenkomst. Het bestaan van een dergelijk rechtstreeks belang moet door de verwijzende rechter op globale wijze worden beoordeeld op grond van alle omstandigheden van het concrete geval.

Artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 moet aldus moet worden uitgelegd dat de bevoegdheidsregels van het nationale recht niet van toepassing zijn wanneer de toepassingsvoorwaarden van artikel 21, lid 2, van deze verordening zijn vervuld.

Subsidiar, voor het geval dat het Hof zou oordelen dat het geding niet binnen de werkingssfeer van artikel 21, lid 2, van verordening nr. 1215/2012 valt:

Artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 en artikel 6, lid 1, van verordening (EG) nr. 593/2008 moeten aldus worden uitgelegd dat de uitoefening van werkzaamheden in loondienst onder het begrip ‚beroepsactiviteiten‘ valt.

Artikel 17, lid 1, van verordening nr. 1215/2012 en artikel 6, lid 1, van verordening nr. 593/2008 moeten aldus worden uitgelegd dat een patronaatsverklaring die integrerend deel uitmaakt van een arbeidsovereenkomst op grond waarvan een persoon aansprakelijk is voor de nakoming van de verplichtingen van de werkgever jegens de werknemer, onder het begrip ‚beroepsactiviteiten‘ valt.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 10 februari 2022 (ECER 6.4.2022) – [C-90/22 – Gjensidige](#)

Rechterlijke bevoegdheid – Forumkeuzebeding – CMR - Openbare orde

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verdrag betreffende de overeenkomst tot internationaal vervoer van goederen over de weg (CMR). Verzoekster heeft een vordering ingesteld tegen verweerster strekkende tot schadevergoeding op grond van subrogatie.

De vragen hebben onder meer betrekking op de voorrang van die verordening op bijzondere verdragen (zoals in deze zaak het CMR). Daarnaast wil de rechter weten of de erkenning van een beslissing uit een andere lidstaat mag worden geweigerd indien de rechter, die de beslissing heeft gegeven, zich in strijd met een forumkeuzebeding bevoegd heeft verklaard. Tenslotte wil de rechter weten of hij de erkenning van een beslissing van een andere lidstaat met een beroep op de openbare orde mag weigeren, indien de toepassing van een verdrag tot een rechtssituatie leidt waarin zowel het forumkeuzebeding als het beding inzake het toepasselijke recht niet wordt nageleefd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk - 24 februari 2022 (ECER 19.4.22) – [C-177/22 - Wurth Automotive](#)

Bevoegde rechter - Aankoop auto – Garantie - Begrip consument

Verordening (EU) Nr. 1215/2012. Verzoekster is de partner van een autohandelaar. Deze beheert het onlineplatform Europe inmotion. Op de homepage van Europe inmotion wordt verzoekster genoemd als grafisch ontwerper en webdesigner, maar in werkelijkheid is zij voornemens die activiteiten in de toekomst in de firma van haar levensgezel te gaan uitoefenen. Verzoekster koopt met hulp van haar partner een auto van verweerder. De auto vertoont mankementen. Verzoekster vordert daarom van verweerder vergoeding van de kosten die zij heeft gemaakt om gebreken van het voertuig te verhelpen. Verzoekster baseerde de bevoegdheid van de Oostenrijkse rechter op artikel 17 EEX-verordening. Zij voert aan dat zij een consument is en dat verweerder haar beroepsmatige of commerciële activiteiten ook in Oostenrijk uitoefent. Van een „handelstransactie“ was geen sprake, integendeel, de koopovereenkomst was gesloten met verzoekster – die werkzaam was als grafisch ontwerper en webdesigner – als particulier en consument. Verweerder heeft een exceptie van onbevoegdheid van de aangezochte rechter opgeworpen, daar volgens haar sprake was van een handelstransactie.

De vraag is o.a. of het voor de beoordeling van de hoedanigheid van verzoekster als consument, in de zin van de verordening, van belang is of zij de door haar in de procedure aangegeven werkzaamheid als grafisch ontwerper en webdesigner ten tijde van de sluiting van de koopovereenkomst en onmiddellijk daarna uitsluitend in loondienst of in ieder geval gedeeltelijk ook freelance heeft uitgeoefend.

NOOT – bij HvJ 24 maart 2022, [C-723/20 Galapagos BidCo](#)

Galapagos Bidco v DE. The CJEU fails to clarify whether move of COMI by mere market notice, may be effective. ([GAVL](#))

NOOT – bij HvJ 23 maart 2022, [C-421/20 Acacia](#)

CJEU: law of Member State where Community design infringement took place determines applicable law to supplementary claims as well ([IPkat](#))

NOOT – bij HvJ 10 maart 2022, [zaak C-498/20 BMA Nederland](#)

Vestiging failliet is aanknopingspunt voor rechtsmacht en toepasselijk recht bij Peeters/Gatzen-vordering ([Nieuws Insolventierechtpraktijk 2022/69](#))

OVERIG

- EJV: Children from Ukraine — Civil Judicial Cooperation (conflict of laws)
- Conference: Fundamental Rights in Private International Law – Present and Future in South Africa, Belgium, and The Netherlands ([conflict of laws](#))
- Survey on the application of Brussels Ia ([conflict of laws](#))

Milieu Consulting is conducting a study on the application of Regulation (EU) No 1215/2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Brussels Ia Regulation) on behalf of the European Commission (DG JUST). As part of this study, Milieu developed a technical survey that targets legal practitioners (...)

Kansspelen

HvJ – CONCLUSIE A-G RANTOS – 7 april 2022 – gevoegde zaken C-475/20 t/m C-482/20 – Admiral Gaming Network, Cirsa Italia, Codere Network, Gamenet, NTS Network, Sisal Entertainment en Snaitech – Italië – [ECLI:EU:C:2022:290](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Vrijheid van vestiging – Vrij verrichten van diensten – Vergunningen voor aanvaarden van weddenschappen – Verlaging van vergoeding waarop licentienemers recht hebben

Artikel 49 VWEU. Artikel 56 VWEU. Met zijn vragen wenst de verwijzende rechter te vernemen of de in het hoofdgeding aan de orde zijnde nationale regeling betreffende kansspelen een beperking vormt van enerzijds de vrijheid van vestiging (artikel 49 VWEU) of het vrij verrichten van diensten (artikel 56 VWEU) en het beginsel van de bescherming van het gewettigd vertrouwen anderzijds. Zo ja, dan vraagt de verwijzende rechter of een dergelijke beperking gerechtvaardigd is om dwingende redenen van algemeen belang en evenredig is aan de nagestreefde doelstellingen.

Volgens de A-G kan de bestrijding van het risico op kansspelverslaving een verlaging van de vergoedingen en provisies van concessiehouders rechtvaardigen. Het staat aan de nationale rechter om de doelstellingen vast te stellen die door de relevante nationale wetgeving worden nagestreefd.

A-G geeft het Hof in overweging: een nationale regeling die de aan concessiehouders ter beschikking gestelde staatsmiddelen voor kansspelen met speelautomaten vermindert, vormt een beperking van de door artikel 49 VWEU gewaarborgde vrijheid van vestiging of de door artikel 56 VWEU gewaarborgde vrijheid van dienstverrichting, voor zover passend is om gokken met speelautomaten minder aantrekkelijk te maken. Een dergelijke beperking kan echter gerechtvaardigd zijn om dwingende redenen van algemeen belang, op voorwaarde dat de nationale rechter, na een volledige beoordeling van de omstandigheden van de vaststelling en uitvoering van die regeling, tot de conclusie komt dat hij inderdaad, op een consistente en systematische manier, doelstellingen van algemeen belang zoals: Zo kan bijvoorbeeld worden gestreefd naar het voorkomen van de verspreiding van illegale spelen of het beschermen van de meest kwetsbare bevolkingsgroepen tegen het risico van gokverslaving, het enkele feit dat het beperken van gokactiviteiten bedoeld is om de overheidsfinanciën te consolideren, sluit niet uit

dat deze beperking, dergelijke doelstellingen worden daadwerkelijk op coherente en systematische wijze nagestreefd. Het beginsel van de bescherming van het gewettigd vertrouwen staat in beginsel niet in de weg aan een nationale regeling die de in een concessieovereenkomst voor kansspelen met speelautomaten overeengekomen commissie voor een bepaald jaar en met beperkte bedragen verlaagt. Het staat echter aan de verwijzende rechter om, in het kader van een specifieke beoordeling van alle relevante omstandigheden, vast te stellen of dit beginsel in het hoofdgeding in acht is genomen. [niet officiële vertaling]

Landbouw en visserij

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – gevoegde zaken C-447/20 en C-448/20 – IFAP – Portugal – ECLI:EU:C:2022:265 – geen conclusie – arrest

Terugvordering EOGFL-steun – Onregelmatigheid - Verjaringstermijn

Samenvatting onder: Bescherming financiële belangen EU

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-116/20 – Avio Lucos – Roemenië – ECLI:EU:C:2022:273 – conclusie – arrest

GLB wijn - Rechtstreekse steunverlening – Nationaal vereiste van rechtstitel waaruit gebruiksrecht op perceel blijkt – Areaalsteun – Begrip “landbouwactiviteit”

Verordening (EG) nr. 73/2009. Verordening (EG) nr. 1122/2009. Duitsland, Frankrijk, Italië en Roemenië hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Het Hof wordt in deze zaak, die samen met zaak C-176/20 wordt behandeld, verzocht te verduidelijken in hoeverre het Unierecht – in het bijzonder verordeningen nr. 73/2009 en nr. 1122/2009 – zich verzet tegen een nationale regeling die is vastgesteld in het kader van de regeling inzake een enkele areaalbetaling waarin als voorwaarde om in aanmerking te komen voor betaling is bepaald dat moet worden bewezen dat er voor de betrokken arealen een gebruiks- of exploitatierecht bestaat, waarbij een dergelijk recht bij het in concessie nemen van bepaalde openbare percelen landbouwgrond enkel aan veehouders of eigenaren van dieren wordt toegekend. In deze context wenst de verwijzende rechter ook duidelijkheid te verkrijgen over het begrip „landbouwactiviteit” in de zin van artikel 2, onder c), van verordening nr. 73/2009 en over het beginsel van het gezag van gewijsde.

Hof: Verordening (EG) nr. 73/2009 en verordening (EG) nr. 1122/2009 verzetten zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan een aanvrager slechts steun uit hoofde van de regeling inzake één enkele areaalbetaling kan verkrijgen indien hij bewijst dat hij een „gebruiksrecht” heeft op de landbouwgrond waarop die aanvraag betrekking heeft, mits de doelstellingen van de betrokken Unieregeling en de algemene beginselen van het Unierecht, in het bijzonder het evenredigheidsbeginsel, worden geëerbiedigd.

Verordening nr. 73/2009, en verordening 1122/2009, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich, in het specifieke geval waarin de persoon die steun uit de regeling inzake één enkele areaalbetaling ontvangt het recht om een perceel landbouwgrond te exploiteren heeft aangetoond door overlegging van een concessieovereenkomst voor weiland dat behoort tot het openbare eigendom van een territoriale bestuurseenheid, niet verzetten tegen een nationale regeling op grond waarvan een dergelijke overeenkomst slechts geldig kan worden gesloten indien de toekomstige concessionaris veehouder of eigenaar van dieren is.

Artikel 2, onder c), van verordening nr. 73/2009 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „landbouwactiviteit” ook ziet op een activiteit waarbij een persoon een perceel weiland in concessie neemt en vervolgens met veehouders een samenwerkingsovereenkomst sluit op grond waarvan deze veehouders hun vee laten grazen op het perceel onder concessie, en de concessionaris het gebruiksrecht op de grond behoudt maar zich ertoe verbindt om het grazen niet te belemmeren en om het weiland te onderhouden, mits deze onderhoudswerkzaamheden voldoen aan de voorwaarden die zijn vastgesteld in de in bijlage III bij deze verordening bedoelde facultatieve norm.

Het Unierecht verzet zich tegen de toepassing – in de rechtsorde van een lidstaat – van het beginsel van het gezag van gewijsde dat er, in het kader van een tussen dezelfde partijen gevoerd geding over de rechtmatigheid van de terugvordering van aan de steunaanvrager uit hoofde van één enkele areaalbetaling betaalde bedragen, aan in de weg staat dat de aangezochte rechter onderzoekt of de nationale vereisten betreffende de rechtmatigheid van de titel op grond waarvan de landbouwgrond waarop de steunaanvraag betrekking heeft wordt geëxploiteerd, verenigbaar zijn met het Unierecht, op grond dat die terugvordering is gebaseerd op dezelfde feiten tussen dezelfde partijen en op dezelfde nationale regeling als die welke zijn beoordeeld in een eerdere rechterlijke beslissing die definitief is geworden.

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-176/20 – Avio Lucos – Roemenië – ECLI:EU:C:2022:274 – [conclusie](#) – [arrest](#)

GLB – Areaalsteun - Nationale regeling die voor rechtstreekse steunverlening als voorwaarde stelt dat de landbouwer zijn eigen dieren houdt – Begrip ‚actieve landbouwer’ – Begrip ‚kunstmatig gecreëerde voorwaarden’ - Omzeilingsclausule

Verordening (EU) nr. 1307/2013. Verordening (EU) nr. 1306/2013. Het Hof wordt in de onderhavige zaak, die samen met zaak C-116/20 wordt behandeld verzocht te verduidelijken in hoeverre het Unierecht, in het bijzonder verordening nr. 1307/2013, zich verzet tegen een nationale regeling die is vastgesteld in het kader van de regeling inzake een enkele areaalbetaling, waarin als voorwaarde om voor betaling in aanmerking te komen is bepaald dat de begrazingsactiviteit op bepaalde landbouwarealen moet worden verricht door dieren die de landbouwer zelf fokt, zodat geen financiële steun kan worden verleend aan een (natuurlijke of rechts)persoon die een dergelijke activiteit via een tussenpersoon verricht. In deze context wenst de verwijzende rechter tevens duidelijkheid te verkrijgen over het begrip „actieve landbouwer” in die verordening, en over de omzeilingsclausule in artikel 60 van verordening nr. 1306/2013.

Hof: Artikel 4, lid 1, onder c), iii), en lid 2, onder b), van verordening (EU) nr. 1307/2013 staat niet in de weg aan een nationale regeling waarin is bepaald dat de in die bepalingen bedoelde minimumactiviteit op landbouwarealen die in een voor begrazing of teelt geschikte natuurlijke staat worden gehouden, door de landbouwer moet worden verricht met zijn eigen dieren.

Artikel 4, lid 1, onder a) en c), en artikel 9, lid 1, van verordening nr. 1307/2013 moeten aldus worden uitgelegd dat een rechtspersoon die een concessieovereenkomst heeft gesloten met betrekking tot een areaal grasland dat toebehoort aan een gemeente, en die dit areaal laat begrazen door dieren die om niet zijn geleend van natuurlijke personen die deze dieren in eigendom hebben, onder het begrip „actieve landbouwer” in de zin van deze tweede bepaling valt, mits die persoon op dat areaal een „minimumactiviteit” in de zin van artikel 4, lid 1, onder c), iii), van die verordening uitoefent.

Artikel 60 van verordening (EU) nr. 1306/2013 moet aldus worden uitgelegd dat de situatie waarin een persoon die financiële steun in het kader van de regeling inzake één enkele areaalbetaling aanvraagt, ter ondersteuning van zijn aanvraag een concessieovereenkomst betreffende een areaal grasland en bruikleenovereenkomsten betreffende het gebruik om niet van voor de begrazing van dat areaal bestemde dieren overlegt, onder het begrip „kunstmatig gecreëerde voorwaarden” in de zin van die bepaling kan vallen, voor zover uit een geheel van objectieve omstandigheden blijkt dat, in weerwil van de formele naleving van de door de relevante regeling opgelegde voorwaarden, het door deze regeling beoogde doel niet werd bereikt, en is aangetoond dat het de bedoeling was om een door de Unieregeling toegekend voordeel te verkrijgen door kunstmatig de voorwaarden te scheppen waaronder het recht op dat voordeel ontstaat.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – gevoegde zaken C-415/20, C-419/20 en C-427/20 – Gräfendorfer Geflügel und Tiefkühlfeinkost, F. Reyher en Flexi Montagetechnik – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:306 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Rente - Tardieve uitkering uitvoerrestituties voor landbouwproducten – Onterecht opgelegde boeten – Antidumpingrechten - Invoerrechten

Samenvatting onder: [Belastingen, douane](#)

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-86/20 – Vinařství U Kapličky – Tsjechië – ECLI:EU:C:2022:320 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Wijnhandel - Oenologische procedés – Certificaat van conformiteit

Verordening (EU) nr.1308/2013. Verordening (EG) nr.555/2008. Verordening (EU) nr.1306/2013. De zaak gaat over een boete die is opgelegd aan een Tsjechische onderneming wegens het feit dat zij uit Moldavië afkomstige partijen wijn die volgens niet door het Unierecht toegestane oenologische procedés was geproduceerd, in het verkeer had gebracht.

Het Hof oordeelt dat een door de autoriteiten van een derde land afgegeven certificaat betreffende de conformiteit van een zending wijn met de oenologische procedés van de Europese Unie op zich geen bewijs vormt van overeenstemming met die gewoonten voor het in de handel brengen van die wijn in de Europese Unie. Wanneer deze praktijken, ondanks de afgifte van dit certificaat, niet zijn nageleefd, kan de bewijslast van de schuld van de wijnhandelaar niet op de autoriteiten van de lidstaten worden overgedragen.

Hof: Artikel 80, lid 2, onder a) en c), en artikel 90, lid 3, onder a), van verordening (EU) nr. 1308/2013 moeten aldus worden uitgelegd dat het certificaat dat is opgenomen in een document V I 1 dat overeenkomstig artikel 43 van verordening (EG) nr. 555/2008 wordt opgesteld voor een partij wijn die in de EU wordt ingevoerd en waaruit blijkt dat de partij wijn is bereid volgens door de Internationale Organisatie voor wijnbouw en wijnbereiding aanbevolen en gepubliceerde of door de Unie toegestane oenologische procedés, relevant is bij de beoordeling of deze partij in overeenstemming is met de toegestane oenologische procedés als bedoeld in artikel 80, lid 2, onder a) en c), van verordening nr. 1308/2013, zonder dat het evenwel op zich reeds volstaat om deze overeenstemming aan te tonen.

Artikel 89, lid 4, van verordening (EU) nr. 1306/2013, gelezen in samenhang met artikel 64, lid 2, onder d), ervan en met artikel 80, lid 2, van verordening nr. 1308/2013, verzet zich tegen een regeling van een lidstaat die bepaalt dat wanneer een persoon een partij wijn in deze lidstaat afzet die niet in overeenstemming is met de toegestane oenologische procedés in de zin van artikel 80, lid 2, onder a) of c), van verordening nr. 1308/2013 en hij voor deze partij wijn een document V I 1 overlegt waaruit blijkt dat deze werd bereid volgens door de Internationale Organisatie voor wijnbouw en wijnbereiding aanbevolen en gepubliceerde of door de Unie toegestane oenologische procedés, het aan de bevoegde autoriteiten van die lidstaat staat om te bewijzen dat die handelaar aansprakelijk is wegens schuld doordat hij het in artikel 80, lid 2, van deze verordening vastgestelde verbod op het in de handel brengen van dit product heeft geschonden.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – gevoegde zaken C-160/21 en C-217/21 – NIKOPOLIS AD ISTRUM 2010 en „AGRO – EKO 2013“ – Bulgarije – ECLI:EU:C:2022:315 – geen conclusie – [arrest](#)

Rechtstreekse steunverlening – Betalingen aan begunstigden – Betalingstermijn – Stilzwijgende afwijzing van de steunaanvraag

Verordening (EU) nr. 1306/2013. In beide zaken had het betaalorgaan niet binnen de voorgeschreven termijn een besluit genomen op de steunaanvraag. Dit hebben betrokkenen gezien als een stilzwijgende afwijzing waartegen zij beroep hebben ingesteld. Met zijn vragen,

die gezamenlijk moeten worden onderzocht, wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 75, lid 1, van verordening nr. 1306/2013 aldus moet worden uitgelegd dat, indien het betaalorgaan van een lidstaat de door een landbouwer op grond van de programma's van het gemeenschappelijk landbouwbeleid aangevraagde steun niet binnen de in die bepaling vastgestelde termijn betaalt, het uitblijven van die betaling moet worden beschouwd als stilzwijgend besluit tot afwijzing van de betreffende steunaanvraag.

Incidenteel vraagt de verwijzende rechter het Hof tevens of, in het geval dat na het verstrijken van die termijn aanvullende verificaties of controles worden uitgevoerd, het voor het antwoord op die vraag relevant is dat de bevoegde nationale autoriteiten de aanvrager daar al dan niet van in kennis hebben gesteld.

Hof: Artikel 75, lid 1, van verordening (EU) nr. 1306/2013 moet aldus worden uitgelegd dat, indien het betaalorgaan van een lidstaat de door een landbouwer aangevraagde steun niet binnen de in die bepaling vastgestelde termijn betaalt, het uitblijven van die betaling niet moet worden beschouwd als stilzwijgend besluit tot afwijzing van de betreffende steunaanvraag, ongeacht of de betrokken landbouwer al dan niet is ingelicht over eventuele aanvullende controles die het overschrijden van deze termijn rechtvaardigen.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-251/21 – Piltenes meži – Letland – ECLI:EU:C:2022:311 – geen conclusie – arrest

Elfpo – Microreservaat – Verenigbaarheid met interne markt

Verordening (EU) nr. 1305/2013. Verordening (EU) nr. 702/2014. De zaak gaat over een besluit waarbij is geweigerd aan Piltenes meži steun te verlenen ter vergoeding van de kosten en de gederfde inkomsten als gevolg van het feit dat in een bos waarvan laatstgenoemde eigenaar is, een microreservaat is ingesteld met het doel bij te dragen tot de bescherming van een in het wild levende vogelsoort.

Hof: Artikel 30 van verordening (EU) nr. 1305/2013 moet, met name gelet op lid 6 van dat artikel, aldus worden uitgelegd dat steun die wordt aangevraagd in verband met een microreservaat dat is ingesteld in een bos ter verwezenlijking van de doelstellingen van richtlijn 2009/147/EG binnen de werkingssfeer van dat artikel 30 valt.

Verordening (EU) nr. 702/2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector en in plattelandsgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 VWEU met de interne markt verenigbaar worden verklaard moet aldus worden uitgelegd dat het uitgesloten is dat steun die door een onderneming in moeilijkheden in de zin van artikel 2, punt 14, van verordening nr. 702/2014 wordt aangevraagd op grond van verordening nr. 1305/2013 in verband met een microreservaat dat is ingesteld in een bos ter verwezenlijking van de doelstellingen van richtlijn 2009/147, op grond van verordening nr. 702/2014 met de interne markt verenigbaar wordt verklaard.

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Frankrijk – 10 maart 2022 (ECER 15.4.2022) – C-183/22 - Saint-Louis Sucre

Producentenorganisatie in sector suiker voor suikerbieten - Erkenning

Verordening (EU) nr. 1308/2013. De onderneming Saint-Louis Sucre verzoekt de Franse hoogste bestuursrechter primair, om het besluit tot erkenning van de het agrarisch samenwerkingsverband van de bietentelers van Étrépagne als producentenorganisatie in de sector suiker voor suikerbieten, nietig te verklaren wegens bevoegdheidsoverschrijding.

De vraag is o.a. of de in artikel 153, lid 1, onder b), van de verordening geformuleerde regel dat de bij een producentenorganisatie aangesloten producenten op grond van de statuten van die organisatie verplicht zijn „zich per geproduceerd product slechts bij een enkele

producentenorganisatie aan te sluiten”, aldus moet worden uitgelegd dat hij uitsluitend geldt voor de aangesloten producenten.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 19 november 2020 (ECER 25.4.2022) – [C-169/22](#) – [Groenland Poultry](#)*

Plattelandsontwikkeling - Overmacht of uitzonderlijke omstandigheden – Insolventie

Verordening (EG) nr. 1698/2005. Verordening (EG) nr. 1974/2006. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 809/2014. Hoger beroep tegen een vonnis waarbij de rechter in eerste aanleg het beroep van verzoekster heeft afgewezen waarmee deze nietigverklaring had gevorderd van bepaalde besluiten van verweerder (het agentschap voor betalingen en interventies in de landbouw).

Omvatten gevallen van „overmacht of uitzonderlijke omstandigheden” in de zin van artikel 47, lid 1, van verordening (EG) nr. 1974/2006 ook situaties waarin de begunstigde van de steun het recht op gebruik van de gehuurde goederen verliest als gevolg van de beëindiging van de huurovereenkomst wegens insolventie van de eigenaar van de gehuurde goederen (verhuurder)?

OVERIG

- Europese Commissie deelt observaties over ingediende Nationaal Strategisch Plan (NSP) voor het nieuwe Gemeenschappelijke Landbouwbeleid (GLB) ([ECER](#))
- Europese Commissie presenteert voorstel voor verscherpte geografische aanduiding van landbouwproducten en drank ([ECER](#))
- Europese Commissie ontevreden met Nederlands landbouwplan ([Europa-nu](#))
- Dutch response to the revision of the Guidelines for state aid in agriculture and for the Agricultural Block Exemption Regulation ([Kamerstuk 22112, nr. 3379](#))
- Dutch response to the revision of the State aid instruments applicable in the fishery and aquaculture sector ([Kamerstuk 22112, nr. 3379](#))
-

LHBT-rechten

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Sterilization of Transgender People: A Worrying Judgment of the Czech Constitutional Court ([ECHRblog](#))

NOOT – bij EHRM 7 december 2021, [Lee t. het VK](#)

Lee v. The United Kingdom: A Trend Toward Heightened Pleading Standards? ([strasbourgobservers](#))

NOOT – bij EHRM 17 februari 2022, [Y. t. Polen](#)

Y. v. Poland: ECtHR case law on gender recognition remains embedded in cisnormativity. ([strasbourgobservers](#))

OVERIG

CEDAW's Landmark Decision on the Criminalisation of Same Sex Conduct Between Women ([EJILtalk](#))

EHRM – factsheets en guides

- [🔗 Homosexuality: criminal aspects \(juni 2014\)](#)
- [🔗 Sexual orientation issues \(maart 2022\)](#)

Luchtvaart

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-561/20 – United Airlines – België – ECLI:EU:C:2022:266 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Twee rechtstreeks aansluitende vluchten – Aankomst op de eindbestemming met langdurige vertraging die is ontstaan tijdens de tweede vlucht, die heeft plaatsgevonden tussen twee luchthavens in een derde land

Verordening (EG) nr. 261/2004. Verzoekers in het hoofdgeding hebben via een reisagentschap bij de communautaire luchtvaartmaatschappij Deutsche Lufthansa AG middels één enkele boeking rechtstreeks aansluitende vluchten geboekt met vertrek vanaf de luchthaven Brussel-Nationaal (België) naar de luchthaven San José International (Verenigde Staten), met een tussenlanding op Newark International (Verenigde Staten).

Beide vluchten zijn uitgevoerd door United Airlines, een niet-communautaire luchtvaartmaatschappij. Verzoekers in het hoofdgeding zijn 223 minuten later dan gepland op hun eindbestemming aangekomen omdat de tweede vlucht vertraging had opgelopen door een technisch probleem met het vliegtuig. United Airlines is gesommeerd om overeenkomstig verordening nr. 261/2004 compensatie voor de vertraging op de tweede vlucht te betalen.

Het Hof oordeelt dat de passagiers van een vlucht met vertraging schadevergoeding kunnen vorderen van een luchtvaartmaatschappij uit een derde land wanneer die de volledige vliegreis uitvoert namens een luchtvaartmaatschappij uit een EU-lidstaat. De verordening over de rechten van luchtreizigers doet geen afbreuk aan het beginsel van volledige en uitsluitende soevereiniteit van een staat over zijn eigen luchtruim.

Hof: Artikel 3, lid 1, onder a), gelezen in samenhang met de artikelen 6 en 7 van verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een passagier van een vlucht met rechtstreekse aansluitingen – bestaande uit twee vluchten die middels één enkele boeking zijn gereserveerd bij een communautaire luchtvaartmaatschappij, met vertrek vanaf een luchthaven op het grondgebied van een lidstaat en als bestemming een luchthaven die in een derde land is gelegen, met een tussenlanding op een andere luchthaven in dat derde land – recht heeft op compensatie van een niet-communautaire luchtvaartmaatschappij die deze volledige vliegreis heeft uitgevoerd en daarbij is opgetreden in naam van de communautaire luchtvaartmaatschappij, wanneer deze passagier zijn eindbestemming heeft bereikt met een vertraging van meer dan drie uur die is ontstaan op de tweede vlucht van die vliegreis.

Bij het onderzoek van de tweede vraag is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van verordening nr. 261/2004 kunnen aantasten in het licht van het beginsel van internationaal gewoonterecht dat elke staat de volledige en uitsluitende soevereiniteit over zijn eigen luchtruim heeft.

- B** Consequences of code-sharing agreements - CJEU in United Airlines (C-561/20) ([ECLB](#))
- B** CJEU holds EU flight Regulation abides by customary international law in extending its reach to flights partially carried out outside the EU. ([GAVL](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CÁPETA – 7 april 2022 – gevoegde zaken C-331/20 P en C-343/20 P – Volotea / Commissie en easyJet Airline / Commissie – ECLI:EU:C:2022:283 – [conclusie](#)

Staatssteun – Toerekenbaarheid – Indirecte begunstigen – Toepasselijkheid en toepassing van het criterium van de particuliere marktdeelnemer in een markteconomie

Samenvatting onder: [staatssteun](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G RICHARD DE LA TOUR – 28 april 2022 – zaak C-597/20 – LOT – Hongarije – ECLI:EU:C:2022:330 – [conclusie](#)

Luchtvaartclaim – Nationale regeling die aan nationale instantie bevoegdheid toekent om een luchtvaartmaatschappij te gelasten compensatie te betalen

Verordening (EG) nr. 261/2004. Kan een lidstaat op grond van artikel 16, leden 1 en 2, van verordening (EG) nr. 261/2004 aan de nationale instantie die verantwoordelijk is voor de handhaving van deze verordening de bevoegdheid toekennen om een luchtvaartmaatschappij te gelasten de aan een passagier wegens annulering of langdurige vertraging van zijn vlucht verschuldigde compensatie te betalen?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 16, lid 1, van verordening (EG) nr. 261/2004 verzet zich niet tegen een nationale regeling op grond waarvan een lidstaat aan de nationale instantie die verantwoordelijk is voor de handhaving van deze verordening de bevoegdheid verleent om een luchtvaartmaatschappij te gelasten de wegens annulering of langdurige vertraging van een vlucht aan een passagier verschuldigde compensatie als bedoeld in artikel 7 van deze verordening te betalen, mits deze regeling deze passagier noch deze vervoerder de mogelijkheid ontnemt om beroep bij de bevoegde nationale rechter in te stellen teneinde toekenning van deze compensatie te vorderen of de gegrondheid van deze vordering te betwisten. Het staat aan de lidstaat om in het kader van zijn procesautonomie de nodige voorschriften vast te stellen om te garanderen dat de procedure bij de nationale instantie die verantwoordelijk is voor de handhaving van deze verordening en de procedure bij de bevoegde nationale rechter onderling worden afgestemd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 3 februari 2022 (ECER 12.4.22) - [C-156/22](#), [C-157/22](#) en [C-158/22 TAP Portugal e.a.*](#)

Luchtvaartclaim - Buitengewone omstandigheid – Overlijden van een bemanningslid

Verordening (EG) nr. 261/2004. Is sprake van een buitengewone omstandigheid wanneer een vlucht wordt geannuleerd omdat een op deze vlucht ingezet bemanningslid vlak voor het begin van de vlucht plotseling en op een voor de luchtvaartmaatschappij niet voorzienbare wijze overlijdt of zo ernstig ziek wordt dat hij niet in staat is om de vlucht uit te voeren.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 februari 2022 (ECER 25.4.2022) – [C-131/22](#) – [flightright*](#)

Luchtvaartclaim - Buitengewone omstandigheden – Weersomstandigheden – Annulering vlucht

Verordening (EG) nr. 261/2004. De passagier had een vlucht bij verweerster geboekt. Feitelijk is de vlucht geannuleerd omdat de daaraan voorafgaande vlucht rechtsomkeert maakte zonder zoals gepland (vertraagd) te landen. Het alsnog uitvoeren van de vlucht was toen niet meer mogelijk voor het begin van het verbod op nachtvluchten in Frankfurt am Main. De passagier is vervoerd op een andere vlucht een dag later.

De vraag is o.a. of er sprake is van een buitengewone omstandigheid in de zin van artikel 5, lid 3, van de verordening wanneer zich weersomstandigheden voordoen die de uitvoering van een vlucht verhinderen, ongeacht de specifieke aard ervan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 24 februari 2022 (ECER 29.4.2022) – C-202/22 – TAP – Transportes Aéreos Portugueses*

Luchtvaartclaim – Vertraging – Vervangend busvervoer – Buitengewone omstandigheden

Verordening (EG) nr. 261/2004. Verzoekers hebben bij verweerster een vliegreis geboekt. Doordat de eerste vlucht vertraging had opgelopen, hebben zij de aansluitende vlucht naar hun eindbestemming gemist. Zij hebben dit traject vervolgens per bus afgelegd en zijn ruim zes uur na de geplande tijd op hun bestemming aangekomen.

De vraag is o.a. of de begrippen vluchtvertraging en vluchtannulering in de zin van de verordening kunnen worden toegepast op busvervoer dat door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert als alternatief vervoer wordt aangeboden aan passagiers nadat zij de aansluitende vlucht naar hun eindbestemming hebben gemist.

WIKI

[Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 7 april 2022 – zaak C-163/21 – PACCAR e.a. – Spanje – ECLI:EU:C:2022:286 – conclusie

Prijsafspraken over vrachtwagens in de EER - Schadevordering wegens inbreuk op mededingingsrecht - Bewijsmateriaal

Richtlijn 2014/104/EU. Besluit C(2016) 4673 final. Artikel 101 VWEU. Artikel 53 EER. Kan een partij bij de procedure vorderen dat de tegenpartij wordt gelast bewijsmateriaal te overleggen dat zij ex novo moet vervaardigen?

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 5, lid 1, van richtlijn 2014/104/EU moet aldus worden uitgelegd dat de overlegging van ‚relevant bewijsmateriaal’, als bedoeld in de eerste volzin van deze bepaling, ook betrekking heeft op de documenten die de partij tot wie het verzoek om informatie is gericht ex novo moet vervaardigen, door informatie, kennis of gegevens waarover zij beschikt te compileren of te rubriceren.

Hoe dan ook moeten de nationale rechterlijke instanties de overlegging van bewijsmateriaal beperken tot hetgeen relevant, evenredig en noodzakelijk is, met inachtneming van de rechtmatige belangen en de grondrechten van deze partij.

NOOT - bij HvJ 11 november 2021, C-819/19 Stichting Cartel Compensation e.a.

Mr. dr. J. Blockx, Stichting Cartel Compensation: welke logica voor de rechtstreekse werking van de antitrustregels?, in: NtER 2022, nr. 1 en 2

LITERATUUR

Mr. A.A. Koeman en Prof. mr. N.S.J. Koeman, Leidraad Duurzaamheidsafspraken: een stap in de goede richting?; De (on)mogelijkheden binnen het mededingingsrecht op het gebied van duurzaamheidsafspraken volgens de Autoriteit Consument & Markt en de Europese Commissie. Wie heeft gelijk?, in: NtER 2022, nr. 1 en 2

OVERIG

Notarial guidelines on M&A and other company law transactions, April 2022 ([notaries of Europe](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

EHRM – VERWIJZING GROTE KAMER – 29 april 2022 - Verein KlimaSeniorinnen Schweiz e.a. t. Zwitserland – [persbericht](#)

Klacht over gezondheidsschade als gevolg van klimaatverandering - Onvoldoende bescherming door de overheid - Recht op een voorziening in rechte

Artikel 8 EVRM. Artikel 6 EVRM. Artikel 13 EVRM. Klagers zijn enerzijds een milieuvereniging naar Zwitsers recht waarvan de leden vrouwen zijn met een gemiddelde leeftijd van 73 jaar (650 leden zijn ouder dan 75) en anderzijds vier oudere vrouwen (tussen 78 en 89) die klagen over gezondheidsproblemen, verergering tijdens hittegolven, die hun levensomstandigheden en gezondheid ondermijnen.

Klagers klagen over tekortkomingen op het gebied van klimaatbescherming en hebben de autoriteiten opgeroepen om de nodige maatregelen te nemen om de 2030-doelstelling van de Overeenkomst van Parijs inzake klimaatverandering (COP21) van 2015 te halen.

Het verzoek is niet-ontvankelijk verklaard omdat klagers niet individueel geraakt zouden zijn in hun rechten en niet als slachtoffers konden worden beschouwd.

Klagers klagen dat de Staat verzuimd heeft passende wetgeving in te voeren en passende en voldoende maatregelen te treffen om de doelstellingen voor de bestrijding van klimaatverandering te halen. Verder klagen zij dat zij geen toegang hebben gehad tot een rechtbank in de zin van artikel 6 van het Verdrag. Ten slotte klagen klagers over schending van artikel 13 EVRM. De zaak wordt verwezen naar de Grote Kamer.

B Victim Status before the ECtHR in Cases of Alleged Omissions: The Swiss Climate Case ([EJILtalk](#))

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-510/20 – Commissie / Bulgarije – ECLI:EU:C:2022:324 – geen conclusie – [arrest](#)

Niet nakoming – Mariene milieu - Verzuim om binnen de gestelde termijnen de milieudoelen te toetsen

Richtlijn 2008/56/EG (Kaderrichtlijn mariene strategie). Artikel 258 VWEU. De Europese Commissie verzoekt het Hof vast te stellen dat Bulgarije, door niet binnen de gestelde termijnen over te gaan tot toetsing en actualisering van, ten eerste, de initiële beoordeling van de huidige milieutoestand van de betrokken wateren en de milieueffecten van menselijke activiteiten daarop, ten tweede, de omschrijving van de goede milieutoestand en, ten derde, de milieudoelen en daarmee samenhangende indicatoren, en voorts tot toezending van die actualisering aan die instelling, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 5, lid 2, onder a), i), ii) en iii), en artikel 17, leden 2 en 3, van richtlijn 2008/56/EG.

Hof: Door niet binnen de gestelde termijnen over te gaan tot toetsing, op een gecoördineerde manier in de zin van artikel 5 van richtlijn 2008/56/EG, is de Republiek Bulgarije de verplichtingen niet nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 17, lid 2, onder a) en b), en lid 3, van die richtlijn.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – CBb – 3 mei 2022 – [ECLI:NL:CBb:2022:217](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Hormoonontregelende eigenschappen – Toelating Pitcher

Verordening 2018/605. Verordening 1107/2009. Het gaat om zaken waarin PAN-Europe en het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) van mening verschillen over de toelating van de gewasbeschermingsmiddelen Closer, Dagonis en Pitcher. In deze zaak, over het gewasbeschermingsmiddel Pitcher, gaat het om de vraag of hormoonontregelende eigenschappen alleen op Europees niveau beoordeeld worden of daarnaast ook op nationaal niveau nog aan de orde gesteld kunnen worden bij de toelating van een gewasbeschermingsmiddel. Verder is in alle drie de zaken aan de orde of de toelating van een gewasbeschermingsmiddel beoordeeld moet worden op basis van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het moment van de toelating of een eerder moment, bijvoorbeeld het moment van de aanvraag.

Prejudiciële vragen:

1. Brengt artikel 2 van Verordening 2018/605 met zich dat de bevoegde autoriteit de nieuwe criteria voor de vaststelling van hormoonontregelende eigenschappen ook dient toe te passen in het beoordelings- en besluitvormingsproces van toelatingsaanvragen die op 10 november 2018 nog in behandeling waren, mede gelet op artikel 29, eerste lid, aanhef en onder e, in samenhang met artikel 4, derde lid, van Verordening 1107/2009?;
2. Indien de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, is het aan de bevoegde autoriteit om het beoordelings- en besluitvormingsproces van toelatingsaanvragen aan te houden in afwachting van de bevindingen van de Europese Commissie over de gevolgen van Verordening 2018/605 voor elke in het kader van Verordening 1107/2009 lopende procedure, gelet op overweging 8 van de preambule bij Verordening 2018/605?;
3. Indien deze tweede vraag ontkennend wordt beantwoord, kan de bevoegde autoriteit volstaan met een beoordeling op basis van uitsluitend gegevens die op het moment van de aanvraag bekend zijn, ook al is de daarin verwerkte wetenschappelijke en technische kennis op het moment waarop het bestreden besluit wordt genomen niet meer actueel?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – CBb – 3 mei 2022 – [ECLI:NL:CBb:2022:215](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Toelating Closer

Verordening 1107/2009. Uitleg artikel 36, lid 1 en 2, Verordening 1107/2009. Verhouding tussen de lidstaat die moet beslissen op een aanvraag tot toelating van een gewasbeschermingsmiddel en de lidstaat die de aanvraag beoordeelt. Verder is in geschil of de beoordelende lidstaat kan volstaan met een toetsing aan vastgestelde richtsnoeren, of ook acht moet slaan op nog niet definitief vastgestelde richtsnoeren waarin meer actuele wetenschappelijke en technische kennis is opgenomen en zelfs ook acht moet slaan op buiten richtsnoeren beschikbare wetenschappelijke en technische kennis.

Prejudiciële vragen:

1. Heeft de betrokken lidstaat, die op grond van artikel 36, tweede lid, van Verordening 1107/2009 over de toelating van een gewasbeschermingsmiddel beslist, ruimte om af te wijken van de beoordeling van de zonaal rapporterende lidstaat die op grond van artikel 36, eerste lid, van Verordening 1107/2009 de aanvraag heeft onderzocht, en zo ja, wat is die ruimte?
2. Als het antwoord op de eerste vraag moet luiden dat er geen dan wel beperkte ruimte is voor de betrokken lidstaat, op welke wijze wordt dan gestalte gegeven aan het recht op een doeltreffende voorziening in rechte als bedoeld in artikel 47 van het Handvest? Kan de juistheid van de beoordeling van de zonaal rapporterende lidstaat dan ten volle aan de orde worden gesteld bij de nationale rechter van de betrokken lidstaat?
3. Indien de betrokken lidstaat dan wel de rechterlijke instantie van die lidstaat tot de conclusie komt dat de beoordeling van de zonaal rapporterende lidstaat op ontoereikende gronden berust,

in hoeverre is de betrokken lidstaat alsdan gehouden de zonaal rapporterende lidstaat te betrekken in de totstandkoming tot een wel toereikend gemotiveerde beoordeling?

4. Kan de zonaal rapporterende lidstaat volstaan met een beoordeling op basis van uitsluitend vastgestelde richtsnoeren, ook al is de daarin verwerkte wetenschappelijke en technische kennis niet geheel meer actueel?

5. Indien het antwoord op de vorige vraag ontkennend luidt, kan de zonaal beoordelende lidstaat dan aanvullend volstaan met wetenschappelijke en technische kennis verwerkt in al wel opgestelde, maar nog niet vastgestelde richtsnoeren, of moet de zonaal beoordelende lidstaat acht slaan op alle, ook buiten richtsnoeren, beschikbare wetenschappelijke en technische kennis?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – CbB – 3 mei 2022 – [ECLI:NL:CBB:2022:214](#)

Gewasbeschermingsmiddelen – Hormoonontregelende eigenschappen - Toelating Dagonis

Verordening 1107/2009. Wat is de reikwijdte van de goedkeuring (artikel 4 Verordening 1107/2009) door de Europese Commissie van één van de werkzame stoffen van Dagonis, te weten difenoconazool. Het Ctgb en BASF stellen zich op het standpunt dat de hormoonontregelende eigenschappen niet opnieuw behoeven te worden beoordeeld bij een besluit tot toelating van een middel waarvan difenoconazool een bestanddeel is. PAN Europe meent echter dat uit artikel 29 van Verordening 1107/2009, en de verwijzing daarin naar artikel 4 lid 3 van deze Verordening, volgt dat verweerder ook de hormoonontregelende eigenschappen bij de aanvraag tot toelating moet toetsen aan de stand van de wetenschappelijke en technische kennis op dat moment. Het College vraagt zich af welke uitleg van de betreffende bepalingen juist is.

Prejudiciële vragen:

1. Vloeit uit artikel 4, eerste lid, tweede alinea, in samenhang met punt 3.6.5 van bijlage II, van Verordening 1107/2009 voort dat hormoonontregelende eigenschappen die een werkzame stof mogelijk zou hebben, niet meer worden beoordeeld bij de beoordeling op nationaal niveau van een aanvraag tot toelating van een gewasbeschermingsmiddel?

2. Als het antwoord op de eerste vraag bevestigend is, betekent dit dat de wetenschappelijke inzichten en technische kennis over hormoonontregelende eigenschappen, zoals die bijvoorbeeld ten grondslag liggen aan de Verordeningen 283/2013 en 2018/605, niet betrokken worden bij de beoordeling van de toelating van een gewasbeschermingsmiddel? Hoe verhoudt dit zich tot het vereiste van artikel 29, eerste lid, onder e, van Verordening 1107/2009 dat deze beoordeling moet worden uitgevoerd op grond van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis?

3. Als het antwoord op de eerste vraag bevestigend is, hoe heeft een niet gouvernementele organisatie als appellante dan een doeltreffende voorziening in rechte als bedoeld in artikel 47 van het Handvest om een goedkeuring van een werkzame stof aan een rechter voor te leggen?

4. Als het antwoord op de eerste vraag ontkennend is, betekent dit dat bij de beoordeling van een aanvraag tot toelating de stand van de wetenschappelijke en technische kennis over dat hormoonontregelende eigenschappen op dat moment leidend is?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 8 februari 2022 (ECER 1.4.2022) – [C-84/22](#) – [Right to Know](#)

Toegang tot milieu-informatie – Interne mededelingen – Handelingen overheidsinstanties – Gezag van gewijsde

Richtlijn 2003/4/EG. Beroepsprocedure tegen de weigering van verweerder (eerste minister van Ierland) toegang te verlenen tot documenten van besprekingen van het Ierse kabinet over broeikasgasemissies in Ierland in de periode 2002 tot 2016.

Dienen verslagen van formele vergaderingen van de uitvoerende macht van een lidstaat, waaraan leden van de regering moeten deelnemen en waarin zij als collectief gezag moeten handelen, met het oog op een verzoek om toegang tot daarin opgenomen milieu-informatie te worden aangemerkt als “interne mededelingen” of als “handelingen” van een overheidsinstantie in de zin van artikel 4 van richtlijn 2003/4/EG? Kan een beroep worden gedaan op het gezag van gewijsde als dit betekent dat een foutieve uitlegging van de richtlijn door een nationale rechter ongecorrigeerd kan blijven?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 25 januari 2022 (ECER 4.4.2022) – [C-91/22](#), [C-92/22](#), [C-93/22](#) en [C-94/22](#) – Fenice – Qualità Per L'ambiente e.a.

Kosteloze toewijzing emissierechten – Begrip elektriciteitsopwekker – Nationaal comité ETS-richtlijn – Bevoegdheid nationale rechter

Richtlijn 2003/87/EG. Richtlijn 2012/27/EU. Gedelegeerde Verordening (EU) 2019/331. Beroepen tegen afwijzingsbesluiten op aanvragen voor kosteloze toewijzing van emissierechten. Omdat de installaties die beide verzoeksters beheren, kunnen worden aangemerkt als ‘electriciteitsopwekker’ in de zin van richtlijn 2003/87/EG, is de kosteloze toewijzing van emissierechten afgewezen.

De rechters willen weten of een nationale (bestuurs)rechter bevoegd is om te oordelen over een geschil met betrekking tot een afwijzingsbesluit van het nationale comité ter uitvoering van richtlijn 2003/87/EG, wanneer dat comité bij de vaststelling van dat besluit gebonden is aan de beoordeling van de Europese Commissie. Daarnaast vragen de rechters aan het EU-Hof verduidelijking van het begrip ‘electriciteitsopwekker’.

REGELGEVING

- Voorstel Europese Corporate Sustainability Due Diligence Directive niet in lijn met internationale normen en Nederlands IMVO beleid. ([BS-13-04-2022](#))
- Europese Commissie presenteert wetgevingsvoorstellen voor de uitfasering van gefluoreerde broeikasgassen en ozonafbrekende stoffen ([ECER](#))
- Commissie presenteert wetgevingsvoorstel voor de herziening van de richtlijn inzake industriële emissies ([ECER](#))

OVERIG

- Nieuw milieuactieprogramma van de EU definitief vastgesteld ([ECER](#))
- Proposal on Empowering Consumers for the Green Transition/Part 2 ([ECLB](#))
- Proposal on Empowering Consumers for the Green Transition/part 1 ([ECLB](#))

EHRM - factsheets en guides

- [Environment](#) (januari 2022)
- [Guide sur la jurisprudence de la Convention européenne des droits de l'homme - Environnement](#) (december 2021)

Ne bis in idem

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 13 januari 2022 (ECER 11.4.2022) – C-58/22 – Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova

Sepot – Ne bis in idem – Strafvervolgung – CVM-beschikking

Beschikking 2006/928/EG (CVM-beschikking). De algemene vergadering van een onderneming heeft besloten om verdachte N.R. te ontheffen uit het voorzitterschap van die onderneming. Dat besluit is door de rechter nietig verklaard. De advocaat van N.R. verzocht om een succesvergoeding van 4400 euro. NR heeft dat bedrag opgeëist bij vijf werknemers van de onderneming. De werknemers voldeden niet aan die eis en vervolgens heeft N.R. hun ontslagbesluiten ondertekend. De betrokken werknemers hebben twee aangiftes tegen N.R. gedaan. De eerste aangifte heeft geleid tot een strafprocedure wegens afpersing. Die zaak is geseponeerd. De tweede aangifte heeft geleid tot een strafprocedure wegens passieve omkoping. N.R. heeft in die zaak schending van het beginsel ne bis in idem aangevoerd, omdat zij op grond van hetzelfde feit al was vervolgd wegens afpersing en in die procedure een beslissing tot seponering was gegeven. Die zaak kwam uiteindelijk terecht bij de hoogste rechterlijke instantie van Roemenië (hierna: ICCJ). De ICCJ oordeelde dat de beslissing tot sepot in de strafprocedure wegens afpersing, vanuit het oogpunt van het beginsel ne bis in idem, niet valt onder de categorie van onherroepelijke beslissingen, aangezien bij die beslissing geen standpunt is ingenomen over de inhoud van de zaak. Volgens de ICCJ was het beginsel ne bis in idem niet geschonden. De ICCJ heeft de zaak terugverwezen naar de verwijzende rechter.

Volgt uit het beginsel van ne bis in idem, zoals dat wordt gewaarborgd door artikel 50 Handvest EU junctis de verplichtingen die op Roemenië rusten om de in de beschikking 2006/928 bepaalde ijkpunten te bereiken, dat een door het parket na vergaring van de belangrijkste bewijzen in de betreffende zaak genomen beslissing tot sepot eraan in de weg staat dat tegen dezelfde persoon voor hetzelfde feit een andere strafvervolgung wordt ingesteld, zelfs als die juridisch anders wordt gekwalificeerd, aangezien die beslissing onherroepelijk is, tenzij de omstandigheid die tot het sepot heeft geleid niet blijkt te bestaan of er nieuwe feiten of omstandigheden aan het licht zijn gekomen waaruit blijkt dat die omstandigheid niet langer bestaat?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 2 maart 2022 (13.4.22) - C-164/22 - Ministerio Fiscal

Ne bis in idem – EAB – Twee arresten uit verschillende lidstaten

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Kaderbesluit 2008/675/JBZ. De Spaanse onderdaan Juan is in juli 2018 veroordeeld door de Spaanse strafrechter en zit op dit moment zijn gevangenisstraf uit. In januari 2020 is Juan eveneens veroordeeld door een Portugese strafrechter voor soortgelijke feiten als die centraal stonden in de Spaanse strafprocedure. De Portugese autoriteiten hadden een Europees aanhoudingsbevel (EAB) uitgevaardigd tegen Juan voor de tenuitvoerlegging van het Portugese strafvonnis. De Spaanse rechter heeft geweigerd om dat EAB ten uitvoer te leggen, omdat Juan Spaans staatsburger is. Volgens de Spaanse rechter moet de door de Portugese rechter opgelegde gevangenisstraf in Spanje worden uitgezeten. Juan is tegen die beslissing van de Spaanse rechter opgekomen bij de verwijzende rechter. Hij voert onder meer aan dat de feiten uit het arrest van de Spaanse strafrechter dezelfde zijn als de feiten waarvoor hij in Portugal is berecht en verwijst in dat kader naar het beginsel ne bis in idem.

Het gaat in deze zaak dus om twee arresten van rechterlijke instanties van verschillende lidstaten, waarbij de feiten die ten grondslag liggen aan die arresten worden gekenmerkt door een soortgelijke manier van handelen, maar die feiten zich respectievelijk in de ene dan wel de andere lidstaat hebben afgespeeld. In die context wil de rechter weten of het beginsel ne bis in idem van toepassing is.

NOOT – bij HvJ 22 maart 2022, C-117/20 bpost

The Grand Chamber's Judgment in Case C-117/20 bpost: Disimproving the Essence of ne bis in idem ([European law blog](#))

NOOT – bij HvJ 16 december 2021, C-203/20 A.B. e.a.

The Slovak Amnesty case before the CJEU: respect for national constitutional identity and (pre-) settlement with the past ([European law blog](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Right not to be tried or punished twice](#) (maart 2022)
- [Guide on Article 4 of Protocol No. 7 to the ECHR – right not to be tried or punished twice](#) (december 2021)

Onderwijs

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-277/21 – SeGEC e.a. – België – ECLI:EU:C:2022:318 – geen conclusie – [arrest](#)

Europees systeem van nationale rekeningen – Onderwijssector

Samenvatting onder: [Financiële markt, EMU](#)

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-612/20 – Happy Education – Roemenië – ECLI:EU:C:2022:314 – geen conclusie – [arrest](#)

Btw-vrijstelling – Instituut voor huiswerkbegeleiding

Samenvatting onder: [Belastingen, btw](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G Capeta – 28 april 2022 – Gevoegde zaken C-164/21 en C-318/21 - Baltijas Starptautiskā Akadēmija - ECLI:EU:C:2022:333 - [conclusie](#)

Hoger onderwijsinstellingen - Organisatie voor onderzoek en kennisverspreiding

Samenvatting onder: [Staatssteun](#)

OVERIG

Aanbeveling van de Raad van 5 april 2022 over bruggen bouwen voor doeltreffende Europese samenwerking in het hoger onderwijs (Voor de EER relevante tekst) 2022/C 160/01, [PB C 160 van 13.4.2022](#)

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on Article 2 of Protocol No. 1 to the ECHR – right to education](#) (december 2021)

Oekraïne

LITERATUUR

Mr. M.A. Loenen, “De Europese sancties tegen Rusland en de doorwerking en gevolgen daarvan voor de Nederlandse rechtspraak”, NtEr 2022, 102, p. 40-46

REGELGEVING EU

- Verordening (EU) 2022/580 van de Raad van 8 april 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 269/2014 betreffende beperkende maatregelen met betrekking tot acties die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondermijnen of bedreigen, PB L 110 van 8.4.2022
- Uitvoeringsverordening (EU) 2022/581 van de Raad van 8 april 2022 tot uitvoering van Verordening (EU) nr. 269/2014 betreffende beperkende maatregelen met betrekking tot acties die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondermijnen of bedreigen, PB L 110 van 8.4.2022
- Besluit (GBVB) 2022/582 van de Raad van 8 april 2022 tot wijziging van Besluit 2014/145/GBVB betreffende beperkende maatregelen met betrekking tot acties die de territoriale integriteit, soevereiniteit en onafhankelijkheid van Oekraïne ondermijnen of bedreigen, PB L 110 van 8.4.2022
- Zie PB L 111 van 8.4.2022, PB L 116 van 13.4.2022 voor meer.

OVERIG

- Oekraïne-Rusland: EU-ontwikkelingen (ECER)
- EJN: Children from Ukraine — Civil Judicial Cooperation (conflict of laws)
- 2.3 million Ukrainians have registered for protection in the EU (EUAA)
- Generous, but Equal Treatment? Anti-Discrimination Duties of States Hosting Refugees Fleeing Ukraine (EJILtalk)
- Is There a Legal Duty to Cooperate in Implementing Western Sanctions on Russia? (EJILtalk)
- When did the Armed Attack against Ukraine become ‘Imminent’? (EJILtalk)
- Europe’s Kairos? The Role of the Council of Europe under a Negotiated Peace in Ukraine (EJILtalk)
- Russia and the UN Human Rights Council: A Step in the Right Direction (EJILtalk)
- Twitter as Enforcer of the Geneva Conventions (EJILtalk)
- Wetgevingsvoorstel om het mandaat van Eurojust uit te breiden tot het verzamelen en bewaren van bewijsmateriaal over oorlogsmisdaden (ECER)
- Oekraïners moeten toch asiel aanvragen (Verblijfblog)
- EZK brengt circulaire uit over gevolgen sanctiepakket Rusland voor aanbestedingen (ECER)
- Response of the Netherlands on the draft EC proposal for a Temporary Crisis Framework for State Aid measures to support the economy following the invasion of Ukraine by Russia (Kamerstuk 22112, nr. 3379)
- Aanbeveling (EU) 2022/554 van de Commissie van 5 april 2022 betreffende de erkenning van kwalificaties van mensen die op de vlucht zijn door de Russische invasie van Oekraïne, PB L 1071 van 6.4.2022
- Mededeling van de Commissie Richtsnoeren voor de lidstaten met betrekking tot buitenlandse directe investeringen uit Rusland en Belarus met het oog op de militaire agressie tegen Oekraïne en de beperkende maatregelen die zijn vastgesteld in recente verordeningen van de Raad betreffende sancties (..) (PB C 1511 van 6.4.2022)

Overlevering en uitlevering

EHRM – ARREST – 29 april 2022 - Khasanov en Rakhmanov t, Rusland – Grote Kamer – persbericht - arrest - [49975/15](#) - [28492/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0429JUD002849215](#)

Uitlevering aan Kirgizië van personen behorend tot Oezbeekse minderheid - Geen schending

Artikel 3 EVRM. Klagers klagen dat zij het risico lopen slecht te worden behandeld als ze aan Kirgizië werden uitgeleverd omdat ze behoren tot de Oezbeekse etnische minderheid, die sinds de interetnische confrontaties in 2010 door de autoriteiten zouden worden vervolgd.

Het Hof heeft verwijzend naar recente rapporten van VN-mensenrechtenorganen en internationale, regionale en nationale NGO's, geconcludeerd dat de algemene situatie in Kirgizië niet noopt tot een totaal verbod op uitleveringen en dat etnische Oezbeken momenteel geen groep vormen die stelselmatig het risico lopen op mishandeling in het land.

Bovendien heeft geen van beide klagers voldoende aangetoond dat zij een reëel risico lopen op mishandeling gelet op de individuele omstandigheden in hun zaak, of dat er een politiek of etnisch motief achter hun vervolging in Kirgizië zou ligt.

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-804/21 PPU – C en CD – Finland – [ECLI:EU:C:2022:307](#) – persbericht – conclusie – arrest

Europees aanhoudingsbevel – Overmacht - Verlenging

Kaderbesluit 2002/584. Nederland, Roemenië en Finland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. De EU-regelgeving inzake het Europees aanhoudingsbevel (2002/584/JHA) bepaalt dat binnen een bepaalde periode uitspraak moet worden gedaan over een overleveringsverzoek. Zo niet dat moet de betrokkene worden vrijgelaten. Die periode kan echter verlengd worden in geval van overmacht. Een Finse rechter stelt interpretatievragen over dat begrip, met name in het geval de betrokkene ook een verzoek om asiel heeft ingediend.

Het Hof oordeelt dat het concept van „overmacht” die de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel onmogelijk maakt, niet ziet op juridische belemmeringen die voortvloeien uit gerechtelijke stappen die de gezochte persoon onderneemt. Indien de betrokkene niet binnen de gestelde termijnen is overgeleverd, moet hij in vrijheid worden gesteld.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 25 februari 2022 (ECER 7.4.2022) – [C-142/22](#) – [The Minister for Justice and Equality](#)

Rechterlijke autoriteit – EAB – Nederlandse Officier van Justitie – Strafrechtelijke vervolging – Kracht van gewijsde - Toestemmingsprocedure

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. O.E. is in 2017 bij beslissing van de Ierse rechter overgeleverd aan Nederland. Die overlevering vond plaats op grond van drie Europese aanhoudingsbevelen, die zijn uitgevaardigd door Nederlandse officieren van justitie. Er is geen bezwaar gemaakt tegen het feit dat de aanhoudingsbevelen waren uitgevaardigd door Nederlandse officieren van justitie. O.E. is in Nederland veroordeeld voor de strafbare feiten waarvoor de aanhoudingsbevelen waren uitgevaardigd. Na die veroordeling hebben de Nederlandse autoriteiten de Ierse autoriteiten verzocht om toestemming voor de verdere vervolging van O.E. voor aanklachten die niet het voorwerp waren van de oorspronkelijke aanhoudingsbevelen. O.E. heeft bezwaren aangevoerd tegen het verlenen van toestemming en aangevoerd dat het verzoek om toestemming afkomstig moet zijn van de 'rechterlijke autoriteit' die de oorspronkelijke aanhoudingsbevelen heeft uitgevaardigd. Vanwege een aantal arresten van het EU-Hof kunnen (Nederlandse) officieren van justitie niet (langer) worden aangemerkt als 'rechterlijke autoriteit'. Die arresten zijn echter gewezen nadat de Ierse beslissing om O.E. op grond van de oorspronkelijke EAB's over te leveren, gezag van gewijsde had verkregen.

De rechter wil met name weten of een overgeleverde zich tijdens de toestemmingsprocedure voor verdere vervolging mag beroepen op de status van de oorspronkelijke Europese Aanhoudingsbevelen, die veranderd is als gevolg van uitspraken van het EU-Hof tussen het einde van de overleveringsprocedure en het begin van de toestemmingsprocedure.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 2 maart 2022 (13.4.22) - C-164/22 - Ministerio Fiscal

Ne bis in idem – EAB – Twee arresten uit verschillende lidstaten

Samenvatting onder: [ne bis in idem](#)

PREJUDIËLE VERWIJZING - Roemenië – 11 februari 2022 (ECER 15.4.22) - C-179/22 – A.R.

Wederzijdse erkenning strafvonnissen – EAB - Toestemming veroordelende lidstaat

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Rechtbank Amsterdam – 6 april 2022 – na schorsing vanwege HvJ C-563/21 en C-563/21 - ECLI:NL:RBAMS:2022:1793

Overlevering – Rechtsstaat Polen – Recht op eerlijk proces

Kaderbesluit 2002/584. Reëel gevaar van schending van het grondrecht op een eerlijk proces dat met name verband houdt met het feit dat het recht op een vooraf bij wet ingesteld gerecht wordt geschonden wegens structurele of fundamentele gebreken in Polen. In navolging van de uitspraak van het Hof van Justitie oordeelt de rechtbank dat de opgeëiste persoon zelf feiten en omstandigheden moet aanvoeren waaruit blijkt dat de systemische gebreken een concrete invloed op de behandeling van zijn strafzaak zullen hebben. Geen sprake van een individueel reëel gevaar van schending van het grondrecht op een eerlijk proces voor een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld. Overlevering toegestaan.

Zie ook: [ECLI:NL:RBAMS:2022:1794](#)

EHRM factsheet

[Extradition and life imprisonment](#) (februari 2022)

Prejudiciële procedure HvJ

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 8 maart 2022 (ECER 14.4.22) – C-176/22 – B.K. et ZhP

Schorsing nationale procedure

Artikel 267 VWEU. Protocol (Nr. 3) betreffende het Statuut HvJ. B.K. en Zh.P. zijn bij de verwijzende rechterlijke instantie in staat van beschuldiging gesteld. Beiden zouden als politierechercheurs hebben afgesproken om strafbare feiten in de zin van artikel 301, leden 1 tot en met 3, en artikel 302, punten 1 en 2, van het wetboek van Strafrecht (NK) te plegen, met name om in verband met hun werkzaamheden steekpenningen te eisen en te aanvaarden en zouden zich zodoende schuldig hebben gemaakt aan afpersing met ambtsmisbruik.

De vraag is o.a. of de nationale procedure alleen mag worden geschorst voor het deel dat betrekking heeft op de beslissing over de prejudiciële vraag. In bepaalde gevallen zou de nationale procedure wat de overige delen betreft kunnen worden voortgezet en de procedure pas kunnen worden geschorst, om het antwoord van het Hof af te wachten, nadat de relevante handelingen in verband met de procedure zijn verricht. Of moet deze bepaling aldus worden

uitgelegd dat de nationale rechter verplicht is om de nationale procedure in haar geheel te schorsen zonder na te gaan of de prejudiciële vraag een probleem betreft waarover de beslissing kan worden uitgesteld terwijl ondertussen andere procedurehandelingen, zoals de bewijsverkrijging, worden verricht?

Zie ook: [C-175/22 – B.K.](#)

Wiki

[Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy, persoonsgegevens en AVG

HvJ – ARREST – 5 april 2022 – zaak C-140/20 – Commissioner of the Garda Síochána e.a. – Ierland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2022:258 – persbericht – conclusie – arrest

Verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken als bewijs - Bestrijding van ernstige strafbare feiten

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

HvJ – ARREST – 28 april 2022 – zaak C-319/20 – Meta Platforms Ireland – Duitsland – ECLI:EU:C:2022:322 – persbericht – conclusie – arrest

AVG – Facebook – Oneerlijke handelspraktijk – Ongeldige algemene voorwaarden - Vordering tot staking door consumentenvereniging

Verordening (EU) 2016/679. Een Duitse consumentenbeschermingsorganisatie stelt dat Facebook de Duitse wetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens schendt, hetgeen tegelijkertijd een oneerlijke handelspraktijk, een schending van een consumentenbeschermingswet en een schending van het verbod op de toepassing van ongeldige algemene voorwaarden vormt. De Duitse rechter vraagt het Hof of de consumentenvereniging de Duitse rechter kan vragen om Facebook te gelasten bepaalde praktijken stop te zetten (een vordering tot staken).

Het Hof oordeelt dat een nationale regeling die toestaat dat Verenigingen voor consumentenbescherming een vordering kunnen instellen tegen inbreuken op de bescherming van persoonsgegevens, niet in strijd is met het Unierecht. Een dergelijke vordering kan worden ingesteld los van de specifieke inbreuk op het recht van een betrokkene op bescherming van zijn of haar persoonsgegevens en bij gebreke van een daartoe strekkend mandaat.

Hof: Artikel 80, lid 2, van verordening (EU) 2016/679 staat niet in de weg aan een nationale regeling die een vereniging die consumentenbelangen behartigt toestaat – ook wanneer zij geen opdracht daartoe heeft gekregen en los van de vraag of er sprake is van enige schending van concrete rechten van de betrokkenen – in rechte op te treden tegen de vermeende dader van een inbreuk op de bescherming van persoonsgegevens en deze vereniging zich daarbij beroept op het verbod op oneerlijke handelspraktijken, een inbreuk op een consumentenbeschermingswet of het verbod op de toepassing van ongeldige algemene voorwaarden, wanneer de desbetreffende gegevensverwerking afbreuk kan doen aan de rechten die geïdentificeerde of identificeerbare personen aan die verordening ontleen.

B EU-Hof: consumentenbeschermings-verenigingen mogen representatieve vorderingen instellen tegen inbreuken op de bescherming van persoonsgegevens ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 7 april 2022 – zaak C-460/20 – Google – Duitsland – **Grote Kamer** – ECLI:EU:C:2022:271 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Verzoek om verwijdering persoonsgegevens aan Google – Verplichtingen zoekmachine bij onjuiste gegevens

Verordening (EU) 2016/679. Richtlijn 95/46/EG. Artikelen 7, 8, 11 en 16 van het Handvest EU. Een zoekmachine fungeert als „gatekeeper”. De controle die zoekmachines als Google „aan de poort” verrichten op de informatiestroom, heeft belangrijke gevolgen voor zowel de vrijheid van meningsuiting en van informatie zoals verankerd in artikel 11 Handvest, als het recht op eerbiediging van het privéleven en op bescherming van persoonsgegevens zoals neergelegd in de artikelen 7 en 8 Handvest. De opneming in de lijst van resultaten die worden weergegeven na een zoekopdracht op naam van een persoon, van een webpagina en van de daarop vermelde informatie over die persoon, maakt deze informatie voor elke internetgebruiker veel gemakkelijker toegankelijk en kan een beslissende rol spelen bij de verspreiding van die informatie en dus bij de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting en van informatie. Om dezelfde reden kan de opneming in de lijst een grotere inmenging vormen in het grondrecht op eerbiediging van het privéleven van de betrokkene dan de publicatie van die webpagina door de redacteur, zoals het Hof in zijn rechtspraak heeft gepreciseerd. De zaak gaat over een betrokkene die de juistheid van de verwerkte gegevens betwist en om die reden om verwijdering verzoekt van links naar door derden gepubliceerde inhoud waarin die gegevens voorkomen.

Volgens advocaat-generaal Pitruzzella is de exploitant van een zoekmachine bij een verzoek om verwijdering van links op basis van de vermeende onjuistheid van de informatie verplicht de controles uit te voeren die binnen zijn concrete mogelijkheden liggen. Bovendien moet bij een verzoek om verwijdering van miniatures uit de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen alleen rekening worden gehouden met de informatieve waarde van de betrokken afbeeldingen als zodanig.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 17, lid 3, onder a), van verordening (EU) 2016/679 moet aldus worden uitgelegd dat bij de afweging van de uit de artikelen 7, 8, 11 en 16 Handvest EU voortvloeiende tegenstrijdige grondrechten die moet worden verricht in het kader van de toetsing van een verzoek om verwijdering van links dat bij de exploitant van een zoekmachine is ingediend op basis van de vermeende onjuistheid van de informatie in de inhoud waarnaar de links verwijzen, niet in belangrijke mate rekening dient te worden gehouden met de vraag of de betrokkene redelijkerwijs – bijvoorbeeld middels een verzoek om een voorlopige voorziening – rechtsbescherming kan krijgen tegen de aanbieder van de inhoud. In het kader van een dergelijk verzoek staat het aan de betrokkene om een begin van bewijs te leveren dat de inhoud die het voorwerp is van het verzoek om verwijdering van links onjuist is, voor zover dit – met name gelet op de aard van de informatie – niet kennelijk onmogelijk of uiterst moeilijk is. Het staat aan de exploitant van de zoekmachine om de controles met betrekking tot de vermeende onjuistheid van de verwerkte gegevens uit te voeren die binnen zijn concrete mogelijkheden liggen, en daarbij zo mogelijk contact op te nemen met de redacteur van de geïndexeerde webpagina. Indien de omstandigheden van het geval zulks vereisen om onherstelbare schade voor de betrokkene te voorkomen, kan de exploitant van de zoekmachine overgaan tot tijdelijke opschorting van de opneming van de links in zijn resultatenlijst of kan hij in de zoekresultaten vermelden dat de juistheid van een deel van de informatie in de inhoud waarnaar de betreffende link verwijst, wordt betwist.

Artikel 12, onder b), en artikel 14, eerste alinea, onder a), van richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en artikel 17, lid 3, onder a), van verordening 2016/679 moeten aldus worden uitgelegd dat bij de afweging van de uit de artikelen 7, 8, 11 en 16 van het Handvest voortvloeiende tegenstrijdige grondrechten die dient te worden verricht in het kader van een tot de exploitant van een zoekmachine gericht verzoek om links – meer bepaald als miniatures weergegeven foto's waarop een natuurlijke persoon is afgebeeld – te verwijderen uit de resultaten van een zoekopdracht naar afbeeldingen op naam van die persoon, geen rekening dient te worden gehouden met de context van de internetpublicatie waarin deze foto's oorspronkelijk zijn opgenomen.

- 📌 Conclusie A-G HvJ: Google moet controles uitvoeren binnen concrete mogelijkheden. ([IEF20656](#))
- 📌 Conclusie A-G over verwijderen van miniaturen (thumbnails) door Google. ([Boek9.nl](#))
- 📌 Right to be forgotten vs. right of access to information. AG opinion in Google case (C-460/20) ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G COLLINS – 28 april 2022 – zaak C-129/21 – Proximus – België – [ECLI:EU:C:2022:332](#) – [conclusie](#)

AVG – Telefoongidsen – Toestemming abonnee - Verwijdering

Verordening (EU) 2016/679. Richtlijn 2002/58/EG. Proximus biedt (online) telefoongidsen en inlichtingendiensten aan. De verschillende aanbieders van openbare telefoondiensten (operatoren) verstrekken dergelijke contactgegevens regelmatig aan Proximus, als aanbieder van de Proximus Gidsen, behoudens de contactgegevens van abonnees die hun wens hebben geuit om niet vermeld te worden. Strekt de toestemming van de abonnee aan de operator (Telenet in casu) zich ook uit tot gidsen door derden? De vraag rijst ook wat er moet gebeuren als de gegevens van een abonnee tegen zijn wil toch zijn opgenomen. Is de aanbieder van de gids, naast schrapping van de gegevens, dan ook verplicht om redelijke maatregelen te nemen om zoekmachines op de hoogte te brengen?

A-G geeft het Hof in overweging: Ingevolge artikel 12, lid 2, van richtlijn 2002/58/EG gelezen in samenhang met artikel 2, onder f), ervan en met artikel 95 van verordening (EU) 2016/679 is de 'toestemming' van een abonnee, zoals gedefinieerd in artikel 4, punt 11, van de algemene verordening gegevensbescherming, vereist voor het opnemen van zijn contactgegevens in telefoongidsen die worden uitgegeven door een telecommunicatiebedrijf en/of andere aanbieders van telefoongidsen.

Een verzoek van een abonnee tot verwijdering van zijn gegevens uit telefoongidsen vormt een uitoefening van het in artikel 17 AVG vastgelegde 'recht op gegevenswissing'.

Een nationale toezichthoudende autoriteit kan op grond van artikel 5, lid 2, en artikel 24 AVG tot de slotsom komen dat de verwerkingsverantwoordelijke passende technische en organisatorische maatregelen dient te nemen om derde verwerkingsverantwoordelijken, te weten het telecommunicatiebedrijf en andere aanbieders van telefoongidsen die gegevens van deze verwerkingsverantwoordelijke hebben ontvangen, te informeren omtrent het intrekken van de toestemming door de betrokkene overeenkomstig artikel 6 van de algemene verordening gegevensbescherming, gelezen in samenhang met artikel 7 van die verordening.

Artikel 17, lid 2, AVG verzet zich er niet tegen dat een nationale toezichthoudende autoriteit een aanbieder van telefoongidsen beveelt om aanbieders van zoekmachines op de hoogte te stellen van door hem ontvangen verzoeken tot gegevenswissing.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 21 december 2021 (ECER 26.4.2022) – [C-115/22](#) – [NADA e.a.*](#)

AVG - Gegevens over gezondheid – Overtreding antidopingbepalingen – Disciplinaire maatregelen - Bekendmaking

Verordening (EU) 2016/679. Verzoekster beoefende van 1998 tot en met 2015 de loopsport als wedstrijdsport. Zij nam onder meer deel aan de Europese teamkampioenschappen 2015 als lid van het team van de Oostenrijkse atletiekbond. Verzoekster is schuldig bevonden aan het overtreden van de antidopingbepalingen van de IAAF. De ÖADR heeft alle tussen 10 mei 2015 en de datum van inwerkingtreding van haar beslissing behaalde resultaten ongeldig verklaard en eventuele start- en/of prijzengelden ingetrokken. Het verzoek van verzoekster om de beslissing in de procedure voor de ÖADR niet openbaar te maken door in het bijzonder de naam en andere individuele kenmerken van E.N. niet te vermelden, is afgewezen.

De vraag is o.a. of de informatie dat een bepaalde persoon een bepaalde overtreding van de antidopingregels heeft begaan en wegens deze overtreding is uitgesloten van deelname aan (nationale en internationale) wedstrijden een „gegeven over gezondheid” is in de zin van artikel 9 AVG?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 maart 2022 (ECER 29.4.2022) – [C-182/22](#) en [C-189/22](#) – Scalable Capital e.a.*

AVG – Datalek – Schadevergoeding – Punitief karakter – Immateriële schade

Verordening (EU) 2016/679. Verzoekers voeren beide een procedure tegen verweerder, Scalable Capital, wegens datalekken waarbij onbekende delinquenten onrechtmatige toegang hebben gekregen tot (gevoelige) persoonlijke gegevens van de beide verzoekers.

De verwijzende rechter heeft uitleggingsvragen over de hoogte van een toe te kennen recht op schadevergoeding, waarvan de berekening afhangt van de beantwoording van de voorgelegde vragen. De verwijzende rechter gaat ervan uit dat de schadevergoedingsregeling in artikel 82 van AVG geen punitief karakter heeft, zodat de vraag of er sprake is van een algemeen belang om door middel van een afschrikkend effect daadwerkelijk te voorkomen dat dergelijke voorvallen zich in de toekomst nog voordoen geen rol speelt bij de berekening van de schadevergoeding. Met betrekking tot de tweede vraag gaat de verwijzende rechter er op basis van het nationale recht van uit dat voor de vergoeding van immateriële schade twee elementen in aanmerking kunnen worden genomen die allebei de individueel betrokken partij betreffen, namelijk een compenserende functie en een genoegdoeningsfunctie.

NOOT – bij HvJ 31 maart 2022, [C-77/21 Digi](#)

A-G: rechtmatig verzamelde en opgeslagen persoonsgegevens mogen onder voorwaarden tijdelijk in een extra interne databank worden bewaard ([ECER](#))

LITERATUUR

- C.A. Alberdingk Thijm, Knock Knock Who's There? Tussenpersonen, persoonsgegevens en de kunst van het juiste evenwicht, in; [AA 2022/0279](#)
Hoe verhoudt het recht op een doeltreffende voorziening in rechte zich tot het gegevensbeschermingsrecht? Het Hof van Justitie schrijft voor dat bij botsende fundamentele rechten het 'juiste evenwicht' moet worden gevonden. Dat blijkt de Nederlandse rechter nog niet zo eenvoudig te vinden, zo wordt duidelijk bij de bespreking van het Dutch FilmWorks-arrest in dit artikel.
- D.A. van der Kooij, Schadevergoeding op grond van de AVG: ter compensatie en/of handhaving?, in: [NTBR 2022/9](#)
- S.E.A. de Jongh-Vermeer, Wie is verplicht om te voldoen aan de Schrems II-uitspraak?, in; [P&I 2022/2](#)

OVERIG

- EU en VS een sluiten akkoord over vervanger van Privacy Shield. ([IT3891](#))
- Overall toegang tot digitale medische dossiers in EU voor arts en patiënt ([Europa-nu](#))
- Boete Belastingdienst voor zwarte lijst FSV ([AP](#))
- EDPB: aankondiging afspraken EU en VS 'goede eerste stap' ([AP](#))
- Why Is Data Protection Important? What Does The GDPR Say? ([liberties](#))
- The legacy of the privacy versus security narrative in the ECtHR's jurisprudence ([verfassungsblog](#))

- Europees Parlement stemt in met nieuwe Europese Data Governance verordening (ECER)

De Data Governance Verordening heeft tot doel het vertrouwen in het delen van gegevens te vergroten, nieuwe EU-regels inzake de neutraliteit van datamarkten op te stellen en het hergebruik van bepaalde gegevens in handen van de overheid te vergemakkelijken.

Wiki

- [Wiki AVG](#)

EHRM - factsheets en guides

- [Guide to the case-Law of the of the ECHR on dataprotection](#) (december 2021)
- [EHRM Factsheet Personal data protection](#) (januari 2022)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel recht

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial \(civil limb\)](#) (december 2021)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 28 april 2022 - Wang t. Frankrijk - persbericht – arrest – 83700/17 - ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD008370017 - Dubois t. Frankrijk – persbericht - arrest - 52833/19 - ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD005283319

Cautie - Voorafgaand aan politieverhoor – Tolk en juridische bijstand – Vrijwillige deelname aan politieverhoor – Recht op een eerlijk proces

Artikel 6, eerste en derde lid EVRM. Beide klagers zijn vervolgd en veroordeeld voor het onrechtmatig beoefenen van de geneeskunde. In beide zaken hebben klagers vrijwillig meegewerkt aan politieverhoren en tijdens de verhoren de handelingen beschreven die het vermeende misdrijf vormden. Klagers zijn erop gewezen dat zij het vrijwillige verhoor te allen tijde konden beëindigen.

In de zaak van Wang was klaagster, voorafgaand aan het politieverhoor, niet expliciet geïnformeerd over haar zwijgrecht. Ook heeft klaagster, van wie de moedertaal Chinees is, bij het verhoor geen ondersteuning gehad van een tolk. Deze bezwaren heeft ze ook ingebracht tijdens het strafproces, maar de rechtbank heeft deze bezwaren afgewezen en een geldboete opgelegd. In hoger beroep is dit vonnis bevestigd en de klachten zijn in cassatie ook afgewezen.

In de zaak Dubois was sprake van een politieverhoor waar de klager voorafgaand aan het politieverhoor niet expliciet is gewezen op zijn zwijgrecht en ook geen beroep kon doen op juridische ondersteuning tijdens het verhoor. In de strafprocedure bij de verschillende nationale gerechten is ingegaan op de klachten met betrekking tot onregelmatigheden rond het politieverhoor. Klager is veroordeeld tot het betalen van een boete.

Schending van artikel 6 eerste en derde lid, EVRM in de zaak van Wang t. Frankrijk. Geen schending van artikel 6, lid 1 en lid 3, EVRM in de zaak Dubois t Frankrijk. Er is sprake van een beperking van de rechten van de klagers, waarvoor geen rechtvaardiging is aangevoerd. Het is aan het Hof om zich er van te verzekeren dat de beperking van de rechten van de beide klagers niet tot gevolg heeft gehad dat de procedure als geheel als een oneerlijk proces moet worden gekwalificeerd.

Het Hof vindt dat de klaagster in de zaak Wang in een kwetsbare positie is geweest omdat ze de Franse taal niet voldoende beheerste en was afgezien van het gebruik van een tolk tijdens het verhoor. Zonder tolk kon zij niet voldoende het doel en de reikwijdte overzien van de gerechtelijke stappen die tegen haar zouden kunnen worden ondernomen.

Met betrekking tot de zaak Dubois constateert het Hof dat klager niet in een bijzonder kwetsbare positie verkeerde omdat hij niet onder druk werd gezet tijdens het verhoor. Het recht om het vrijwillige verhoor te beëindigen weegt echter niet op tegen het gebrek aan juridische bijstand tijdens het verhoor en het niet geven van de cautie. Omdat beide klagers tijdens hun verhoor hun daden hebben beschreven, hebben ze zichzelf beschuldigd. De vraag is of er voldoende compensatie is geboden om tot het oordeel te kunnen komen dat het gehele proces eerlijk is verlopen.

In de zaak van Wang komt het Hof tot de conclusie dat er geen sprake is van een eerlijk proces. Klaagster heeft weliswaar in haar zaak tijdens de behandeling in de rechtbank bijstand gehad van een advocaat en een tolk, maar de door haar ten overstaan van de politie afgelegde verklaringen vormden een belangrijk deel van het bewijs dat leidde tot haar veroordeling.

In de zaak Dubois is de veroordeling niet voornamelijk gebaseerd op het verhoor, maar op ander bewijs. Ook is in de gerechtelijke procedure aandacht besteed aan de door klager aangevoerde middelen dat de gang van zaken rond het verhoor nietigheid opleverde. De beperking van de rechten door de procedurefouten tijdens het politieverhoor van klager zijn hersteld zodat kan worden geconstateerd dat de procedure in zijn geheel kan worden aangemerkt als een eerlijk proces.

EHRM - factsheets en guides

- [Police arrest and assistance of a lawyer](#) (maart 2022)
- [Guide on article 6 ECHR - right to a fair trial \(criminal limb\)](#) (december 2021)

Psychiatrie

EHRM – ARREST – 7 april 2022 - Miklic t. Kroatië – persbericht – arrest – 41023/19 - ECLI:CE:ECHR:2022:0407JUD004102319

Schending artikel 5 EVRM – verlenging in psychiatrische instelling – ontbreken recente medische rapportage

Schending artikel 5 EVRM. Klager, Kroatisch onderdaan, is in 2016 als minderjarige veroordeeld voor opdringerig/dreigend gedrag; stalking van een eveneens minderjarig meisje. Klager is verminderd toerekeningsvatbaar bevonden en door de rechter in een psychiatrische instelling geplaatst. Het verblijf van klager in deze instelling is vervolgens twee keer verlengd door de rechter die vaststelde dat nog steeds sprake was van psychische problematiek. Het hof overweegt dat met deze verlengingen sprake is van schending van artikel 5 EVRM nu deze niet waren gebaseerd op objectieve en recente medische rapportages en in dit geval geen rechtvaardiging kan worden gevonden waarom er geen nieuw medische rapport was opgesteld zoals wel door de nationale wet wordt verlangd.

Rechtsbeginselen EU

OVERIG

- The Jurisprudence of Constitutional Conflict in the European Union (OUP 2022) ([EU law analysis](#))
- Can a Member State be expelled or suspended from the EU? Updated overview of Article 7 TEU ([EU law analysis](#))

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – ARREST – 7 april 2022 - Gloveli t. Georgië – [persbericht](#) – [arrest](#) - [18952/18](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0407JUD001895218](#)

Benoeming rechter - Toegang tot de rechter

Artikel 6 EVRM. De zaak betreft het recht op toegang tot de rechter om beslissingen met betrekking tot rechterlijke benoemingen aan te vechten. Klaagster is een praktiserend advocaat in Georgië. Tussen 1999 en 2005 was zij ook rechter in het hof van beroep van Tbilisi. Vervolgens solliciteerde zij zes keer voor vacante rechterlijke functies. Al haar sollicitaties zijn afgewezen. Met een beroep op artikel 6, lid 1 (recht op toegang tot de rechter) EVRM klaagt ze dat ze de vermeende willekeurige weigering om haar op een gerechtelijke post te benoemen in haar laatste afgewezen sollicitatie niet heeft kunnen aanvechten. Klaagster heeft beroep aangetekend tegen haar laatste afwijzing, welk bezwaar niet-ontvankelijk is verklaard.

Het Hof is van oordeel dat, nu haar beroep niet-ontvankelijk is verklaard en niet ten gronde is beoordeeld, de essentie van haar recht op toegang tot de rechter is aangetast. Artikel 6 EVRM is geschonden.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAKEN – 25 april 2022 – [Dudek t. Polen e.a](#) - [persbericht](#)

Rechtsstaat in Polen – Rechterlijke onafhankelijkheid

Het EHRM heeft in 20 zaken Polen vragen gesteld over de rechtsstaat en rechterlijke onafhankelijkheid. De zaken betreffen rechterlijke uitspraken van verschillende kamers van het Hooggerechtshof in civiele zaken, naar aanleiding van beroepen met betrekking tot sollicitaties voor vacante gerechtelijke posten, of met betrekking tot een tuchtzaak met betrekking tot een advocaat, of beslissingen van de Nationale Raad voor de Rechtspraak. Er wordt beweerd dat de gerechtelijke formaties die de zaken van de verzoekers behandelen, geen "onafhankelijke en onpartijdige tribunalen waren die bij wet zijn ingesteld", aangezien daarin rechters zitten die waren benoemd zijn door de nieuwe Nationale Raad voor de Rechtspraak.

Zie ook: [Wrobel t. Polen](#)

EHRM – TIJDELIJKE MAATREGELEN – 14 april 2022 - [Stepka t. Polen](#) - [persbericht](#)

Rechterlijke immuniteit

Het Hof heeft de regering verzocht ervoor te zorgen dat de procedures betreffende de opheffing van de rechterlijke immuniteit van de heer Stępką - een rechter van het Hooggerechtshof - voldoen aan de vereisten van een "eerlijk proces" zoals gegarandeerd door artikel 6, lid 1 EVRM, in het bijzonder de eis van een "onafhankelijke en onpartijdige rechtbank ingesteld bij de wet", en dat er geen onmiddellijk uitvoerbare beslissing met betrekking tot zijn immuniteit wordt genomen door de Tuchtkamer van het Hooggerechtshof tot de definitieve beslissing van zijn klachten door het EHRM. De zaak is vergelijkbaar met die van Włodzimierz Wróbel, een andere rechter van het Hooggerechtshof en een bekende criticus van de justitiële hervormingen van de regering, die op 8 februari 2022 een voorlopige maatregel kreeg met betrekking tot een procedure om zijn immuniteit op te heffen (zie persbericht).

NOOT – bij HvJ 29 maart 2022, [zaak C-132/20, Getin Noble Bank](#)

- EU-Hof: rechter die in ondemocratisch tijdperk is benoemd kan onafhankelijk en onpartijdig zijn ([ECER](#))
- Keeping the Past and the Present Apart([Verfassungsblog](#))

The mere fact that a judge was appointed for the first time under undemocratic conditions does not automatically determine that the court in which that judge adjudicates lacks the necessary independence under EU law.

OVERIG

- EIN & DRI Report on Non-Implementation of Judgments of European Courts ([ECHR blog](#))
- Can a Member State be expelled or suspended from the EU? Updated overview of Article 7 TEU ([EU law analysis](#))
- Poland and the democratic rule of law; Catch 2022? ([NJB](#))
- Electronic Surveillance in a Time of Democratic Crisis ([Verfassungsblog](#))
- Hungary's Lesson for Europe ([Verfassungsblog](#))

WIKI

- [Wiki - Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

EHRM – factsheets en guides

- [Independence of the justice system](#) (maart 2022)

Recht op leven

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on article 2 ECHR on right to life](#) (december 2021)

Staatsteun

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-429/20 P – Solar Ileias Bompaina / Commissie – ECLI:EU:C:2022:282 – geen conclusie – arrest

Staatssteun voor elektriciteit opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen – Klacht bij Europese Commissie – Besluit tot afwijzing zonder formele onderzoeksprocedure - Begrip ‚belanghebbende partij‘ –

Verordening (EU) 2015/1589. Met haar hogere voorziening verzoekt Solar Ileias Bompaina AE om vernietiging van de beschikking van het Gerecht in zaak T-143/19 waarbij het Gerecht haar beroep, dat in essentie strekt tot gedeeltelijke nietigverklaring van besluit C(2018) 6777 final niet-ontvankelijk heeft verklaard.

Hof: De hogere voorziening wordt afgewezen.

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – gevoegde zaken C-102/21 en C-103/21 – Autonome Provincie Bozen – Italië – ECLI:EU:C:2022:272 – geen conclusie – arrest

Steunregeling voor bouw van kleine waterkrachtcentrales – Alpen- en schuilhutten die niet zijn aangesloten op het elektriciteitsnet – Goedkeuring door de Europese Commissie

Artikel 107, lid 3, onder c) en Artikel 108 VWEU. Verordening (EU) 2015/1589. Besluit C(2012) 5048 final. K.W. en S.G. zijn eigenaren van een alpenweide in een bergachtige streek in de autonome provincie Bolzano, die wegens haar geografische ligging niet op het openbare elektriciteitsnet is aangesloten. Zij hebben steun ontvangen voor de bouw van een microwaterkrachtcentrale voor eigen gebruik.

De zaak gaat over de terugbetaling van steun voor de bouw van microwaterkrachtcentrales die de autonome provincie Bolzano had toegekend op grond van een bij besluit van de Commissie van 25 juli 2012 goedgekeurde steunregeling.

Hof: De goedkeuring van de steunregeling voor de bouw van microwaterkrachtcentrales die voortvloeit uit besluit C(2012) 5048 final, was niet langer van kracht toen de Autonome Provincie Bozen (autonome provincie Bolzano, Italië) subsidies toekende aan K.W. en S.G.

Artikel 108, lid 3, VWEU moet aldus worden uitgelegd dat het niet aan de Europese Commissie staat om te eisen dat de lidstaat onrechtmatige steun in de zin van artikel 1, onder f), van verordening (EU) 2015/1589 terugvordert.

HvJ – CONCLUSIE A-G Capeta – 28 april 2022 – Gevoegde zaken C-164/21 en C-318/21 - Baltijas Starptautiskā Akadēmija - ECLI:EU:C:2022:333 - [conclusie](#)

Hoger onderwijsinstellingen - Organisatie voor onderzoek en kennisverspreiding

Verordening (EU) No 651/2014. Kunnen particuliere hogeronderwijsinstellingen worden beschouwd als onderzoeks- en kennisverspreidingsorganisaties? Meer in het bijzonder wordt het Hof in beide zaken verzocht het begrip „organisatie voor onderzoek en kennisverspreiding” uit te leggen zoals uiteengezet in artikel 2, punt 83, van de algemene groepsvrijstellingsverordening.

- B** A-G: een entiteit kan als 'onderzoeks-organisatie' worden aangemerkt wanneer één van haar hoofdactiviteiten onafhankelijk onderzoek is ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 7 april 2022 – zaak C-211/20 P – Commissie / Valencia Club de Fútbol en Spanje – ECLI:EU:C:2022:280 – [conclusie](#)

Steun aan voetbalclub - Bewijslast – Zorgplicht Europese Commissie

Artikel 107, lid 1, VWEU. Deze hogere voorziening biedt het Hof de mogelijkheid om de methode te onderzoeken die is gebruikt door de Commissie in de mededeling over de toepassing van de artikelen 107 en 108 VWEU op staatssteun in de vorm overheidsgaranties, een methode die het Gerecht in het bestreden arrest niet-toepasbaar achtte door de Commissie. Het Hof krijgt in deze zaak de gelegenheid om de reikwijdte van zijn rechtspraak over de bewijslast en de zorgplicht van de Commissie om vast te stellen of er sprake is van een voordeel nader te verduidelijken, met name in het kader van de toekenning van een ad hoc overheidsgarantie.

A-G geeft het Hof in overweging: Het beroep te verwerpen.

HvJ – CONCLUSIE A-G ĆAPETA – 7 april 2022 – gevoegde zaken C-331/20 P en C-343/20 P – Volotea / Commissie en easyJet Airline / Commissie – ECLI:EU:C:2022:283 – [conclusie](#)

Staatssteun – Toerekenbaarheid – Indirecte begunstigen – Toepasselijkheid en toepassing van het criterium van de particuliere marktdeelnemer in een markteconomie

Artikel 107, lid 1, en artikel 108, lid 3, VWEU. Om in het laagseizoen het toerisme te bevorderen heeft Sardinië een regeling ingevoerd om vluchten naar luchthavens op het eiland Sardinië aan te trekken. De Europese Commissie heeft vastgesteld dat die regeling onverenigbare staatssteun ten gunste van diverse luchtvaartmaatschappijen behelst. De luchtvaartmaatschappijen die de staatssteun moeten terugbetalen, zijn onder andere Volotea en EasyJet. Die partijen hebben tevergeefs het besluit van de Commissie aangevochten voor het Gerecht. Beide luchtvaartmaatschappijen hebben tegen de arresten van het Gerecht een hogere voorziening ingesteld.

In de onderhavige zaken wordt het Hof verzocht om een beoordeling over een aantal beslissingen van het Gerecht waarin het de regeling van de autonome regio als staatssteun heeft aangemerkt.

Het overduidelijke probleem is echter de toepasselijkheid van het criterium van de particuliere marktdeelnemer in een markteconomie.

A-G geeft het Hof in overweging: de bevinding van de Europese Commissie heeft aanvaard dat de analyse vooraf van de economische winstgevendheid van de tussen de luchthavenexploitanten en de luchtvaartmaatschappijen gesloten dienstverleningsovereenkomsten niet relevant was om vast te stellen wie de begunstigen van de betrokken steunregeling waren;

– de niet-toepasselijkheid van het criterium van de particuliere investeerder in een markteconomie heeft bevestigd, en

– het criterium inzake de „afnemer van diensten” heeft toegepast.

OVERIG

- Response of the Netherlands on the draft EC proposal for a Temporary Crisis Framework for State Aid measures to support the economy following the invasion of Ukraine by Russia (Kamerstuk 22112, nr. 3379)
- Dutch response to the revision of the State aid instruments applicable in the fishery and aquaculture sector (Kamerstuk 22112, nr. 3379)

Strafrecht

EHRM – ADVISORY OPINION - 26 april 2022 - P16-2021-001 - verzoek van Armenië – persbericht – opinion – legal summary - Q&A over advisory opinion

Verbod op foltering – Verjaring?

Artikel 3 EVRM. Artikel 7 EVRM. Het door het Hof van Cassatie van Armenië gevraagde advies heeft betrekking op de uitvoering van het EHRM arrest in zaak Virabyan t. Armenië (zaak nr. 40094/05) waarin de mishandeling van klager in politiehechtenis in 2004 door het EHRM als "marteling" is gekwalificeerd. Naar aanleiding van de uitspraak is in 2016 een strafzaak aangespannen tegen twee politieagenten, maar die is tien maanden later geseponeerd omdat de verjaringstermijn was verstreken. De strafzaak werd eind 2017 hervat, waarbij de officier van justitie constateerde dat de onderzoeker niet had onderzocht of het aanvaardbaar was de procedure te beëindigen in de context van het internationaal recht, met inbegrip van de vereisten van artikel 3 EVRM. In februari 2019 heeft de rechtbank van eerste aanleg beide agenten schuldig bevonden aan overschrijding van bevoegdheden in combinatie met het gebruik van geweld, maar hen vrijgesteld van "strafrechtelijke aansprakelijkheid", en dus van veroordeling, door toepassing van de verjaringstermijn die is vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht.

Volgens de officier van justitie is de toepassing van verjaringstermijnen met betrekking tot folteringen verboden op grond van artikel 3 EVRM. Hij pleitte met name voor de noodzaak om vast te stellen of er een absoluut verbod bestond op het toepassen van verjaringstermijnen in gevallen van foltering en andere vormen van mishandeling, in het licht van de jurisprudentie van het Europees Hof en het VN-Verdrag tegen foltering. Het Hof van Cassatie heeft op 27 januari 2021 geconcludeerd dat het voor de uitspraak op het beroep een advies van het Hof nodig had, rekening houdend met enerzijds de door het Europese Hof en andere internationale instanties ontwikkelde rechtsnormen inzake het verbod op foltering en de eis om dergelijke daden te bestraffen, en anderzijds het belang van de naleving van de vereisten van artikel 7 (geen straf zonder wet) van het Verdrag.

EHRM: Wanneer een strafbaar feit op grond van het nationale recht aan een verjaringstermijn is onderworpen en de toepasselijke verjaringstermijn reeds is verstreken, sluit artikel 7 EVRM de hervatting van een vervolging met betrekking tot een dergelijk strafbaar feit uit. Het is in de eerste plaats aan de nationale rechter om te beoordelen of regels van internationaal recht die rechtskracht hebben in de nationale rechtsorde kunnen voorzien in een voldoende duidelijke en

voorzienbare rechtsgrond in de zin van artikel 7 EVRM om te concluderen dat het strafbare feit waarvan sprake is, onderworpen is aan een verjaringstermijn.

HvJ – ARREST – 5 april 2022 – zaak C-140/20 – Commissioner of the Garda Síochána e.a. – Ierland – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2022:258 – persbericht – conclusie – arrest

Verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken als bewijs - Bestrijding van ernstige strafbare feiten

Richtlijn 2002/58/EG. Artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, Handvest EU. Nederland, België, Frankrijk, Tsjechië, Denemarken, Estland, Spanje, Cyprus, Polen, Portugal, Finland en Zweden hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. G.D. is in maart 2015 veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf wegens moord op een persoon die in augustus 2012 was verdwenen en van wie het stoffelijk overschot pas in september 2013 werd ontdekt. In beroep tegen zijn veroordeling heeft hij onder meer aangevoerd dat de rechter in eerste aanleg ten onrechte verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken als bewijs had toegelaten, omdat de wet van 2011, die de bewaring van deze gegevens regelde en op basis waarvan de inspecteurs van de nationale politie toegang hadden verkregen, in strijd is met de rechten die hij aan het Unierecht ontleent. Dat beroep is thans aanhangig.

Uit dit verzoek om een prejudiciële beslissing – alsook uit de gevoegde zaken C-793/19, SpaceNet, en C-794/19, Telekom Deutschland, blijkt eens te meer de bezorgdheid die in sommige lidstaten is gerezen over de rechtspraak van het Hof inzake de bewaring van en de toegang tot persoonsgegevens die in de sector elektronische communicatie zijn gegenereerd.

Gezien de herkomst (de Grote kamer van het Hof) en de inhoud van twee „recapitulerende” arresten (C-623/17, Privacy International en C-511/18, C-512/18 en C-520/18, La Quadrature du Net e.a.) mocht worden verwacht dat deze arresten het debat zouden hebben beslecht. Daarom zou elk nieuw verzoek om een prejudiciële beslissing over hetzelfde onderwerp normaliter leiden tot een met redenen omklede beschikking als bedoeld in artikel 99 van het Reglement voor de procesvoering van het Hof.

Er is echter voor gekozen om artikel 99 van het Reglement voor de procesvoering niet toe te passen en de vragen te laten beantwoorden door de Grote kamer van het Hof.

Het Hof bevestigt dat het Unierecht zich verzet tegen algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens over elektronische communicatie ter bestrijding van ernstige strafbare feiten. Een nationale rechter kan de werking van een ongeldigverklaring van nationale wetgeving die een dergelijke bewaring voorschrijft, niet beperken in de tijd.

Hof: Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, Handvest EU verzet zich tegen wettelijke maatregelen die met het oog op de bestrijding van zware criminaliteit en de voorkoming van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid preventief voorzien in een algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens. Artikel 15, lid 1, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, Handvest EU, verzet zich daarentegen niet tegen wettelijke maatregelen die met het oog op de bestrijding van zware criminaliteit en de voorkoming van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid voorzien in:

– een gerichte bewaring van verkeers- en locatiegegevens, die op basis van objectieve en niet-discriminatoire factoren wordt afgebakend aan de hand van categorieën betrokken personen of aan de hand van een geografisch criterium, voor een periode die niet langer is dan strikt noodzakelijk, maar die kan worden verlengd;

– een algemene en ongedifferentieerde bewaring van de IP-adressen die zijn toegewezen aan de bron van een verbinding, voor een periode die niet langer is dan strikt noodzakelijk;

– een algemene en ongedifferentieerde bewaring van de gegevens inzake de burgerlijke identiteit van de gebruikers van elektronische-communicatiemiddelen;

– de mogelijkheid om via een aan effectieve rechterlijke toetsing onderworpen beslissing van de bevoegde autoriteit aan aanbieders van elektronische-communicatiediensten een bevel op te

leggen tot spoedbewaring van de in hun handen zijnde verkeers- en locatiegegevens gedurende een bepaalde periode,

mits die maatregelen, door het gebruik van duidelijke en nauwkeurige regels, verzekeren dat de betrokken gegevens slechts worden bewaard indien aan de daarvoor geldende materiële en procedurele voorwaarden wordt voldaan, en dat de betrokken personen beschikken over effectieve waarborgen tegen het risico van misbruik.

Artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58, gelezen in het licht van de artikelen 7, 8, 11 en artikel 52, lid 1, Handvest EU, verzet zich tegen nationale wetgeving op grond waarvan de gecentraliseerde behandeling van verzoeken om toegang tot door aanbieders van elektronische-communicatiediensten bewaarde gegevens die de politie doet tijdens het onderzoek naar en de vervolging van ernstige strafbare feiten, is opgedragen aan een politiefunctionaris, bijgestaan door een binnen de politie opgerichte eenheid die een zekere mate van autonomie heeft bij de uitvoering van haar taak en waarvan de beslissingen later door een rechter kunnen worden getoetst.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat een nationale rechter de werking in de tijd beperkt van de ongeldigverklaring van nationale wetgeving die aanbieders van elektronische-communicatiediensten een algemene en ongedifferentieerde bewaring van verkeers- en locatiegegevens oplegt, die hij op grond van het nationale recht dient uit te spreken wegens de onverenigbaarheid van die wetgeving met artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58, gelezen in het licht van het Handvest EU. De toelaatbaarheid van de via die bewaring verkregen bewijzen is een kwestie die overeenkomstig het beginsel van de procedurele autonomie van de lidstaten onder het nationale recht valt, op voorwaarde dat met name de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid worden geëerbiedigd.

🔗 Hof van Justitie EU over art. 15 lid 1 van Richtlijn 2002/58/EG ([Nieuwsbericht Intro](#))

Het arrest lijkt geen nadere duiding te geven aan de door de Hoge Raad in een arrest van dezelfde datum aan het Hof van Justitie gestelde prejudiciële vragen
[ECLI:NL:HR:2022:475](#) [zie onderstaand]

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hoge Raad – 5 april 2022 – [ECLI:NL:HR:2022:475](#)

Vorderen van verkeers- en locatiegegevens - Prokuratuur

Richtlijn 2002/58/EG. Cassatie in het belang van de wet n.a.v. uitspraken HvJ EU in zaken Tele2 Sverige en Watson, Ministerio Fiscal, La Quadrature du Net e.a. en Prokuratuur. Verlenen van toegang tot verkeers- en locatiegegevens (waaronder identificerende gegevens) a.b.i. art. 126n, 126na en 126ni Sv. Toepasselijkheid van Richtlijn 2002/58/EG en conformiteit nationale bepalingen met deze Richtlijn. 1. Betekenis van Prokuratuur-arrest van HvJ EU voor toepassing van bevoegdheden op grond waarvan OvJ verkeers- en locatiegegevens kan vorderen? 2. Kon Rb oordelen dat verlenen van schriftelijke machtiging tot vorderen van gegevens a.b.i. art. 126n Sv in overeenstemming is met eisen die Richtlijn 2002/58/EG stelt aan strafbaar feit in verband waarmee gegevens mogen worden gevorderd?

Zie ook: [ECLI:NL:HR:2022:477](#) en [ECLI:NL:HR:2022:476](#)

waarin de Hoge Raad geen prejudiciële vraag aan het HvJ voorlegt. De Hoge Raad vernietigt in het belang van de wet de beschikking van de rechter-commissaris.

- 🔗 Cassatie i.h.b.d.wet naar aanleiding van het Prokuratuur-arrest van het HvJ EU ([nieuwsbericht Intro](#))
- 🔗 [Cassatie in het belang van de wet over toegang tot verkeers- en locatiegegevens. \(BS-11-04-2022\)](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 24 februari 2022 (ECER 28.4.2022) – C-162/22 – Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra*

Ambtsmisdrijven officier van justitie – Tuchtmaatregelen – Toegang tot persoonsgegevens via elektronische communicatiemiddelen - Prokuratuur

Richtlijn 2002/58/EG. Verzoeker is, na een intern onderzoek naar zijn handelen in de functie van officier van justitie, ontslagen uit zijn ambt vanwege het plegen van ambtsmisdrijven. Ook is aan hem een tuchtmaatregel opgelegd. Verzoeker heeft beroep ingesteld bij de rechter en vordert de nietigheid van beide besluiten.

Verbiedt artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG, gelezen in samenhang met de artikelen 7, 8 en 11 en artikel 52, lid 1, Handvest EU, het de bevoegde overheidsinstanties om in onderzoeken naar ambtsmisdrijven die verband houden met corruptie gebruik te maken van persoonsgegevens die worden bewaard door aanbieders van elektronische-communicatiediensten en die informatie kunnen verschaffen over de gegevens en communicaties van een gebruiker van een elektronisch communicatiemiddel, ongeacht of in het concrete geval toegang tot deze gegevens is verleend met het oog op de bestrijding van zware criminaliteit en de voorkoming van ernstige bedreigingen van de openbare veiligheid?

HvJ – ARREST – 7 april 2022 – zaak C-150/21 – Prokuratura Rejonowa Łódź-Bałut – Polen – ECLI:EU:C:2022:268 – geen conclusie – arrest

Wederzijdse erkenning geldelijke sancties afkomstig van niet rechterlijke autoriteit - Verkeersboete - Beroepsprocedure

Kaderbesluit 2005/214/JBZ. Nederland en Polen hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Dit verzoek is ingediend in het kader van een procedure ingeleid door het Centraal Justitieel Incassobureau, om in Polen erkenning en tenuitvoerlegging te verkrijgen van een geldboete die D.B. in Nederland is opgelegd voor een overtreding van de verkeersregels.

Hof: Artikel 1, onder a), ii), van kaderbesluit 2005/214/JBZ moet aldus worden uitgelegd dat een beslissing van een andere autoriteit van de beslissingsstaat dan een rechter waarbij aan een natuurlijk persoon onherroepelijk een geldelijke sanctie wordt opgelegd voor het plegen van een naar het recht van die lidstaat strafbaar feit, een „beslissing” in de zin van die bepaling is wanneer de regeling van deze lidstaat bepaalt dat het beroep tegen die beslissing eerst wordt onderzocht door een onder het hiërarchieke gezag van de minister van Justitie staande openbaar aanklager en de betrokkene zich vervolgens tot een met name in strafzaken bevoegde rechter kan wenden indien die openbare aanklager zijn beroep verwerpt, op voorwaarde dat de toegang tot die rechter niet afhankelijk is van voorwaarden die deze toegang onmogelijk of uitermate moeilijk maken.

- EU-Hof oordeelt over de Nederlandse beroepsprocedure tegen verkeersboetes (ECER) (BS-22-04-2022)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 20 februari 2022 (ECER 13.4.22) - C-178/22 - Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano

Verkeers- en locatiegegevens van telefoongesprekken – Prokuratuur - Ernstige strafbare feiten

Richtlijn 2002/58/EG. Het Hof heeft in haar rechtspraak geoordeeld dat beperkende wetbepalingen uitsluitend kunnen worden gerechtvaardigd wanneer ernstige strafbare feiten worden vervolgd, zoals ernstige bedreigingen van de nationale (staats)veiligheid en andere vormen van zware criminaliteit, aangezien ook aan de hand van telefoongegevens, door de verwerking van zogeheten metadata, informatie over het privéleven van personen kan worden verzameld. Aangezien de rechter bij het bepalen welke strafbare feiten als „ernstige bedreigingen van de nationale veiligheid en andere vormen van zware criminaliteit” kunnen worden aangemerkt een ruime uitleggingsmarge heeft, heeft het Italiaanse grondwettelijke hof geoordeeld dat de

rechtspraak van het Hof niet rechtstreeks door de nationale rechters kon worden toegepast omdat het geen uitvoerend karakter heeft. Daarom heeft de nationale wetgever ingegrepen door het decreto legge nr. 132 vast te stellen, waarin hij heeft bepaald dat de ernstige strafbare feiten waarvoor telefoongegevens kunnen worden verkregen, de strafbare feiten zijn waarop bij wet een „maximale gevangenisstraf van ten minste drie jaar” is gesteld. Met andere woorden, volgens de nationale wetgever kunnen telefoongegevens nog steeds worden verkregen in geval van diefstal, ook van voorwerpen van geringe waarde, zoals de diefstal van een mobiele telefoon of een fiets. Volgens de verwijzende rechter mogen deze grondrechten op grond van artikel 15 van de richtlijn, zoals uitgelegd door het Hof in het arrest C-746/18, uitsluitend worden opgeofferd in geval van ernstige strafbare feiten. Dit vraagstuk dient bijgevolg opnieuw aan het Hof te worden voorgelegd, voor een prejudiciële beslissing over de vraag of artikel 15, lid 1, van richtlijn 2002/58/EG in de weg staat aan een nationale regeling die in het algemeen en zonder onderscheid tussen de verschillende soorten strafbare feiten, voorschrijft dat indien er voldoende aanwijzingen zijn voor een strafbaar feit, telefoongegevens worden verkregen voor strafbare feiten waarop een maximale gevangenisstraf van ten minste drie jaar en een geldboete staan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Ierland – 25 februari 2022 (ECER 7.4.2022) – C-142/22 – The Minister for Justice and Equality

Rechterlijke autoriteit – EAB – Nederlandse Officier van Justitie – Strafrechtelijke vervolging – Kracht van gewijsde - Toestemmingsprocedure

Samenvatting onder: Overlevering en uitlevering

PREJUDIËLE VERWIJZING - Roemenië – 11 februari 2022 (ECER 15.4.22) - C-179/22 – A.R.

Wederzijdse erkenning strafvonnissen – EAB - Toestemming veroordelende lidstaat

Kaderbesluit 2008/909/JBZ. Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Vragen gaan over de verplichting om, met het oog op de erkenning van een strafrechtelijke veroordeling in het kader van een procedure waarbij de tenuitvoerlegging van een EAB is geweigerd, toestemming te verkrijgen van de veroordelende lidstaat voor de erkenning van het strafvonnis en de overname van de tenuitvoerlegging door de aangezochte staat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 8 maart 2022 (ECER 14.4.22) – C-175/22 – B.K.

Recht op informatie in strafprocedures - Vermoeden van onschuld – Wettelijke kwalificatie strafbaar feit

Richtlijn 2012/13/EG. Richtlijn (EU) 2016/343. B.K., opsporingsambtenaar bij de politie, wordt beschuldigd van corruptie. Meer specifiek voert het OM aan dat B.K. van twee verdachten een bepaald geldbedrag eiste om 1) een ambtshandeling te verrichten, en met name een positief advies te geven over hun verzoeken om teruggave van bewijsmateriaal en de voertuigen na toestemming van het OM en 2) door de verdachten niet het strafbare feit ten laste te leggen waarvan zij werden verdacht.

De handeling werd wettelijk gekwalificeerd als een strafbaar feit overeenkomstig artikel 302, punten 1 en 2, onder b), juncto artikel 301, leden 3 en 1, van wetboek van strafrecht, te weten corruptie gepleegd door een opsporingsambtenaar door middel van afpersing en ambtsmisbruik. De Spetsializirana prokuratura baseert zijn tenlastelegging bijgevolg op het feit dat de handelingen die B.K. aan de twee verdachten had beloofd te zullen verrichten, binnen zijn bevoegdheid als opsporingsambtenaar bij de politie vielen.

B.K. voert aan dat de ten laste gelegde handelingen geen ambtshandelingen van B.K. zijn, aangezien zij buiten zijn bevoegdheid vallen. Deze handelingen kunnen worden verricht door de officier van justitie, maar niet door de opsporingsambtenaar. Om die reden is er geen sprake van corruptie, maar van fraude.

Verzet richtlijn 2012/13 zich ertegen dat de rechter nationale wettelijke bepalingen in de rechtspraak aldus uitlegt dat hij in zijn vonnis een van de tenlastelegging afwijkende wettelijke kwalificatie van het strafbare feit kan hanteren, op grond dat de verdachte vóór de uitspraak van het vonnis niet naar behoren in kennis was gesteld van de nieuwe, afwijkende wettelijke kwalificatie en zich daartegen niet heeft kunnen verweren.

Zie ook: C-176/22 – B.K. et ZhP

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Bulgarije – 25 februari 2022 (ECER 12.4.22) - C-174/22 – EV

Tolueen

Verordening (EG) nr. 273/2004. De verdachte en zijn advocaten betogen dat de handeling geen strafbaar feit in de zin van artikel 354a lid 1, tweede volzin, wetboek van strafrecht oplevert aangezien de twee stoffen die bij de politiecontrole in het bezit van verdachte zijn aangetroffen, een legaal gebruik kennen en in het dagelijks leven veel voorkomen. Ter ondersteuning van het verweer dat de handeling niet voldoet aan de voorwaarden van het strafbaar feit, beroepen de advocaten zich op verordening 273/2004 en wijzen zij erop dat de stof tolueen in categorie 3 van bijlage I is opgenomen en dat noch een vergunning in de zin van artikel 3, lid 2, van de verordening noch een registratie in de zin van artikel 3, lid 6, van de verordening voor het bezit ervan vereist is.

NOOT – bij EHRM 25 november 2021, Mucha t. Slowakije

Schending onschuldpresumptie: Veroordeling door dezelfde rechters die plea-bargain overeenkomsten van medeverdachten goedkeurden. (BS-06-04-2022)

OVERIG

- Beslag in EOM-zaak wegens fraude met landbouwfondsen in Italië. (BS-01-04-2022)
- Toegang tot elektronisch bewijsmateriaal: lidstaten mogen internationale overeenkomst ondertekenen (Raad)

De Raad heeft een besluit aangenomen waarbij de lidstaten worden gemachtigd om in het belang van de EU het 2e aanvullende protocol bij het Verdrag inzake cybercriminaliteit van de Raad van Europa (Verdrag van Boedapest) te ondertekenen. Dit protocol zal de grensoverschrijdende toegang tot elektronisch bewijsmateriaal verbeteren voor gebruik in strafprocedures.

LITERATUUR

- Externe openbaarheid en COVID-19. Overwegingen voor het strafproces in de toekomst, in: NTM/NJCM-bull. 2022/2
- A. Pahladsingh, De problemen rond de strafbaarstelling van het inreisverbod (artikel 197 Sr): een overzicht van tien roerige jaren sinds de implementatie in Nederland, in: Nederlands Tijdschrift voor Strafrecht 2022/2.4

EHRM – factsheets en guides

- Domestic violence (maart 2022)
- Police arrest and assistance of a lawyer (maart 2022)
- Protection of minors (maart 2022)
- Secret detention sites (maart 2019)
- Trafficking in human beings (februari 2022)

- [Violence against women](#) (maart 2021)
- [Guide on article 7 ECHR - no punishment without law: the principle that only the law can define a crime and prescribe a penalty](#) (december 2021)

Tabak

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Griekenland – 30 december 2021 (ECER 8.4.2022) – C-99/22 – Kapniki A. Michailidis

Tabak – Vertrouwensbeginsel – Terugwerkende kracht - Premie

Verordening (EEG) nr. 727/70. Verordening (EEG) nr. 1726/70. Verordening (EEG) nr. 2075/92. Verordening (EEG) nr. 861/92. Verordening (EEG) nr. 2062/92. Verzoek tot nietigverklaring van een besluit van nationaal bureau voor tabak tot terugvordering van een onverschuldigd uitgekeerde gemeenschapspremie.

De rechter wil van het EU-Hof weten of het vertrouwensbeginsel en het beginsel dat rechtsregels geen terugwerkende kracht mogen hebben, zich ertegen verzetten dat een tabakskoper wordt gekort op zijn premie vanwege de kwaliteit van de aangekochte tabak, terwijl die kwaliteitseisen pas zijn vastgesteld nadat die koper conform EU-wetgeving verplicht was om zijn (tabaks)teeltcontracten af te sluiten.

Terrorisme en witwassen

EHRM - factsheets en guides

- [Terrorism and the European Convention on Human Rights](#) (maart 2022)
- [Guide to the case-law of the ECHR on terrorism](#) (december 2021)

Verkiezingen en kiesrecht

EHRM – ADVISORY OPINION – 8 april 2022 - verzoek van Litouwen – P16-2020-001 - persbericht - legal summary - opinion

Afzettingsprocedure parlementslid – Verenigbaarheid met artikel 3, Eerste Protocol EVRM

Artikel 3, Eerste Protocol EVRM. Het advies is gevraagd door de hoogste administratieve rechtbank van Litouwen en heeft betrekking op een zaak die is aangespannen door een voormalig lid van de Seimas (het Litouwse parlement), mevrouw N.V., die in 2014 is afgezet en zich kandidaat wilde stellen voor de parlementsverkiezingen in oktober 2020.

De centrale kiescommissie (CEC) heeft geweigerd haar als kandidaat te registreren voor die verkiezingen na een uitspraak van het Grondwettelijk Hof van 3 juni 2014. Het Grondwettelijk Hof had vastgesteld dat ze de parlementaire ambtseed had geschonden en de Grondwet op grove wijze had geschonden doordat zij vele zittingen van de Seimas niet had bijgewoond nadat zij uit Litouwen was gevlucht in afwachting van een strafrechtelijke procedure die tegen haar was ingesteld. Die strafrechtelijke procedure, die nog steeds loopt, was aanhangig gemaakt in het kader van de rol die zij had gespeeld als rechter in zeer spraakmakende voogdijprocedures in Litouwen.

Zij wijst op het EHRM arrest in de zaak Paksas waarin het EHRM heeft geoordeeld de permanenten en onomkeerbare uitsluiting van een voormalig president van Litouwen van het nemen van een zetel in de Seimas na een afzettingsprocedure onevenredig was en in strijd met artikel 3, Eerste Protocol nr. 1 bij het EVRM.

De vragen gaan over de verenigbaarheid van de afzettingsregels met artikel 3, Eerste Protocol bij het EVRM.

EHRM: De criteria die relevant zijn om te beslissen of een verbod op de uitoefening van een parlementair mandaat in afzettingsprocedures al dan niet verder gaat dan wat evenredig is op grond van artikel 3. Eerste Protocol EVRM moeten objectief van aard zijn en relevante omstandigheden toestaan die niet alleen verband houden met de gebeurtenissen die hebben geleid tot de afzetting van de betrokkene, maar ook – en vooral – met de functies die die persoon in de toekomst wil gaan uitoefenen. Ze moeten daarom voornamelijk worden geïdentificeerd vanuit het perspectief van de vereisten van de goede werking van de instelling waarvan die persoon lid wil worden, en van het constitutionele systeem en de democratie als geheel in de betrokken staat.

EHRM – factsheets en guides

[🔗 Guide on Article 3 of Protocol No. 1 to the ECHR - right to free elections \(december 2021\)](#)

Vervoer en reizen

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 3 maart 2022 (ECER 20.4.22) - [C-155/22](#) - [Bezirkshauptmannschaft Lilienfeld](#)

Wegvervoer – Tachograaf – Strafrechtelijke aansprakelijkheid

Verordening (EG) nr. 1071/2009. Verordening (EG) nr. 561/2006. Verordening (EU) nr. 165/2014. Richtlijn 2006/22/EG. Verzoekster is voor de naleving van de arbeidstijdenwet door H.Z., verantwoordelijk. Bij deze vennootschap is S.R. in dienst, die een vrachtwagen met oplegger over de nationale weg heeft bestuurd. Verzoekster wordt van een aantal administratieve overtredingen beschuldigd. Ten tijde van de inbreuken was H.Z. de werkgever van de bestuurder S.R. en een vervoersonderneming in de zin van verordening 1071/2009 en in de zin van de wet inzake goederenvervoer over de weg. H.Z. was ten tijde van de inbreuken houder van een vergunning voor het internationale goederenvervoer.

Is een nationale bepaling, op grond waarvan het is toegestaan dat de personen die strafrechtelijk aansprakelijk zijn voor een vervoersonderneming hun aansprakelijkheid voor zeer ernstige inbreuken op de communautaire regelgeving in overleg aan een natuurlijke persoon kunnen overdragen, verenigbaar met EU recht wanneer door deze overdracht de controle van de betrouwbaarheid in de zin van verordening 1071/2009, achterwege blijft.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 25 januari 2022 (ECER 26.4.2022) - [C-193/22](#) - [FTI Touristik*](#)

Pakketreizen – Annulering – Covid-19-pandemie – Onvermijdbare en buitengewone omstandigheden

Samenvatting onder: [COVID-19](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Litouwen – 10 februari 2022 (ECER 6.4.2022) - [C-90/22](#) - [Gjensidige](#)

Rechterlijke bevoegdheid – Forumkeuzebeding – CMR - Openbare orde

Samenvatting onder: [IPR](#)

BNC fiche

Fiche: Verordening trans-Europese transportnetwerken (TEN-T) en mededeling verlenging van TEN-T netwerk naar naburige derde landen ([Kamerstuk 22112, nr. 3387](#))

Vrijheid van meningsuiting en persvrijheid

EHRM – ARREST – 5 april 2022 - NIT S.R.L. t. Moldavië – Grote Kamer - [persbericht](#) - [arrest](#) – [28470/12](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0405JUD002847012](#)

Intrekken uitzendvergunning nationale televisiezender – Mediapluralisme - Reikwijdte beoordelingsmarge

Artikel 10 EVRM. Klager is een televisiezender met nationale uitzendbevoegdheden. De uitzendvergunning is in 2012 ingetrokken wegens herhaalde niet-naleving van de eis dat omroepen moeten zorgen voor politiek en sociaal evenwicht en pluralisme, zoals vastgelegd in de nationale audiovisuele code. In het bijzonder werd de zender beschuldigd van politiek bevooroordeelde programma's en het bevoordelen van een oppositiepartij ten tijde van de feiten. Klager heeft de beslissing tevergeefs voor de nationale rechter aangevochten. Het EHRM overweegt dat het nationale beleid streng is, maar dat dit moet worden gezien tegen de achtergrond van een beperkt aantal nationale frequenties en de verplichting van de autoriteit om zorg te dragen voor het brengen van waarheidsgetrouw en evenwichtig nieuws, waaronder ook een volledig overzicht van politieke opvattingen. Bij de beoordeling of sprake was van een voorzienbare en noodzakelijke inmenging ter bescherming van de democratische samenleving heeft het EHRM gelet op de belangenafweging van de noodzaak tot bescherming van het pluralisme enerzijds en het recht op vrijheid van meningsuiting anderzijds. Ook is bij de belangenafweging betrokken dat het de onderneming vrij stond om een jaar later opnieuw een zendvergunning aan te vragen. Het EHRM is van oordeel dat Moldavië een redelijk evenwicht had gevonden tussen het algemeen belang van de gemeenschap en de eigendomsrechten van het televisiestation. Bovendien was de inmenging ook voorzienbaar. Het EHRM verduidelijkt in dit arrest tevens de jurisprudentie over pluralisme in de media aan de hand van de relatie tussen de interne en externe aspecten van mediapluralisme, de reikwijdte van de beoordelingsmarge die aan staten wordt geboden, en het niveau van controle dat van toepassing is op beperkingen. EHRM: geen schending.

 Le pluralisme des courants d'opinion... en Moldavie ([libertés chéries](#))

EHRM – ARREST – 12 april 2022 - Lings t. Denemarken - [persbericht](#) – [arrest](#) – [15136/20](#) - [ECLI:CE:ECHR:2022:0412JUD001513620](#)

Hulp bij zelfdoding - Geen schending artikel 10 EVRM

Samenvatting onder: [euthanasie](#)

HvJ – ARREST – 26 april 2022 – zaak C-401/19 – Polen / Parlement en Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2022:297](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Aansprakelijkheid aanbieders onlinediensten– Auteursrechten – Toezicht op content – Filter - Vrijheid van meningsuiting en informatie

Samenvatting onder: [IE](#)

NOOT – bij EHRM 15 maart 2022, OOO Memo t. Rusland

OOO Memo v. Russia: ECtHR prevents defamation claims by executive bodies. ([strasbourgoobservers](#))

NOOT – bij EHRM 24 maart 2022, Wikimedia Foundation t. Turkije

The Calm Before the Storm? The Inadmissibility Decision in Wikimedia Foundation v. Turkey. ([strasbourgoobservers](#))

OVERIG

- EU Proposal to Tackle Abusive Lawsuits Against Journalists Could Be a Game Changer ([liberties](#))

Journalists and watchdogs deserve better protection against the ‘lawfare’ of powerful politicians or businesses. The new EU anti-SLAPP initiative could turn the worrying trend of weaponizing laws and courts to silence critical voices in Europe.

- Anatomy Of A Frivolous Lawsuit: Litigant, Target, Issue And Outcome ([liberties](#))
- Onrechtmatige rechtszaken tegen journalisten en mensenrechtenverdedigers ([NJB](#))
- Europese Commissie presenteert voorstel om journalisten en mensenrechtenverdedigers beter te beschermen tegen onrechtmatige rechtszaken ([ECER](#))

EHRM – factsheets en guides

- [Hate speech](#) (februari 2022)
- [Protection of journalistic sources](#) (december 2021)
- [Protection of reputation](#) (maart 2022)
- [Guide on article 10 ECHR - freedom of expression](#) (april 2021)

Vrijheid van vereniging

EHRM – factsheets en guides

- [Guide on the case-law of the ECHR on mass protests](#) (december 2021)
- [Guide on article 11 ECHR - freedom of assembly and association](#) (december 2021)

Deel II – Algemeen

- Raad van State: Nederland beschouwt EU te vaak als à-la-carterestaurant ([Europa-nu](#))
- Tweede Kamerleden willen beter geïnformeerd worden over EU-wetgeving ([Europa-nu](#))
- De Raad van State over het belang van de internationale rechtsorde ([Leiden law blog](#))
- Streaming van pleitzittingen, uitspraken van arresten en lezingen van conclusies van het Hof van Justitie EU ([NJB](#)) ([ECER](#))
- Minister informeert beide Kamers over de Staat van de Unie 2022 ([ECER](#))
- Berichtgeving van vacature voor Administratief Directeur (graad AD 14) bij Eurojust — Den Haag (Nederland) — 22/EJ/05 2022/C 129/08, [PB C 129 van 22.3.2022](#) – deadline is verplaatst naar 10 mei 2022 ([PB C 175 van 29.4.2022](#))
- Besluit (EU) 2022/687 van de vertegenwoordigers van de regeringen van de lidstaten van 27 april 2022 tot benoeming van rechters bij het Gerecht, [PBL 126 van 29.4.2022](#) (benoeming van o.a. de heer Marc van der Woude tot rechter bij het Gerecht voor de periode van 1 september 2022 tot en met 31 augustus 2028)

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

[Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	IE	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
webcollege	STRAFRECHT	Webinar: EHRM Keskin & rechterlijke beoordeling van getuigenverzoeken
10 mei 2022	ASIEL&MIGRATIE	<u>Webinar Actualiteiten gezinsmigratie: Chávez Verbliffsrecht en de Unieburgerrichtlijn</u> , Stichting migratierecht, 13.00 tot 16.30 uur
12 mei 2022	CIVIEL	Online Seminar BEUC Judges & Collective Redress
20 mei 2022	ASIEL&MIGRATIE	<u>Webinar Europese ontwikkelingen op het gebied van grenzen, asiel en migratie</u> , Stichting migratierecht, 14.00-16.15 uur Docent mr. dr. M.H.A. (Tineke) Strik, hoogleraar Burgerschap en Migratierecht Radboud Universiteit Nijmegen en lid Europees Parlement
2-4 juni 2022	MILIEU	EAPIL founding conference: Aarhus, 2-4 June 2022
20-21 juni 2022	Staatsteun	<u>Seminar State Aid (ERA/SSR)</u> , Utrecht Doelgroep: Nederlandse rechters, stagiairs en trainees nationale rechters en gerechtsmedewerkers van Nederlandse

Datum	Onderwerp	Titel
		rechtbanken - programma - Online aanmeldformulier Deadline: Vrijdag 20 Mei 2022
16 en 17 juni 2022	AVG	<u>The Future of Data Protection: Effective enforcement in the digital world</u> , EDPS, Brussel
23 en 24 juni 2022	IPR	<u>JPrivIntL-SMU Virtual Conference on Conflicts of Jurisdiction</u>
9 en 10 sep 2022	IPR	Save the date: University of Bonn/HCCH Conference " <u>The HCCH 2019 Judgments Convention: Cornerstones – Prospects – Outlook</u> ", Bonn University, Germany

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen: CJEU Overview of judgments and pending cases](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues](#)

[NEFIS: newsletter on European free movement issues](#)

Databank op het gebied van asiel: www.dicta.eu

NL zaken bij het HvJEU

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak	Onderwerp
7-4-22	C-19/21	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	ECLI:NL:RBDHA:2021:157	ECLI:EU:C:2022:279			
28-4-22	C-237/20	Nederlandse Vakbeweging	ECLI:NL:HR:2020:954		ECLI:EU:C:2022:321		Pre-pack – Faillissement – Overgang van onderneming – Rechten werknemers

NL prejudiciële verwijzingen

Een volledig overzicht van Nederlandse prejudiciële verwijzingen wordt apart gepubliceerd op rechtspraak.nl en staat op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Een overzicht van *alle* prejudiciële verwijzingen uit alle lidstaten is te vinden op de [website van het Expertisecentrum Europees recht van het Ministerie van buitenlandse zaken](#) of in de [Databank van het HvJ](#) (curia-website).

3.5.22	CBb		ECLI:NL:CBB:2022:214	Gewas- beschermings middelen Dagonis	
3.5.22	CBb		ECLI:NL:CBB:2022:215	Gewas- beschermings middelen Closer	
3.5.22	CBb		ECLI:NL:CBB:2022:217	Gewas- beschermings- middelen Pitcher	

NL zaken bij het EHRM

Een volledig overzicht van Nederlandse zaken bij het EHRM wordt apart gepubliceerd op rechtspraak.nl.

Datum	Naam	nummer	Onderwerp	
Good	23.3.22	<u>Strike-out</u>	<u>23651/21</u>	8 EVRM
A.O.J.	23.3.22	<u>Strike-out</u>	<u>22615/21</u>	5 EVRM

Verzoeken Protocol no. 16 EVRM

Een advies kan alleen worden gevraagd in het kader van een bij de nationale rechter aanhangige zaak. Het al dan niet in behandeling nemen van het verzoek staat ter beoordeling van de rechtbank. Een panel van vijf rechters beslist of het verzoek wordt ingewilligd en motiveert de redenen voor elke weigering.

Adviezen, gegeven door de Grote Kamer, zijn gemotiveerd en niet bindend. De adviezen worden gepubliceerd en meegedeeld aan de verzoekende rechterlijke instantie en aan de betrokken Hoge Verdragsluitende Partij. Rechters hebben het recht een afzonderlijk advies uit te brengen. Het panel en de Grote Kamer omvatten ambtshalve de rechter die is gekozen voor de Hoge Verdragsluitende Partij waartoe het verzoekende gerecht behoort.

Het doel van Protocol nr. 16 is om de interactie tussen het Hof en de nationale autoriteiten te versterken en daardoor de uitvoering van de rechten en vrijheden van het Verdrag te versterken.

Zie ook: Toon Moonen & Laurens Lavrysen, 'Abstract but Concrete, or Concrete but Abstract? A Guide to the Nature of Advisory Opinions under Protocol No 16 to the ECHR', Human Rights Law Review, 2021, Vol. 21, Issue 3, pp. 752–785.

Datum	Land	Onderwerp	Artikel	Advisory opinion
19.4.21	Frankrijk	Jagersvereniging	Artikel 1, Eerste Protocol EVRM	<u>Persbericht 2.6.21</u> Zaak wordt behandeld P16-2021-002
11.3.21	Armenië	Politiebehandeling; verjaring marteling – uitvoering EHRM arrest	Artikelen 3 en 7 EVRM	<u>ADVISORY OPINION</u> 26.4.2022 <u>Persbericht 12.5.21:</u> zaak wordt behandeld P16-2021-001
19.11.20	Slowakije	Onderzoek naar misdaden door de politie	Artikelen 2, 3 en 6 EVRM.	<u>Persbericht:</u> afwijzing van het verzoek 1.3.2021 <u>persbericht</u> (4.12.2020)

5.11.20	Litouwen	Afzettingsprocedure parlementslid	Artikel 3, Eerste Protocol EVRM	<p><u>ADVISORY OPINION</u></p> <p>8.4.2022</p> <p><u>persbericht</u></p> <p>Persbericht: zaak wordt behandeld 28.1.21</p> <p><u>persbericht (11.12.2020)</u></p>
2.8.19	Armenië	Geen straf zonder wet - Terugwerkende kracht van een strafbepaling – Verwijzing naar andere bepaling	Artikel 7 EVRM	<p>29.5.2020</p> <p><u>Advisory opinion</u></p> <p><u>persbericht</u></p>
12.10.18	Frankrijk	Draagmoederschap; geboorteregister	Artikel 8 EVRM	<p>10.4.2019</p> <p><u>Advisory opinion</u></p> <p><u>Persbericht</u></p> <p>26.6.2014</p> <p><u>Menneson t. Frankrijk</u></p>